

1989.
V. évf. 8. (25.) szám
Ára: 49 Ft

video

magazin

A BOHÓCOK MAGÁNYOS KIRÁLYA

36-38. OLDAL

CRIMEWAVE

KRIMIKÍN

MOKÉP VIDEOTÉKA
VI. Majakovszkij u. 40.

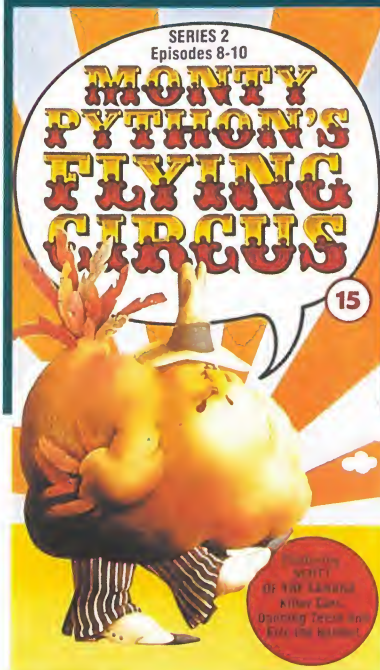

Kedves Olvasó!

Vége minden akadály elhárult azelőtt, hogy teljesítsük régi kívánságát: mint lapunk impresszumából is kiderül, a Video Magazin ezennél előfizető! Rendszeres olvasóinknak hó vége tájt ezennél már nem kell árgus szemekkel figyelni a hirdaparusok pavilonját, mert – ha akarja – magazinunk hához jön, minden hónap végén. Lapunk 40. oldalán megrendelőlapot is talál, amely megkönnyíti az előfizetést. Ennek beküldését követően Ön postafordulattal egy csekket kap kézhez, melyvel fél évre vagy akár egy esztendőre is előfizetője lehet a magazinunk. Tudjuk, hogy e mostani újságadatában a kényserizésből megállapított nem olcsó ár miatt akadnak érdeklődők, akikhez még nem jut el mindegyik számunk. Ezért is számítunk arra, hogy intézmények, könyvtárak is megfizessék bennünket azaz, hogy megrendelik a Video Magazin, és így egyetlen példány több videobaráthoz juthat el.

Megrendelőinknek két kiskaput is kínálunk. Korlátozott számban még fellelhetők a postán az elmúlt időszak egyes lapellátásai. Aki a megrendelőlapon időben jelentkez kérésével, utólag még kiegészítheti gyűjteményét. Az a magánmegrendelő pedig, aki a lehető leg hamarabb szeretné megkapni legújabb számunkat, ne a megrendelőlapot töltse ki, hanem a Hírlap és Lapellátási Iroda (HELIR) pénzforgalmi jelszámára fizesse be az előfizetési díjat pontos cím feltüntetésével, megjelölve, milyen cíllal fizette be az összeget. (E csokkszámolásán ezen az oldalon, az impresszumában olvasható.) Természetesen lapunk az újságos standokon is változatlanul megvásárolható – remélhetően továbbra is elnyerve az Ön tetszését.

Falus Tamás

video magazin

VIDEOVILÁG

Univerzális editáló-távezer- lő ● Ampex digitális képmag- nó	9
Kamerára tűzhető hangkeverő ..	10
Ikegami HC 230 kamera	11
Két képkéverő pult	12
Örület	22

FILMGLOBUSZ

Hogyan öld meg a feleségedet? ● Audrey Rose	4
Láncreakció ● Sárga rapszódia	5
Szerelmes álom ● Arthur 2. – jégbehűtve ● Másállapotban ..	6
Az éjszaka teremtményei	7
Előkhöcsök	34
A bohócok magányos királya ..	36

Chaplin és a video	38
Gyalog-galopp és társai	41
Szomorú leltár: Jazz és video ..	46

TESZT ÉS TECHNIKA

Felzárkózunk?	14
Panasonic körkép	18

HÁZUNK TÁJA

Hány dudás és hány csárda? ..	24
Egy mozi, ami más, mint a többi	
Törvénytől védve	26
Kazetta 56-ról	27
Nyitott szem	
Reformműhely megjelenési re- korddal	28
Sikerlista	29

VÁSÁRLÁS

Bülgésző	30
Willkommen Tatabányán	31
Video – határtalanul	
Vénültó videók	32
Keres-kínál	33

Az UNIO Kft. magazinja • Felelős szerkesztő: Horváth Béla • Szerkesztő:
Bíró Zoltán István • Helyettes szerkesztő: Falus Tamás • Művészeti szerkesztő:
Kerek Antal • Képszerkesztő: Kiss Árpád • Olvasószerkesztő: Berkes András
Szerkesztőség: Budapest XIII., Frangepán utca 50-56.
Levelezim: Budapest 1398 Pf 598 • Telefon: 408-960

Kiadja az UNIO Lap- és Könyvkiadó Kereskedelmi Kft.
A kiadásért felel: Horváth Béla ügyvezető igazgató

Kossuth Nyomda, Budapest 89.0362 • Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és
a Hírlapellátási és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest, XIII. Lehel u. 10/a közvetlenül
vagy postautólevélben, valamint átutalással a HELIR 215-9612 sz. pénzforgalmi jelszámra.
Címlap: Carlo
HU ISSN 0237-5141

Hogyan öld meg a feleségedet?

(HOW TO MURDER YOUR WIFE)

USA, 1964
Főszereplők: Jack Lemmon,
Vivian Leigh
Rendezte: Richard Quine
118 perc
(Kölcsönözhető az Intervideo
boltjaiban.)

Ford úr meghitt környezetben él. Klinkertéglás, balkonos, falépcsős házikója szomszédságában New York gigantikus felhőkarcolói magasodnak. Ford úr sajátosan képzeletbeli az emberi létet is. Hűséges inasával, Charlie-val harmonikus, programokban gazdag életet él, s ebben csak epizodnyi villanás jut a zebbik nemnek. Minden menetrendszerűen, agglégénymódra zajlik. Semmit sem bízna a véletlenre. Még a munkát sem Ford úr - akit Jack Lemmon alakít - ugyanis képregényeket rajzol. Ahhoz azonban, ahogy elkészítse löporfústos és ökölharcos krimi-képregényeit, tapasztalatra van szüksége. Először tehát élesben játsszák el a kitalált történetet, legyen benne emberrablás, túszvetés vagy tomeggyilkosság. A derék Charlie fotóinak felhasználásával pedig megszületik a nagy mű, a "comics", amely különösen a film készítésének idején, azaz a hatvanas években élte virágkorát.

A napok nyugodt folyását azonban váratlan esemény zavarja meg. Ford úr egy barátja esküvői partijára hivatalos. A nagy ünnepség - a leendő ara hibájából - agglégénysurra emlékeztet, és a csúcspontján igazi "varázslat" tanúi lesznek az egybegyűltek. A hatalmas esküvői tortából egy igazán feleséges nő lép elő. De ez még közel sem minden. A hölgy másnap Ford úr ágyában ébred, amin legjobban talán az érintett agglégény lepődik meg. Elképedése nőttön-nő, amikor visszaemlékszik az elmúlt éjszakára, ugyanis feleségül vette a hölgyet - aki ráadásul egy szót sem beszél angolul, lévén, hogy olasz. A házasság tehát már kész tény, az inas pedig csomagol. A hölgy azonban hirtelen eltűnik, s a gyanúsított maga a férj lesz.

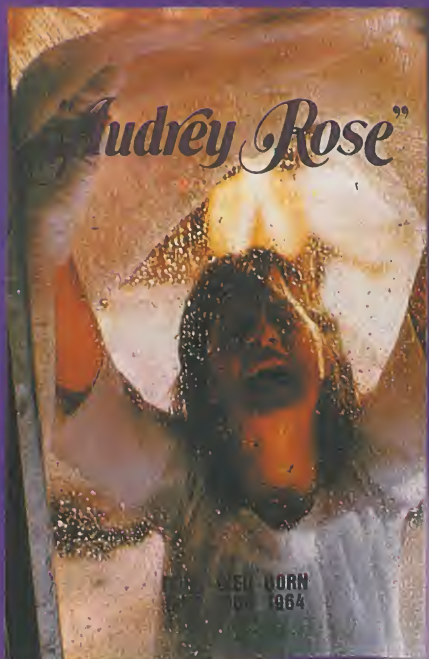
Gyanús külsejű férfi várakozik egy New York-i iskola előtt. Az ugyancsak ott álldogáló, a lányát váró anya úgy érzi, látta már valahol ezt az arcot. A férfi követi a lányt és a mamáját. Nem tesz semmit, csupán hazáig kíséri őket. A jelenet megismétlődik néhányszor, majd telefonhívások következnek. A megremült anya nem tudja mire vélni a dolgot, ám a férfi végül találkozára hívja a szülőket.

Egy étteremben ülnek le beszélgetni, ahol a Hoover névre haligató úr különös történetet ad elő. Tizenegy évvel ezelőtt egy autóbalesetben meghalt felesége és leánya, akit Audrey Rose-nak hívtak. Kis idő múlva egy látnok felvilágosította, hogy a lánya nem halt meg, csupán más testbe költözött a lelke. A férfi nem hitt a reinkarnációban, s egy másik látnoktól is tanácsot kért, aki az elsővel megegyezőt mondott. Többéves kutatómunkával talált rá lwyre, akit azóta követ, mert meggyőződése, hogy lánya az ő testébe költözött.

A házaspár nem hisz a férfinak és faképnél hagyja őt. Így azonban egyre gyakrabban furcsa rohamok kerítik hatalmába. Ijedten sikoltozik éjszaka, s szülei sem tudják rohamát csillítani. Előbukkan azonban Hoover, akit "apa"-ként üdvözlő, Lehiggad, majd újra álomba merül. Természetesen sem a férfi, sem a nő nem hajlandó elhinni Hoover történetét, s ezért nem is engedik a lányok közelébe a férfit. A rohamok azonban egyre sürűbben jelentkeznek, s úgy tűnik, csak a férfi tudja megnyugtani a lányt. Olyannyira, hogy egyszer lakásába viszi az örvöngő kislányt. Ez aztán indokot ad letartóztatáshoz, s gyermekrablásért bíróság elé is állítják Hoovert. A bizonyítási eljárás elkezdődik, s talán fény derül arra is, hogy valóban reinkarnációról van-e szó!

USA, 1977
Főszereplők: Anthony Hopkins, Marsha Mason, John Beck
Rendezte: Robert Wise
113 perc

(Kölcsönözhető az Intervideo boltjaiban.)

Láncreakció

(THE CHAIN REACTION)

Csernobil óta tudjuk, hogy ami profetikusan és hihetetlenül megjelent az első, atomreaktor-balesetről szóló filmben (A Kína-szindróma), sajnos valóság, vagy könnyen az lehet. Azóta kevés olyan nagy hatású film készült, amely a bármikor bekövetkező balesetet és következményeit érzékletesen bemutatná. Erre tett kísérletet a Láncreakció című film – helyenként vadnyugati ízű jelenetekkel.

A reaktorbalesetet egy vörös lámpa villogása jelzi. Az ügyeletes a helyszínre siet, hogy mentse, ami még menthető. Egy kórházi ágyon ébred fel, ahol rögtön közlik vele, hogy csak három nap maradt az életéből. Súlyos sugárterhelést kapott. A reaktort működtető cég, a Waldo emberei „természetesen” abban érdekelték, hogy a reaktor meghibásodásáról és a sugár-szennyeződésről ne szerezzen tudomást a külvilág. Ezt megérzi a halálos beteg Henryk is, s fájdalommal legyőzve megszökik a kórházból. Értesíteni akarja a gyanútlan embereket.

A cég riadóztatja alkalmazottait, akik a sugármentesítés mellett embervadászatba is fognak. A sérült, lázálomtól gyötört férfi egy autóversenyző kocsjába bújlik, s így potyautasként egy kis tanyára jut. A fiatal pár észreveszi a sérült reaktorkeszelőt, s rögtön gonдозásba veszik. Azonban hiába akarnak tőle megludni valamit sebesülése körülményeiről, annak emlékeztetése miatt csak sejtik a tragédiát. A versenyző nem nyugszik meg, mert érzi, hogy nagy baj van. Kocsijába ül és a közeli kisvárosba igyekszik. Már az első útélágazásnál üldözőbe veszi egy sötét limuzin, s eszevesztett sebességgel igyekszik lelokní az útról...

USA, 1986
Főszereplők: Steve Bisley, Anna-Maria Winchester,
Ross Thompson
Rendezte: Ian Barry

(Kölcsönözhető az Intervideo boltjaiban.)

Sárga rapszódia

(RHAPSODIE EN JAUNE)

Nem tudni, meddig kísért a háború. A második világ-égést hiába követte 44 év béke, a veszély mégsem múlt el végérvényesen. Valószínűleg „hosszú életű” lesz a vietnami háború is, legalábbis a szenvedő vietnamiak és a megszálló amerikaiak számára. Ebből aztán könnyen kerekíthető krimi is, csupán egy megfelelő helyszínt (Párizst) és egy kellően izgalmas témát (kábitószerek-kereskedeleme) kell találni.

Li bácsi a párizsi alvilág egyik rettegett alakja. Nőkel, kábitószerekkel és legfőképpen hatalommal rendelkezik, s mindenható maffiafőnök módjára igazgatja „birodalmát”. Steiner, az egykori újságíróból lett rendőrtiszt egészen más nyomon indul el. Egy vietnami mészárlás tanúit s főleg annak teletölését keresi. Így jut el egy néger szaxofonoshoz, aki csupán egy volt a közkatonák közül. A fiú azonban már nem tud a parancsnokról beszélni, mert néhány gyors pisztolylövés leteríti.

Steiner nem adja fel, s tovább nyomoz a gyilkosok és az egykori kivégzőosztag vezetője után. Utját azonban nemcsak az alvilág, hanem egy féltékeny és rosszindulatú rendőrtiszt is keresztezi. A szaxofonost még jó néhányan követik a túlvilágra. Li bácsi gyönyörű, szép prostituált pártfogoltja, Fuong és a hatalmas karddal bámulatosan függenő mozgó férfi társa végeznek Li bácsi embereivel és vetélytársaival. Végül azonban Steinerrel együtt egérfőgőba kerülnek. A hatalmas raktárpérből csak egyetlen út vezet ki, azt pedig rendőrautók állják el.

Franciaország, 1985
Főszereplők: Patrick Depeyrrat, Nadja, El Ki Kuya
Rendezte: Gerard Marx

(Kölcsönözhető a Televideo boltjaiban.)

SERIE
NOIRE

Szerelmes álom

(PRICELESS BEAUTY)

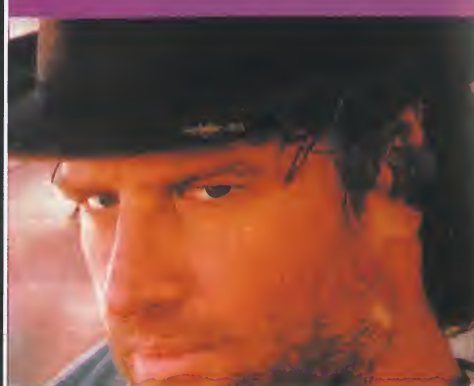
Christopher Lambert napjaink ügyeletes sztárja. Mind egy, hogy kit alakít, milyen életvitelt népszerűsít, milyen eszményt állít reflektorfénybe – a siker szinte biztos. Lehet majomember (*Greystoke*), metrólakó, csöves, otthontalan (*Subway*), de alakíthat bosszúálló szicíliai maffiózót (*A szicíliai*) vagy szentéletű papot (*Papgyilkosság*).

A Szerelmes álom című közelmúltban bemutatott film külön pikantériája, hogy a hős és a hősnő a vásznon kívül is egymásra talált. Christopher Lambert és Diane Lane valóban összeházasodtak.

Lambert Mike Menroe-t, egy sikeres rockszótár alakítját, aki karrierje csúcán szögre akasztja gitárját, hogy végre nyugalmat találjon. A visszavonulás oka az, hogy felelősnek érzi magát testvére, Jimmy haláláért. Egy tengerparti házban lel menedékre, s hűs kutyájával naponta fürdik a vízben. Egyszer egy fuldoló nőt vél látni a habok között. Rögtön a vízbe veti magát, hogy kimentse. A nő helyett azonban csak egy amforát talál, amelybe egy hatyu van belevésve. Menroe a zsákmányt hazaviszi, s éjszaka a karcsu vázából egy csodálatos nő bujkál elő. A volt rockszótár természetesen lángra gyúl, s Jennie – az „amforánő” – gyönyörökkel halmozza el. Egyetlen hiba van csupán, hogy a hölgy nem e világi vagyis hogy szellem.

Olaszország, 1988

Főszereplők: Christopher Lambert, Diane Lane, Francesco Quinn
Rendezte: Charles Finch
95 perc

(ARTHUR 2 – ON THE ROCKS) Arthur 2.

Arthur már-már hihetetlenül gazdag és önelégült fickó, aki Rolls-Royce kocsijának hátsó ülésén pezsgőt kortyolgat. Így mutatkozott

be a nézőknek 1981-ben, Dudley Moore alakításában. A film akkor úgy ért véget, hogy hősünk, Linda, azaz Liza Minnelli szemé-

Másállapotban

(SHE'S HAVING A BABY)

Az AIDS megoldotta a monogámia vagy poligámia egyre égetőbb dilemmáját – vélik sokan. A szörnyű betegségtől való félelem még a legmegátalkodottabb férfit is házastársi hűségére kényszeríti – ha csak nem használ gumi óvszert. Még ennél is jobb taktikát ajánl John Hughes, a nagy sikerű amerikai filmrendező. Azt javasolja ugyanis, hogy az unatkozó házaspárok csináljanak gyorsan egy vagy több gyermeket és egycsapásra megoldódik minden problémájuk. Filmje ehhez ad receptet.

Jake Briggs írónak készül, de csak reklámszövegek megfogalmazásáig jut el. Hosszas habozás után elveszi élete szerelmét, Kristyt. Az ifjú pár egy chicagói sorházba költözik, s elkezdődik az egyhangú kispolgári élet. A szomszédok az idegeikre mennek, minden apróságon összekapnak. Egyfolytában unatkoznak. Jake ráadásul attól a kényszerképzet-től sem tud megszabadulni, hogy lemaradt a szexuális forradalomról – és így elpocsékolta legszebb éveit.

Irtózik az egyhangú házaseslettől is, s a hallucinációk és vágyak birodalmába menekül. Álmában kíváncsian, dús keblű hölgyekkel szeretkezik. Nyugalanságát nem titkolja felesége előtt, aki megértően viselkedik, és úgy véli, hogy mindegyre csak egyetlen gyógyszer van: a gyermek. Abba is hagyja a tabletták szedését és várja, hogy tényleg essen. De semmi sem lesz a dologból, mert a férje természetlen. Az orvostudomány a kétségbeesett asszony segítségére siet és végül felgőcsésli a csecsemő – de az igazi megpróbáltatások csak ekkor kezdődnek.

Jégbehűtve

lyében méltó társra talál, s hatalmas tengerparti esküvőn ígér örök hűséget választottjának

A második rész ott kezdődik, ahol az első abba maradt, avval a különbséggel, hogy felbukkan Arthur egy régi szerelme is, aki elhatározza, visszaszerzi ezt a bolondos fickót. Ennek elég egyszerű módját választja: egy perc alatt koldusszegény embert „varázsol” Arthurból. Lindának és Arthurnak nincs más választása, luxusszállásukból egy nyomoroggyedbe költöznek, s ráadásul éppen akkor, amikor végre elhatározzák, hogy örökre fogadnak egy gyermeket.

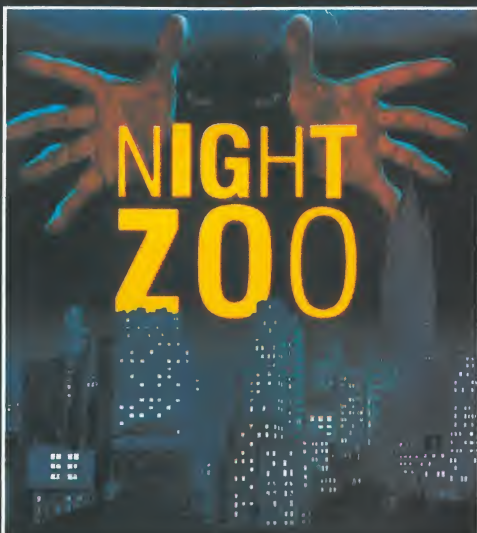
A történet mégsem szomorú. Gyökeresen megváltozik a házaspár élete, s az élet arra kényszeríti őket, hogy dolgoz munkával keressék meg a mindennapi kenyérre valót. Elmarad a Rolls-Royce, a pezsgő és a féktelen dáridók. Ami meg-

marad a szeretet a munka és a gyerek vagyis a világ kevésbé szerencsés több milliárd emberének mindennapi élete. Arthur és Linda jól vizsgáznak a számukra idegen helyzetben, s a jutalom sem marad el: újra gazdagok lesznek. Az erkölcsi tanulság tehát egyértelmű: aki dolgozik, az még gazdag is lehet

USA, 1988
Főszereplők: Dudley Moore, Liza Minnelli, Sir John Gielgud
Rendezte: Bud Yorkin
113 perc

USA, 1987
Főszereplők: Kevin Bacon, Elisabeth McGovern, Alec Baldwin
Rendezte: John Hughes
90 perc

Az éjszaka teremtményei

(NIGHT ZOO)

Ritka esemény, ha egy mozifilm díjak tucatjait kapja és ráadásul még kasszasiker is. A kanadai Jean-Claude Lauzon első filmjével rögtön aratott.

A viharos sebességgel rohanó történet középpontjában az olasz származású Marcell áll, aki két éves börtönbüntetését letöltve végre szabad. Gontalan, vidám eletről álmodik – Ausztráliában. Erre meg is lenne a lehetősége, hiszen egy jól őrzött helyen 200 ezer dollár várja, a büntényből származó „tisztá haszon”.

A kokainkereskedő – mert ezzel kereste kenyerét Marcel – nyomában azonban két gyanús külsejű és korrupt rendőr lohol, akik nem felejtették el a fiút – és a pénzt! Marcel a nagyvárosi zűrzavarban próbál meg egérutat nyerni üldözői elől. Menekülése közben bejárja Montreal egzotikus kínai negyedét, bekukkant a peep-show, vagyis a kukucskáló szexboltok világába, átverekszik magát megannyi kocsmán és lebujon. A rendező amúgy mellékvonalaként élesen szembeállítja a tisztességes, bölcs apát meggondolatlan, sötét üzelmekbe bonyolódó fiával.

Az üldözés vége – itt is – véres leszámolásba torkollik, s a „vége” felirat előtt mindenki megkapja azt, amit érdemel. Hogy végül teljesül-e Marcel vágya az ausztráliai magányról, egyelőre maradjon titokban.

Kanada, 1987
Főszereplők: Roger Le Bel, Gilles Maheu, Lynne Adams
Rendezte: Jean-Claude Lauzon
115 perc

Lásson tisztán!

CSERÉLJE KI NYOMTATÓJÁBAN
AZ ELHASZNÁLT FESTÉKSZALAGOT!

FESTÉKSZALAGOK, FESTÉKKENDŐK
SZEMÉLYI ÉS PROFESSZIONÁLIS SZÁMÍTÓGÉPEK NYOMTATÓIHOZ.
KISZOLGÁLJUK NAPI KÉSZLETBŐL ÉS ELŐRENDELÉSRE IS.
ÁPISZ SZÁMÍTÁSTECHNIKAI SZAKÜZLETEK

Bp. XI., Budafoki út 7. ☎ 665-503
Bp. VIII., Szigony u. 15. ☎ 143-446

Ápisz

Univerzális editáló-távvezérlő

Kisebbségi stúdiókban – de néha nagyobbakban is – problémát okoz a költségvetésben az, hogy minden editáló egységhez külön meg kell venni az editáló-távvezérlőt még akkor is, ha erre igazából nem volna égető szükség. Ez abból a kényyszerűségből adódik, hogy a legtöbb editáló-távvezérlő nem képes a tőle különböző típusú gépek vezérlésére. Ez néha még azonos gyártó készülékeinek is így van. Pedig számos előnye volna, ha csak egyféle távvezérlőt kellene használni; meghibásodás esetén egy másikak lehetne helyettesíteni, csak egyféle kiatvitúrát kellene megszokni stb.

A japán FOR-A reagált ezekre a gondokra és kifejlesztette EC-740 típusú univerzális editáló-távvezérlőjét. Professzio-

nális gyártmányról van szó, mivel a Sony U-matic HB/SP, Betacam, egyéb U-matic formátumokon kívül az MII és a

VHS, valamint S-VHS profi vágógépek vezérlésére is alkalmas. A soros vagy párhuzamos interfész segítségével csaknem minden felsorolt formátumban dolgozó géphez illeszthető. Egy speciális kimenet segítségével a hozzá csatlakoztatott képkéverőt vagy digitális effektgenerátort is vezérelni tudja, tehát három gépet kezel. Időközökkel is lehet használni és a paralelkapuval bíró képmagnók CTL-rendszerben is kommunikálni tudnak vele. Egyebekben teljes értékű editáló-távvezérlőként működik.

Ampex digitális képmagnó

Ezek az oldalakon esett már szó a digitális képrögzítésről, de mind ez ideig mint kísérlet került szóba, esetleg mintadarakokat mutattunk be. Az AMPEX amerikai vállalat most „piacra dobta” digitális képrögzítőjét. Azért kell ezt időközben mondani, mert egyelőre nem kapható úgy, mint mondjuk egy normál asztali VHS – no és persze nem annyira...

Bármennyire várná az olvasó, nem fogunk hozzá, hogy a képen látható készülék műszaki adatait hosszú oldalakon keresztül ismertessük. Bőlcsebbnek látszik megvárni, amíg kiderül, mi lesz a videózás következő szintje itt Európában – mivelhogy az AMPEX VPR-300 elsősorban az amerikai törekvéseket és eredményeket tükrözi. Mint ismeretes, a Távol-Keleten és Európában is némileg eltérnek ettől a szakemberek elképzelésel.

Nem kétséges, hogy a digitális rögzítés a jövő, de abban vita van, hogy milyen

legyen a megvalósítás. Talán meglepő, de úgy tűnik, itt sem a technikai optimum a fő kérdés, hanem az, hogy az új technika bevezetésének milyen hatása lesz a továbbiakban a műsorkészítés egész struktúrájára és az milyen gazdasági következményekkel jár majd. A meglevő technikai eszközök rendszerébe való beillesztés ugyancsak nem műszaki, hanem elsősorban gazdasági kérdés. Az AMPEX VPR-300 sokat ígér. De milyen áron?

A konkurencia sem tétlen. Másik képünkön a Sony DVR-1000 típusú digitális képmagnó látható. Tucatnyi másolat, minőségromlás nélkül – hirdetik; és ebben van az igazság. A Photokina kiállításon tavaly ősszel mutatták be ezt a PAL-szabványt nem megfelelő változatot. Bár sok értelm van PAL-ról beszélni ezeknél a készülékeknél, mivel alapvetően nem PAL-jellel, hanem komponensrögzítéssel dolgoznak, az említett kitétel azt jelenti, hogy a PAL

szerinti stúdiószabványoknak és ajánlásoknak a gépek kimenőjelei mindenbe megfelelnek. Mindkét képmagnó D 2 rendszerű (4 : 2 : 2) rögzítést alkalmaz. Háromféle kazettát lehet használni: 32, 94 és 208 perc műsori idővel. Négy digitális hangcsatornát rögzít. A digitális jelfeldolgozás kinája a különféle digitális trükkök lehetőségét – képen és hangban egyaránt. Ez utóbbit az ideig nem nagyon használták ki, pedig igen hatásos hangeffektusok állíthatók elő digitális úton. Hiába, a hang a videó mostohagyermek, és úgy tűnik, az is marad.

Ez a készülék kompozit PAL jellelkel is boldogul annak érdekében, hogy jobban beilleszkedjen a meglevő rendszerekbe. Dinamikus sávkövetésre képes – 1- és +3-szoros sebességátalakítás között; a képképes akár 60-szoros sebességel is történhet.

A digitális rögzítés jövője össze van kötve az integrált kommunikációs rendszerek fejlődésével. Igaz, ha jól belegondolunk, ma már az egész világ elektronikus kommunikációs rendszerei egyetlen egészet alkotnak, mivel olyan sok pontos találkoznak és kapcsolódnak egymáshoz, hogy a függetlenség ezen a téren nem előny, hanem hátrány. Ezeket a képmagnókat már a műholdas műsorközlés várható igényeinek megfelelően, azok figyelembevételével fejlesztik.

Joggal merül fel a kérdés: mikor lesz nálunk ilyen? Az ember szeretné, ha mielőbb volna, de el kell ismernünk, hogy nincs meg az ilyen szintű eszközök működtetéséhez szükséges háttér. Az egyszerű embernek ilyenkor szokott eszébe jutni a hazai telefonhálózat tragikomikus állapota...

Kamerára tűzhető hangkeverő

Ikegami

A hangfelvétel a videós munka során általában nem kapja meg azt a figyelmet, amit megérdemel és ez utólag gyakran sok gond forrása. Ennek egyik legfőbb oka az, hogy a videofelvételt készítő egyetlen személy nem képes egyszerre a képkomponálásal és ugyanakkor a hangfelvételi szint állandó kontrollálásával törődni. Ezért ez utóbbit automatikus áramkörökre bízák, amelyek igyekeznek a felvétel számára optimális, állandó szintet biztosítani.

A hangerősség azonban nagymértékben ingadozik és ráadásul néha hosszú szünetek szakítják meg – gondoljunk csak az emberi beszédre. Nem nehéz belátni, hogy mai tudásunkkal sem lenne könnyű olyan elektronikus áramkört építeni, amely képes volna a fentiek szerint változó hangforrás jelét úgy rögzíteni, hogy az a visszahallgatás során természetesenek tűnjék. (A kép esetében ez bizonyos értelemben egyszerűbb, mivel a képből általában nincsenek „szünetek”, azaz fekete szakaszok és a képek átlagvilágossága – a szem adaptációját is figyelembe véve – sokkal kevésbé változik, mint a hangforrás hangossága.) Ezért egyetlen megoldás marad: gondoskodunk egy második személyről, akinek a felvétel során csak az a dolga, hogy megteremtse a hangfelvétel optimális körülményeit, beleértve a legfontosabbakat, a felvételi szint folyamatos beállítását. Ezt a második embert, a hangtechnikust elhagyni annyit jelent, mint lemondani a használható kísérőhang felvételéről. Ugyanakkor az amatőr videósok a legritkább esetben engedhetik meg maguknak azt a luxust, hogy hangtechnikust

vigyének magukkal a videofelvételhez.

Ezen az ellentmondáson próbál segíteni a Sony cég MX-V8 nevű hangkeverő egységével. Ez a kicsi doboz mindössze 8×5×2,5 cm méretű és alig 100 grammot nyom, és így az aljára szerelt T idom segítségével könnyedén fel lehet szerelni egy videokamera tetejére, a tartozékok részére szolgáló papucsba.

Két mikrofonbemenetet, valamint egy vonalbemenetet tud fogadni. Az utóbira kábelzettségnél, hordozható CD-lejátszó stb. csatlakoztatható. Ez különösen playback-felvételénél hasznos, amikor egy előre elkészített hanganyagot kell valamilyen mozgást eljátszani és azt képmagóra rögzíteni. Ilyenkor a hangot jó minőségben az említett vonalbemenetre vezethetjük a playback-

rendszer kimenetéről, miközben a kamera, illetve kamkorder veszi a képet. Eközben arra is van lehetőség, hogy a helyszíni zajokat is megfelelő szinten hozzákeverjük a felvételhez.

A kis fekete doboz kimenete a kamera/kamkorder külső mikrofoncsatlakozójába vezethető. Sajnálatos, hogy azonban megállapítani, hogy ez a kimenet egy csatornás, tehát nem lehetőséget sztereó hangot felvenni a segítségével, még akkor sem, ha erre egyébként a kamkorder alkalmas volna. A dolog érthető: az operátor figyelmét meglehetősen lekötö a képfelvétel, s ha ezen kívül még a hang keverésére is ügyelni tud, rendkívüli adottságról tesz tanúbizonyosságot – az azonban, hogy sztereó hangot keverjen, nem várható el tőle. Ehhez egy teljes figyelemmel rendelkező, gyakorlott hangtechnikusra van szükség az operátor mellett.

A két mikrofonszintű bemenetet függetlenül szabályozható; a harmadik potenciométer segítségével, amely a „Mix Bal” jelzést viseli, csak az előbbi kettő és a vonalbemenet arányát lehet beállítani. Ez azonban a legtöbb gyakorlati esetben megfelel a céloknak. A keverődobozba tetején is van egy papucs, amelybe az egyik külső hangszórót csatlakoztathatjuk és ennek segítségével kommentárszöveget keverhetünk a felvételhez, miközben egy irányított mikrofon a „hasznos” hangot veszi. A keverő sok hasonló esetben tehet jó szolgálatot, amelyekben az a közös, hogy meg lehet tarthatni a hang-utómunkákat jelentős részét, esetleg az egészet.

Az MX-V8-kábelrel és teleppel együtt 150 márkába kerül az NSZK-ban.

A stúdiótechnikában használatos videokamerák egy részét igen drágák, másrészt bonyolult és általában súlyos, terjedelmes darabok. A hordozható ENG vagy EFP (Electronic News Gathering, illetve Electronic Field Production – vagyis elektronikus hírgyűjtés, illetve helyszíni videofelvétel) rendszerekben használatos kamerák, vagyis újabbban inkább kamkorderek valamivel karcsúbb, testhezálló eszközök, de súlyuk nemigen van 8-10 kg alatt. Ez a súly tartós, kézből folytatott felvételnél sok és az operátor számára rendkívül fárasztó.

Szerényebb költségvetéssel rendelkező stúdiók esetében azt is figyelembe kell venni, hogy nincs mód külön stúdiókamerák és helyszíni felvételre szolgáló kamerák beszerzésére. Ezekre a gondokon próbál segíteni az a japán vállalat, amely egyébként is híres a stúdióberendezéseiről. Azt Ikegami cégről van szó és közelebről annak HC-230 típusú videokamerájáról. Ez a legújabb fejlesztési elvek szerint megépített, olcsó, három CCD-vel működő kamera igen sokféle tartozékkal felszerelhető annak érdekében, hogy a legkülönbözőbb konfigurációkban is megállja a helyét. Használható önálló kameraként, kamkorder kameraként és teljes értékű stúdiókameraként is. Ez utóbbi esetben egy nagyméretű keresővel szerelik fel és ellátják a fókusz és a varioböjtív távműködtetésére boddennel, illetve kapcsolószervekkel. Azért, hogy könnyen kezelhető legyen, nem áldozták fel a stúdióeszközök jellemző tulajdonságait: a kiváló képmínőséget és a megbízhatóságot.

A HC-230 három darab fől kölépítőjű CCD-felvévő elemet tartalmaz, ame-

ni HC-230-kamera

lyek mindegyike 420 000 képpontra bontja a látványt (az NTSC változatban ez a szám 360 000). Ez kb. 600 sornyi felbontásnak felel meg; ugyanakkor a kimenő videojel jel-zaj viszonya 58 dB. A kamerának S-VHS-kimenete is van, így S-VHS-képmagnókkal együtt is lehet használni. A komponenskimenet hasonló célokat szolgál a stúdiótechnikában újabban erőteljesen terjedő komponensrögzítési rendszernek megfelelően, ahol a világosságjelet és a két szintkülönbségi jelet külön-külön rögzítik és dolgozzák fel. Ehhez természetesen olyan keverő és trükkegységek szükségesek, amelyek az ilyen jeleket fogadni tudják. Ezek a lehetőségek szinte bármilyen rendszerben alkalmazhatók, teszik a HC-230-kamerát.

Egyéb jellemzőit tekintve hasonló a megszokott kamerákhoz; változtatható a kiolvasási sebesség stb. Ki kell emelni azt, hogy az automatikus könyökpontbeállítás segítségével minden világítási helyzetben jól kiegyenlített, színhelyes képet ad a kamera. Rögzítése a kameraállványon olyan, hogy egy mozdulattal levehető, illetve feltehető akár önmagában, akár a képmagnóval egybeillesztett („dokkolt”) változatban

is. Természetesen kamera-kontroll (CCU) és távvezérlő is kapható hozzá, ami tovább bővíti alkalmazási lehetőségeit. Ezeket jól összefoglalja a mellékelt sematikus ábra. Arról sem feledkeztek meg, hogy egy „esőkabátot” is készítenek hozzá, ami az eső vagy a felfröccsenő víz ellen is védi a kamerát (pl. tengerparti felvételek esetén), de akkor sem felesleges a

használat, ha poros környezetben dolgoznak.

A kamera külön illesztőegység nélkül használható Beta, MII, S-VHS és U-Matic rendszerekhez egyaránt. A hozzá illeszthető (dokkol-

ható) S-VHS hordozható Ikegami képmagnó típusjele SP-102. A használható leg-hosszabb kamerakábel, amellyel az MA-230 kamerakontroll-egységhez csatlakozhatunk, 100 méter.

Két képkeverő pult

A videoműsor-készítés elengedhetetlen eszköze legalább egy olyan készülék, aminek segítségével két videójelet egymással valamilyen módon összekeverhető, trükközhető. Attól függően, hogy hány és milyen bonyolult trükköt szándékozunk használni, nagymértékben függ a képkeverők ára; néhány száz és néhány száz-ezer dollár között mozoghat...

Való igaz, hogy már az olcsó, egyszerű keverőkkel is hatásos trükköket csinálhatunk. Önkéntelenül felmerül a kérdés, hogy akkor miért nem kaphatók nagy választékban, hiszen igen sokan szívesen használnák akár otthoni, családi videoanyagok készítésekor is. A válaszhoz akkor jutunk közelebb, ha tudatosítjuk azt a jól ismert tényt, hogy bármilyen videojelek csak akkor keverhetők össze, illetve trükközhetők egymással, ha teljes szinkronban vannak. Ez spontán módon nem teljesül, még akkor sem, ha két házszálla azonos videokészülék (pl. két kamera) működik egymás mellett.

A szinkron biztosításához ezért egy külön eszköze van szükség: ez az időalap-korrektor, más néven TBC (Time Base Corrector). A TBC-k meglehetősen nagy memóriával felszerelt digitális tárolók, amelyekből a tárolt videojelet egy másik jel útjében lehet kiolvasni, miáltal a két jel közt a szinkron teljes mértékben megvalósul.

Két kamera között egyszerűbb a helyzet akkor, ha az egyik olyan, hogy szinkronrendszere kívülről vezérelhető a másik kameráéval és a két kamerakimeneti videojelet eleve egymással szinkronban kapjuk, tehát ezek minden további nélkül keverhetők, vághatók vagy trükközhetők. Aki tehát videokeverő egységet vagy trükkpultot kíván használni video-

anyagának látványosabbá tételére, legyen tudatában a fentieknek.

Egy kis keverőpult néhány száz márkáért már kapható, de a legegyszerűbb TBC sincs néhány ezer márká alatt. Némely kamerához külön lehet megvásárolni az úgynevezett genlock egységet – ez is néhány száz márkába kerül. Az amatőr kamerákon és kamkordereken nincsen genlock egység vagy ilyen bemenet, mert a legtrükkösebb esetben kíván valaki ilyen eszközökkel élő kétkamerás felvételt készíteni. Egy ilyen kamera azonban elvileg együtt tud működni egy genlock egységgel felszerelt stúdiókamerával,

mivel az képes ennek szinkronjéhez a magáét hozzáfogni.

Az együttműködés akkor szokott megüszni a gyakorlatban, ha a két kamera képminősége és színvilága olyannyira eltér, hogy a két forrás képe nem vágható össze, nem tehető egymás mellé. Ezen semmilyen keverőpult nem segít. Esetleg egy időalap-korrektor, de csak olyan, amelyik képes a színjelbe való független beavatkozásra. Ezért általában külön kell fizetnünk. Ha tehát van két tisztességes videojele, amelyek ráadásul szinkronban is vannak egymással, a keverés vagy trükkgyerejáték, de addig...

Akinek még ezek után is eltökélt szándéka, hogy trükközni akar, annak melegen ajánlhatjuk a JVC KM-2500E típusú videokeverő pultját. Professzionális kivitel és ezért ára sem a legalacsonyabb – 8800 dollár –, jóllehet, szolgáltatásaiban nem nyújt semmi különöset. Nyolc kompozit bemenetet tud fogadni, de ezek közül egy időben csak kettőtől képes érdemben foglalkozni. Van ezenkívül egy RGB (nonkompozit) bemenete is a háttértrükkök számára (Chroma Key) és további öt kompozit bemenet áll rendelkezésére a trükkjelek fogadására. Van egy program- és egy preview kimenete.

Az összes említett ki- és bemenet részére két BNC csatlakozó szolgál annak érdekében, hogy a jelet egy monitorra is ki lehessen adni. A frekvenciátvitel 60 Hz-től 5 MHz-ig $\pm 0,3$ dB-en belül van. Hasonlóan kiváló a jel-zaj viszony is: jobb mint 60 dB. A KM-2500E rendelkezik egy belső szinkrongenerátorral is, amely a hozzá csatlakoztatott eszközök számára szolgál, amennyiben szükséges (pl. genlockolható kamerák vezérlése). A szinkronjel black-burst formában is megkapható, mivel az újabb stúdiórendszerekben jobbra ezt a formát használják a szinkronjelek átvitelére. A színsegédvívó

fázisát pontosan be lehet állítani; a pontosság $\pm 0,1/\mu\text{s}$.

Tizenháromféle ablaktrükk közül választhatunk; a kivágások mérete, illetve a két kép aránya folyamatosan változtatható. Tetszőleges színű hátteret generálhatunk, és az is lehetséges, hogy a keverőhöz kapcsolt fekete-fehér kamera jelét elszínezzük. A border-generátor a képek átmenete mentén színes sávot állít elő, melynek színe ugyancsak változtatható. A kiválasztott ablaktrükkök némelyike (a kör, a rombusz és a téglalap) egy joystick segítségével pozicionálható a képernyőn. A források közötti átúszás kézzel is automatikusan is

elvégezhető; utóbbi esetben állítani lehet az átúszás sebességét.

A felsorolt jellemzők tipikusak és minden „valamirevaló” keverőpulton megtalálhatók. A különbség leginkább abban van, hogy más az áramkörök minősége. Két lényeges paraméter alapján lehet a keverőpultokat minősíteni – akár a legtöbb elektronikus eszközt –, a képmínőség és a megbízhatóság alapján. Az igazán jó keverőpult nem ront a jel minőségén; a kimeneti jel ugyanolyan minőségű, mint az, ami bemeleg az elején. A jelet keverőpultnál nemcsak a zajosodás és torzulás, hanem az egyes csatornák kö-

zötti áthallás is fenyegeti. A megbízhatóság stúdiórendszerekben alapkövetelmény: kontakthibás kapcsolók, instabil áramkörök alapvetően veszélyeztetik a kimenőjel minőségét. A KM-2500E nem véletlenül kerül olyan sokba: áraban az is benne van, hogy az említett tényezők nem veszélyeztetik a működését.

Maga a keverő az elektronikus jelfeldolgozó áramköröket tartalmazó egységből és a vezérlőpultból áll. Mindkettő szabványos rackbe szerelhető kivételben készül. A két rész között egy tízméteres, 37 pólusú kábel biztosítja az összeköttetést.

Végezetül el kell gondolkoznunk azon, hogy az ismertett keverőpult lassan a múlté lesz, mivel a stúdiótechnikában és az amatőr gyakorlatban egyaránt a komponensfeldolgozás és -rögzítés felé halad a technika.

A nemrégiben feltűnt S-VHS jelek ilyen keverőpulton nem kezelhetők – a szétválasztott világosság- és színjel miatt –, ezek hasonló szintű keveréséhez és trükközéséhez sokkal bonyolultabb és így sokkal drágább berendezések szükségesek. Igaz, az eredményként kapott képmínőség is arányosan jobb. Maga a JVC is továbblépett: kapható már a KM-3000 típus, amely komponensjelek keverésére és trükközésére alkalmas, így használható az S-VHS felvételek és MII rendszerű anyagok utómunkálatahoz. Különböző igen hasonló a KM-2500 típushoz és valószínű, hogy mechanikus és elektronikus megoldásaiban is sok a hasonlóság. Van azonban egy káros hátránya: az, hogy embargó, vagyis egyelőre nem fogadnak el tőlünk megrendeléseket e készülékre. Remélhetőleg a COCOM-lista újabb felülvizsgálata megszünteti ezt a hátrányt.

KM-3000

TESZT

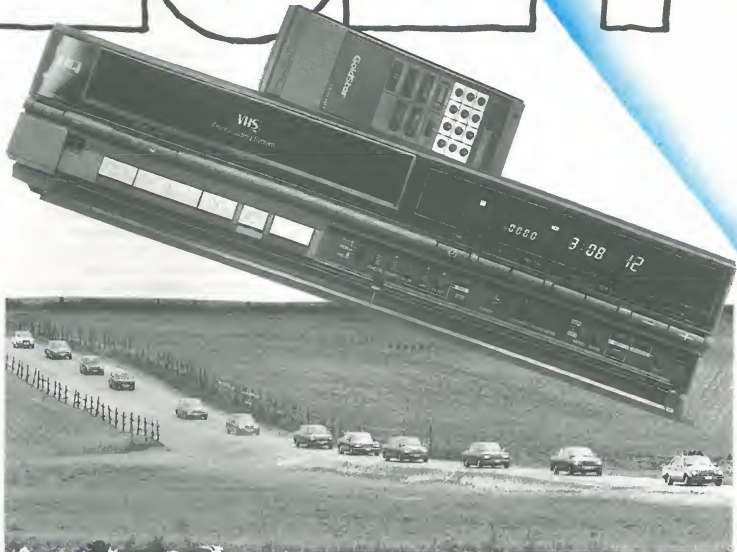
A mérések a Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet laboratóriumában készültek. A tesztet összeállította és az értékeléseket készítette Gézy Géza.

Mit tagadjuk, a fantasztikus méreteket öltő bevásárlóturizmus láttán nemegyszer intettük olvasóinkat körültekintésre, óvatosságra. Számos példán keresztül próbáltuk a videokaip-vadászokat mértékletessé, átgondoltá tenni, de ugyanakkor meg kellett értenünk azt az irreális helyzetet is, ami a hazai kínálatból következően, a videózás iránt érdeklődőket a határon túlra tántorította. Ez előbb-utóbb versenyhelyzet elé állította a hazai kereskedelmet, mely valójában csak utóbb ébredezett és ráadásul taccsbírói segídetlen – a vámszabályok lényeges szigorításával – kezd ismét egyeduralomdóvá válni. Mindezzel együtt felemás helyzet látszik kialakulni. Egyrészt az egyszerűbb készülékek elérhetőbb, mondhatni realisabb árakkal gondolkodtatják el a leendő vásárlókat, míg az igényesebb masinák ára láttán bizony morfondírozni kezd a tájékozottabb szemlélődő az árképzés rejtelemein.

Tesztünk alanyainak ma egy újabb Goldstart – mondhatni Goldstar családát – választottunk, és bemutatunk egy lejártszómagnót is, mely szintén az előbbi gyár terméke. Végül egy érdekes, sajátos mozgást végző, Philips gyártmányú készüléket boncolgatunk.

Utoljára e lap hasábjain Goldstar jelzéssel 1988 májusában találkoztunk, amikor a GHV 1223 P típusú mutattuk be, s nem halmoztuk el dicsőreteket.

Az újabb típus, mely GHV 1245 P nevet viseli, nagyfrequenciás szempontból korszerűbb, kvarcórátja pontos (an 1223-nál napi egy-másfél perces hiba is előfordul), hangolása frequenciaszintezőes, elektronikus, Három típusjelzéssel is találkoztunk, ezek a típusjelmű utáni „K” illetve „W” betűjelben térnek el. A „K” kivételnél a gyár nem építette be a kábelcsatlakozást, s ezt különösen nagyközösségi antennarendszeres vételkélnél kifejezetten hátrányként értékeljük. Ezek a csatlakozások a műholdas vétel terjedésével kifejezetten hiányozni fognak, mivel a vételi csatornának növelésével óhatatlanul szükség lesz használatukra. A GHV 1245 K felépítésében megegyezik a „P” típusjelölésű készülékkel, csak

Felzárkózunk?!

míg az utóbbi a PAL-SECAM színnormák mellett a nyugat-európai alaptípust, tehát csak az 5,5 MHz-es hangkülönbségi frequenciájú kísérőhangok vételét biztosítja, addig a „K” jelzésű mintá ugyanezt teszi, csak 6,5 MHz-en. Miután önmagában napjainkban egyik kivétel sem felel meg a kétnormás hangkövetelményeknek, ezért ezeket a forgalmazók utólag kétnormásítatják. Egyedül a „W” jelzésű mintát készítették többnyelvűre, s ha most azt kérdezi a kedves olvasó, hogy vajon akkor miért nem ez jön Magyarországra? Hát bizony, szabad a gazda...

Éppen ideje, hogy egy pillantást vessünk a készülékre. Főbb méretei megegyeznek az elődével, nem mondható zuper lapos kivételnek, amit rögtön meggyaráz az is, hogy a mechanikán nem sok változtatás történt. Változott viszont a készülék előlapja, a magnófunkciók gombjai, melyek a távszabályzóknál is megtalálhatók, s azok a funkcionális kezelőszervek, melyeket ritkábban kell használni, egy lehajtha-

tó ajtó mögött helyezkednek el, míg az üzemi kapcsoló, a stop/kazettakivétel nyomógomb, továbbá a gyorsfelvétellel, szalagszámláló nullázással és csatornaleptetéssel kapcsolatos kezelőgombok azonnal hozzáférhetőek.

Mielőtt lehajtanánk az ajtót, a hátlapon a már szinte minden készüléken megszokott anten-najelszint-, tetsztábrakapcsoló és a kimeneti csatornabeállító gombok mellett hálózati kapcsolót is találunk, melyel a készüléket áramtalanítani lehet. Ekkor azonban a memória törlikdik. Az előlap lehajtása után válnak hozzáférhetővé a magnófunkciók gombjai, valamint az órábeállító és programozási időkét rögzítő mikrokapcsolás létező gombok és a tv-csatolás beállító szerel. E készüléken a Traking és Sharpness (fejkövetés és élességállítás) kivezetett potenciométerekkel van megoldva, melyek szintén itt találhatók. A tracking-szabályzó feladata ismert, a szalagra ferden rögzített videojelesek és a forgófe-

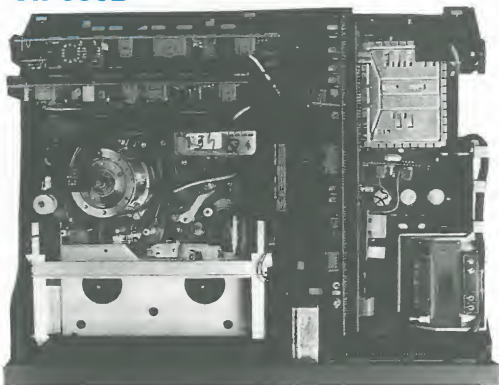
jek optimális helyzetének biztosítása, míg az élességállítás – mely nem általánosan alkalmazott – a gyengébb felvételek magasabb frekvenciás összetevőinek kiemelését, így a finomabb részletek jobb kirajzolását van hivatva biztosítani. Nem kívánunk előre vágni a mérési tapasztalatoknak, de igazából hatásossága nem úgy jelentkezik, mint elvártuk. A középpálsból elmozdulva a kiemelés irányába, a kép zajossá vált, a vonalak kicsipkéződtek, vagy inkább kiszórósdótek, miközben a bontás nem javult. Osszcilloszkópon vizsgálva a jelet, láthatóvá vált, hogy az áramkör valójában nem ott fejt ki hatását, ahol várjuk, hanem a közepes tartományban, 1-3 MHz-en visz be erősítést.

Mielőtt a szolgáltatásokat részleteznénk, érdemes egy pillantást vetni a készülék belsejére is, mely teljesen átalakult, elárulja, hogy egészen új konstrukcióról van szó. A hálózati egység a doboz felszerelvény mögötti sarkában helyezkedik

VR 6082

el, míg a funkcionális áramkörök a kijelző mögötti oldalon találhatók. A készülék aljára került a vezérlő- és memóriapanel, míg fölötté kihajtható, nyomtatott áramkört alapelemezen a nagy és videofrekvenciás egységek vannak. Tulajdonképpen a konstrukció hozzáférhető és szervizelhető. A kábelezési technika ugyan nem sokat változott, de igaz, hogy csatlakozókon keresztül szinte minden oldható.

A műsorok rögzítése PAL és MESECAM rendszerben történik, és a felvinni kívánt műsort az antennacsatlakozón kívül scart típusú AV bemeneten is fogadni tudja a készülék. A hangolóegység 32 adóállomás programozását teszi lehetővé, automatikus feszültségszintezéses hangolással. A kimenőjel egyrészt az audio/video kimeneten, másrészt az UHF sáv 32-40 közötti csatornáján jelenik meg nagyfrekvencián. Ez utóbbiak csavarhűzővel állíthatók be a készülék hátulján, hogy a zavar és interferenciamentes kör biztosítható legyen.

Későbbi időpontban játszásra kerülő tv-műsorok felvételére két hétre programozható előre a memória. A rendelkezésre álló

négy programhely közül három tetszés szerint beállítható, napenkénti, azonos időben történő felvételre is, a negyedik programhely a hetenkénti felvételek beállítására szolgál. Hálózati-ki-maradás esetén nincs memória-vedelem.

A felvétel normál lejátszásán

kívül lehetőség van annak megállítására, a kép szakaszos továbbítására, előre és visszafelé történő kb. 9-szeres képkérésre. Infrafényű távszabályzója a magnófunkciókon kívül, a programléptetést és az üzemi be-ki kapcsolást végzi.

A kijelzőn láthatók a magnó-

funkciók, a kazettabetöltés ténye, az aktuális idő, a programszám, programozásnál az, hogy az első vagy második hét mely napján mikor kezdődik és fejeződik be a felvétel. (Későbbi időpontban is előhívhatók a már beírt programok, ellenőrzés végett.) A szalaghelyzetet négy számjegyes számláló írja ki és mutatja azt is, ha a gyorsfelvétel van aktualizálva. Egyébként a „Preset” gomb megnyomásával és a memória aktiválásával – visszatekeréselekor – e helyről kezd a magnó ismételn.

Bár e video nem gyorsbefűzéses, de felvételvédelemmel biztosított kazetta betöltésekor a „Play” gomb megnyomása nélkül is lejátszásba kezd.

A mechanika robusztus és stabilnak látszik, más jót nem nagyon tudunk róla mondani. Több készülék tapasztalatát összegezve, a szalagot nem a legsimábbban fűzi be, csapágyazása kissé hangos, halljuk, hogy megy a magnó. Gyorskeresésre váltva először kiesik szinkronból a kép és lassan áll be a normál állapot, esetenként, különösen visszakeresésnél, néhány másodpercre elveszti a színt is. A készülék állókép-minősége sem tökéletes, mert a zavarcsillkok nem szüntethetők meg teljesen. Folyamatos képleptetésnél e zavarok folyamatosan vonulnak lefelé az ernyőn.

A képmínőség vizsgálatakor a legjobb indultunk is 240 sor körüli bontást tudunk megállapítani és sajnos a jel/zaj viszony is csupán 36 dB körül értéket mutatott, ami alacsonyabb az eddig tapasztaltaknál. Ez az érték az élességállító használatával csak romlott. A hangfrekvenciás átvitel teljesítette, ami ebben az osztályban tudni kell, a zaj azonban kissé gyengébb volt az átlagnál, a nyávogás (megint a mechanika) elmaradt a várakozástól.

MŰSZAKI ADATOK ÉS MÉRÉSI EREDMÉNYEK

PHILIPS VR 6082		GOLDSTAR GHV 1245		GOLDSTAR VCP - 4100 P	
Specifikált	Mért	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért
RF bemenet	VHF: 2-4, S1-S3 5-12, S1-S19 UHF: 21-69	46 MHz-300 MHz 460 MHz-880 MHz	— —	46.5 MHz-302 MHz 465 MHz-875 MHz	— —
RF érzékenység (20 dB jel/zajra)	—	150-180 µV	32-40	180-250 µV	32-40
RF kimeneti csatornák	30-40	27-44	—	—	30-41
RF kimeneti szint	—	—	—	—	—
impedancia	75 ohm	92 ohm	75 ohm	105 ohm	75 ohm
Video bemeneti szint	1 V _{cs-cs}	1 V _{cs-cs}	1 V _{cs-cs}	0.95 V _{cs-cs}	—
impedancia	75 ohm	75 ohm	75 ohm	0.95 ohm	—
Video kimeneti szint	1 V _{cs-cs}	1 V _{cs-cs}	1 V _{cs-cs}	1 V _{cs-cs}	1 V _{cs-cs}
impedancia	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm
Video csatlakoztatás impedancia	—	27 kohm	50 kohm	10 kohm	—
bemeneti kimeneten	—	850 ohm	1 kohm	40 ohm	—
Video jel/zaj viszony	47 dB	45 dB	43 dB	36 dB	43 dB
Hang jel/zaj viszony	47 dB	45 dB	43 dB	36 dB	43 dB
Sor-bontás	250 sor	250 sor	240 sor	240 sor	240 sor
Hangfrekvenciás átvitel sáv	40-10000 Hz	25-115000 Hz	100-10000 Hz	55-10000 Hz	130-7000 Hz
Nyávogás	0,4	0,26	—	0,28	0,28

GHV 1245

csatornaléptető gombokat nyomjuk meg, a kazettafészék úgy tesz, mintha kazettát fogadott volna, becsúszik a csévélt tengelyek fölé és egy vissza- és előrecsévélést végez. Hogy mindig érdekesebb legyen, kazetta nélkül is működnek a funkciók. A lejátszás (Play) gomb megnyomásakor minden úgy történik, mintha minden „éles” lenne, sőt a fej is elkezd forogni. Igaz, ez „csak” nyolc percig tart és ezalatt a készülék kiadja a nagyfrekvenciás (antenna) kimenetén a „teszt” ábrát, melyre be lehet hangolni a tv-t. További sajátosság, hogy a VR 6082 ugyan nem gyorsbefűzéses, de ha már lejátszásban van, akkor a stop megnyomásával csak kilátja, de nem fűzi ki a szalagot

► Összevetve a korábbi készülékkel a GHV 1225-öt, úgy érezzük, hogy bár elsősorban a hangolásban korszerűsödött, paramétereiben mégsem tapasztalható előrelépés, sőt mintáink esetenként kevesebbet mutatnak. Végsofok egy egyszerű igényeket kielégítő készülékről van szó, mely 30 ezer forint alatti árával jobban kezdi megközelíteni a valóságot, mint amit másfél éve a 1223 P jelentett, irrealis, 49 ezer forintos árával.

Korábbiakban ritkán esett szó csak lejártszó videomagnókról. Bár érdeklődés volt e készülék iránt is, az elmúlt öt évben talán két gyártó típusával találkoztunk a kereskedelemben. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy nevesebb cégektől ilyen kínálat alig van, éppen ezért ragadtuk meg az alkalmat, hogy a Goldstar kapcsán bemutassuk a VCP-4100 P lejártszót.

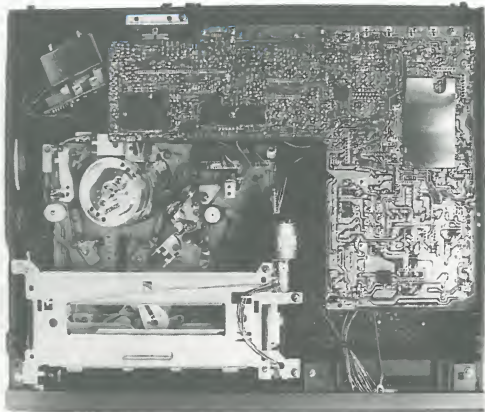
A szolgáltatások köre ez esetben igen leegyszerűsödik, hiszen bemeneti nagyfrekvenciás egység nincsen, sem antennáról, sem AV (audiovizuális) bemenetről felvétel nem készíthető. A VCP-4100 P VHS rendszerű PAL és MESECAM szinkódolású kazetták lejátszására alkalmas, kimenője megjelenik a video/audio kimeneten (2 db RCA csatlakozó), és a nagyfrekvenciás kimeneten, mely a 32–40 csatornák között szabályozható. Mivel antennacsatlakozón keresztül történő jelátvitelénél a tv-antennacsatlakozója „foglalt”, így a tv-antenna jele a lejártszón keresztül is átadásra kerülhet. Minden, lejátszással kapcsolatos alapfunkciót, így gyorskeresést, állóképet és automatikus ismétlést tud a készülék. Számológója nincs, így adott szalag helyről nem képes újrajátszani. A PAL-SECAM színnormák közötti váltást kézi kapcsolóval lehet biztosítani. Tracking szabályozója manuális.

A készülék műszaki jellemzői is igen szerények, s a tapasztalt jellemzők erre nem cáfolnak rá. Sorbontása 240 körüli volt, és zaja is 39 dB körül alakult. Állóképet inkább információértékükre tekintjük, a már előbb említett zavarok miatt.

A hangfrekvenciás átvitel vizsgálata során egy Vr 3998 típusú ITT magnóval készítettünk felvételt és összevetettük a két lejátszási görbét. A 0; -7 dB szintváltozáshoz tartozó érték (VR 3998-nál 45 Hz–11 kHz), a VCP 4100 P-nél az erős alacsony és magas frekvenciás esés miatt kb. 130 Hz–7 kHz-es tartomány átvitelét jelentette. Mint táblázatunkból is látható, a gyár eredetileg sem garantál 6,5 kHz feletti értéket.

Összességében a VCP-4100 P-t egy szerény szolgáltatású masinának tartjuk.

Mind a mérések, mind a szubjektív vizsgálatok alapján a Philips VR 6082 más súlycsoportot képvisel specifikációja alapján rögtön a bekapcsolás után sok meglepetéssel szolgált. Úgy is mindezt, hogy a készülék ön-

magát teszteli. A hálózatra csatlakoztatás után a Stand by (készenléti üzem) gomb megnyomásakor a kazettartartó felveszi a fogadási helyzetet, míg ha a

(ezt önmagától 8 perc múlva teszi meg). Az azonnali visszafűzést csak ismételt stop utasításra teszi meg. Maga a mechanika öntvényre épül fel, amire bizony

VCP-4100

A TESZTBEN SZEREPLŐ KÉSZÜLÉKEK RÉSZLETES TÁBLÁZATA

	PHILIPS VR 6082	GOLDSTAR GHV 1245	GOLDSTAR VCP-4100 P
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK Hálózati feszültség Teljesítményfelvétel Méretek Tömeg	220 V ± 10% 50 Hz 30/15 W 420 × 330 × 105 mm 7 kg	220V ± 103 50 Hz 31/15 W 430 × 350 × 199 mm 7 kg	220V ± 103 50 Hz 21 W 290 × 240 × 125 mm 6 kg
SZOLGÁLTATÁSOK Játékidő (E 240-es kazettával) Áttekerzési idő (E 180-as kazettával) Gyorskeresés előre Gyorskeresés hátra Lassítás Gyorsítás Állókép Képről képre léptetés Képbévágás Utóhangosítás Azonnali felvétel	240 225 mp 9-szeres 9-szeres 3-szoros x x x x	240 325 mp 7-szeres 7-szeres x x x x	240 350 mp 7-szeres 7-szeres x x x x
PROGRAMOZHATÓSÁG Óra kvarcvezérlés Napi programok száma Programozható napok száma Naponta ismételhető program Hetente ismételhető program Programban csatornakiválasztás	x 2 30 x x x	x 4 14 x x x	x x x x x x
AUTOMATIKÁK Adókeresés Memóriastop Szallagállás-stop Filmvége-stop Visszatekerés Ismétlés Szinnormaváltás automatikus Hangnormaváltás automatikus Hátralévő szalagidő percekben intervallumokban	x x x x x x x x x	x x x x x x x x x	x x x x x x x x x
KÜLÖNLÉGESSEGEK Sztereo hang Zajcsökkentő Hi-Fi-sztereo hang Biztosítás Hálózatkimaradásra Hozzáfértés-leállítás Távszabályozó infra Távírányítható funkciók: magnó + csatornaváltás hangolás	x x x x x x x léptetés	x x x x x x x léptetés	x x x x x x x x
CSATLAKOZÓK Antenna be ki Videó be ki Hang be ki Mikrofon Kamera	75 ohm coax 75 ohm coax scart scart scart scart	75 ohm coax 75 ohm coax scart scart scart scart	75 ohm coax 75 ohm coax — — RCA RCA

óhatatlanul szükség van, lévén a készülék teljesen műanyag ház, s különösen felső burkolat nélkül merevnek nem nevezhetjük. A fedőlap is nagy felületen bordázott a jó szellőzés miatt, így különös figyelemmel kell lenni, hogy közvetlenül tv alá vagy fölé ne helyezzük a videót, mert a közelbe változó, erős mágneses terek kárt tehetnek a készülékben. A készülék áramkörei kártyákon helyezkednek el, megfelelő szervizelhetőséget biztosítva.

Bár a kezelési útmutató mint az egyik legkorszerűbb készüléket mutatja be e videomagnót. A 105 mm-es magasság és a szolgáltatások szűkebb köre, és a már elmondottak, bennünk mégis kétségeket támasztottak. A három hétre szóló, mindössze két előre meghatározott időben történő programfelvétel (mindennap azonos időben történő felvétel és gyorsfelvétel) lehetőség van), valamint a hálózatkimaradás, elleni védelem hiánya nem alaptalanul kelti egy

leegyszerűsített készülék érzetét.

Nem mondható bőbeszédűnek a kijelző sem, mely az üzemi funkciók közül csupán a felvételt jelzi. Lejátszás és felvétel alatt számlálóállásra vált, egyébként az időt mutatja, azonban a számláló nullázása nem jelent egyben memóriahelyet is visszacsúszással. Felvételi stop állásra kapcsolva a mechanika kissé visszahúzza a szalagot, hogy új indításnál az újabb részlet jól illeszkedjen. A készülék

lék műanyag doboza fémes fényű, sötétbarna színű, tetszetős. Kezelőszervei két leghajtható ajtó mögött helyezkednek el, melyek közül a bal oldali a magnó-funkciókat fedi, a jobb oldali pedig az órábeállításával és programozással kapcsolatos mikrokapcsolók nyomógombjait takarja. Pontosabban nem mindet, mert a stop és play, illetve a csatornalejtetés és üzemi kapcsoló a többi gomb síkjából kiemelkedve a csukott ajtók „ablakain” keresztül működtethetők. Külön funkciók szolgálnak a gyors előre- és visszacsúszásra, a gyors képernyésre előre- és visszafelé 9-szeres sebességgel. Sajátos funkció a normál sebességgel történő visszafelé játszat és a háromszoros előre- és visszafelé képernyés, mely jó minőségű és csikmentes. Az állóképből is kiléphetők a zavarcsíkok, bár teljesen a kép nem tehető zavarmentessé.

A hangolégység 35 tv-állomás beprogramozását teszi lehetővé automatikus feszültség-szintézises hangolással. A tuner a kábelcsatornák vételére is alkalmas, AV üzemmódra „0” pozícióra történő programléptetéssel kapcsolható. A kimenőjel megjelenik a video/audio kimeneteken, valamint nagyfrekvencián az UHF sáv 30-40 csatornáinak valamelyikén, szokás szerint csavarruhóval állítható módon. A készülék órája kvarcvezérlésű, de hálózatkimaradás esetén mindig újra kell állítani.

A készülék hátlapján egy speciális kialakítású, 6 pólusú csatlakozójalt találhatók, mely kameraadapter csatlakoztatására szolgál.

Nem tagadjuk, a szolgáltatási jellemzőket illetően kritikusan fogalmaztunk, a mért és tapasztalt jellemzők tekintetében azonban jobb volt a véleményünk. Vizuálisan a 250-es sorbontás biztonsággal értékelhető 45 dB-es jel/zaj viszony mellett. A vonalak rajzolása tiszta, a gradációvitel egyenletes. A hangfrekvencián tapasztalt átvitel (25 Hz–11,5 kHz) a 45 dB-es jel/zaj viszony és a bemenőjel függvényében mért egyenletes hangtorzítás megfelelő visszadást biztosít.

Az Ausztriában készülő Philips VR 6082-t összességében egy sajátos mechanikai megfontolások alapján konstruált, memóriák tekintetében egyszerű szolgáltatású, elektromos paramétereit tekintve azonban jó standard osztálybeli készüléknek tartjuk, mely jó minőségű háromszoros képvél és visszajátszással sajátos szolgáltatást ad.

Mostani készülékünkkel elsősorban az egyszerűbb igények kielégítését látjuk biztosítani, s azok felzárkózását a videósok egyre népszerűbb táborához, akiket a gazdasági (vám) sorompó mozgásukban megköltött.

A

sort rögtön a *Prologue* fantáziánévű NV-V10000 típusú modell érdemes kezdeni, mely a világ legdrágább otthoni videójának tekinthető. Az igazsághoz persze az is hozzátartozik, hogy

összesen két példány létezett néhány hónapja e készülékből, melyen első ránkintésre – ha valaki rögtön felismeri, hogy videomagnóval van dolga – látszik a szabad szárnnyalás, a legmagasabb műszaki színvonal, mondhatni stúdiótechnika otthoni videóba történő átültetése, és ez a bátor sajátosságra törekvés a formatervezést is jellemzi.

Ami rögtön szembetűnik, a nehéz, különösen rezonancia-szegény váz és a belengéseket jól csillapító lábazat, mely a hifi után a video területén is tért ho-

dit. E technikában sajátosság, mely az előbbi párhuzamot erősíti; a hálózati rész és egy különösen csendes ventilátor a szépen csillógó fémház hátoldalán.

Nem újdonság a legújabb Panasonic gépeknél, hogy a kezelőszervek egy részét és a kazettafészeket lehajlítható ajtó fedi, a *Prologue*-nál azonban az egész előlap egy ajtó, mely „Push-open” gomb megnyomására lenyílik, egy igen átgondolt kezelőlap látványát keltve, melynek közepén az NV-F 70-nél már bemutatott Jog-dial gomb helyezkedik el. Ez egy kézzel csavarható szabályzógomb, mellyel a szalag folyamatosan előre és visszahajlítható. A számláló minden egyes képet regisztrál, így

lehetővé van a pontos képkocka szerinti beállításra. A távvezérlővel egy másik videomagnó is vezérelhető, megteremtve a pontos vágás lehetőségét. A kézi szabályzógomb azonban még

egy fantasztikus keresési lehetőséget is nyújt, az így kontrollált gyorskeresés a normál sebesség nem 10-szeresével – nem tévedés – hanem 100-szorosával működik. A gyorsaságra jellemző adatok sora ezzel még nem fejeződött be, mivel álló helyzetből lejátszásra állva csupán fél másodperc kell a kép megjelenéséig.

Természelesen mindezek olyan módosítások alkalmazását követelték meg a mechanikában és a szervorészben, melyek zavaratlanabb szalagutást eredményeznek és csökkentik a szabályozási hibákat. Ezek jellemzésére a különleges csapágyazáson futó szalagvezetőket és a korábbi 10 bites szervorendszer helyett az itt alkalmazott 16 bites áramköröket említjük meg. A fejlődásban is történt módosítás a nyugodt szalagfutás biztosítására, mely lehetővé teszi a kamkorderral felvett képanyagok stabil, csipkés-mentes lejátszását. Maga a jelenség ismert és különösen long-play felvételek lejátszásánál tapasztalható. Minden „Mo-

vie”-ban ugyanis, legyen az VHS vagy VHS-C rendszerű, kisebb a fejdob, és maga a szalag szorosabban simul a fejdobra, mint a házi használatú videomagnónál, ezen kívül kettő helyett négy fej látja el Jellel a szalagot. Így az asztali készülékek lejátszott kamkorder-felvételek különösen érzékenyek az időbázishibára, mely az említett csipkészettségben jelenkezik. (E jelenséggel rövidesen megjelenő kameratesztünkben foglalkozunk.)

A kép végleges „kísímítását” az előbb említett fejlődásban található érzékelővel vezérelt TBC (Time Base Corrector), vagyis időhiba-kiegyenlítő végzi, mely egy nagy felbontású, 14 MHz-es letapogatási frekvenciával működő képtároló és 8 bit szóhosszúsággal olvasva a hibás képet mint hibátlan adja vissza, szinte olyan minőségben, mintha az a kamerából jönné. A stúdiótechnikából az ilyen áramköri meg-

E magazin hasábjain rendszeresen igyekszünk tájékoztatni olvasóinkat a világ és ezen belül is Európa újdonságairól. A legrissebb és valóban kuriózumnak számító készülékeket ismertetjük a Video című lap alapján, mely bemutatja a Panasonic legrissebb készülékeit. Az NSZK-beli újság megfogalmazása szerint a világ legdrágább otthoni videójával és furfangos, ötletdús termékekkel új profil kialakítását végzi a Matsushita-konzern.

PANASONIC

körkép

oldások ismerlek, professzionális kivitelben azonban áruk két ilyen video árával mérhető össze. S ha már arról esett szó: e gépek Japán ára ismeretes, minthogy a mintapéldányok még NTSC rendszerben működnek (hiába, már megszokott, hogy szinte minden új, a felkelő nap országából kél újtjára), s átszámítva kb. 6500 DM-be kerülnek.

A szolgáltatások közül végül ki kell emelni – az egyébként szinte elvárt – utóhangosítási lehetőséget, az index- és címgyorskeresést, a hifi-sztereo hangot, a long-play üzemet és az S-VHS rendszerből következő amorf videoefejket.

Nem nevezhető olcsónak a másik Panasonic újdonság sem, az AV-Gear, mely egy S-VHS technikával működő, folyadékkristályos színes kijelzőjű képernyővel rendelkezik, melyhez egy VW-P/J típusjelzésű vetítőegység is tartozik. Sorra véve az egységeket, a magnórádió méretű videomagnó a kicsiny méretek miatt celszerűen C-formátumú kazettával működik és érdekessége, hogy hifi hangot is tud, mely fejhallgatón igen jó minőségben hallgatható. A beépített vevőresz egyébként arról is gondoskodik, hogy felvételeket lehessen készíteni, de külön csatlakozója is van kamerafelvételek rögzítésére.

E videomagnó optimális partnerei a rendszerből következően S-VHS kamerák. Az ajánlott kamera, mely e készülékhez lett kifejlesztve, a VZ-C1 nevet viseli. Az LC-s displaynek bár van-

**AV-Gear
NV-FS70**

nak korlátai, de lehetővé teszi a mobil használatot. Az elmúlt számban egyébként több, ilyen kijelzővel működő tv-t mutattunk be, s minőségük, bontásuk, technikájuk állandóan javul.

Az összeállítás szenzációja azonban az említett vetítőegység, mely a diavetítőknél ismert lámpából és lencséből, valamint egy rekeszből áll, mely az NV-V1 folyadékkristályos kijelzője részére készült. Ez ugyanis kipattintható és behelyezhető a vetítő rekeszébe. A mini tv ily módon „felújít” képe ugyan hagy kívánnivalót maga után, de kiránduláskor, kempingezéskor jó szolgálatot tesz.

Az érdekességeknek ezzel még nincs vége. A Panasonic választékában megtalálható a

val együtt egyébként a Canontól származnak és leképzésük jónak tekinthető. A Smear-effektus (világos fénypontoknál vízszintes, világító sávok) minimális és a kritikus kontrasztviszonyokat is jól viseli. Mindezzel együtt az állványt nem képes helyettesíteni, de a kézi műveleteket jól segíti.

Végül az utóljára bemutatott újdonság az NV-FS70, mely a múlt számban bemutatott F70 S-VHS kiadása, így inkább csak a specialitásokat említettük meg. A S-VHS változat különösen nagy gondot fordít a jó hangra, ennek érdekében a hangelektronika hálózati része a készülék házán kívül található. A szalagfutás stabilizálásán túl a konst-rüktörök figyelmet fordítottak arra is, hogy a váz és a készülék

NV-V 10000

„döcögésmentes” optika, mely EIS névre hallgat (Electronic Image Stabilisation) és lényege abban foglalható össze, hogy mechanika képes a kameramann bizonytalanságait kiegyenlíteni. A rándulásokat és remegéseket két állásba kapcsolható elektronika korrigálja, mely gondoskodik a stabil képről és lehetővé teszi a kézből való „svenk”-ek elvégzését. Eltekintve a hatalmas „üvegházról”, mely egyébként 10-szeres zoom-ot rejt, a kamera ugyanolyan VHS rendszerű, mint a többi hasonló Movie.

Az első fokozatban az EIS különösen a kézből, vízszintes irányban végzett „svenk”-eket hivatott kiegyenlíteni, míg a második kapcsolóállás autóból vagy gyalogos haladás közben készített kézi felvételeknél használható. Természetesen az EIS-Lock mechanika használaton kívül is helyezhető, melyre néha szükség is van. A második fokozatban ugyanis az elektronika nem szívesen viseli a „svenk” mozgást, hanem azt szinte megpróbálja kiegyenlíteni. Gyakorlatban azonban jól lehet vele bántani. A lencsék a mechanika-

lábai csillapítsák az esetleges belengéseket. S végül ki kell emelni a Jog-Dial gombot, mely e típuson a távszabályzóra került, s valóban ott is van helye és segítségével két videomagnó is vezérelhető, így az utómunkálatok könnyebben végezhetők el.

Habár az említett készülékek és technikai megoldásaik ma még ritkaságszámba mennek, a jövőben minden bizonylan hét-köznapiakká válnak.

ÜRTÉVÉ

ÜRTÉVÉ

AZ ASTRA MŰHOLD

1989. február hó 5-én 18 órától négy csatornán megkezdte a SKY-műsorok sugárzását, ezek:

SKY CHANNEL, SKY NEWS, SKY MOVIES, EUROSPORT.

Február hó 1-jétől már műsort sugároz a FILMNET, két további csatornát bérel a SKY a műholdon, amelyek előrejelzés szerint még februárban megkezdik a műsor sugárzását:

LIFESTYLE-KINDERNET és DISNEY CHANNEL.

Skandináviának SCANSAT néven két műsora lesz, de ezek és a FILMNET már jelenleg is csak kódolt adást adnak, tehát fizető tv-ként fognak működni. Kódolt programmal jelentkezett a műholdon a SCREENSPORT csatorna is, bár azt eredetileg nem fizető tv-nek jelezték.

Február 10-től az MTV music TELEVISION amerikai műholdadó Európa számára készített műsorát sugározza.

Az előrejelzés szerint a SKY MOVIES és a DISNEY CHANNEL is fizető tv-k lesznek.

Öt csatornából négy a terv szerint német műsornak van fenntartva, de az ötből még egyik sem ismert, hogy melyik adó műsorát fogja sugározni.

A PARSAT-vevőberendezés bármelyik műholdas csatornáját – ÁFA-val együtt – csatornánként tízezer forintért áthangoljuk az ASTRA, a SKY CHANNEL vagy a SKY NEWS, vagy a EUROSPORT csatornájára és komplett berendezéseket is szállítunk sürgősen újabb csatornák bekötéséhez.

A PARABOLA ÚJ SZOLGÁLTATÁSA

Az antennát továbbra is az ECS-műholdra irányítottan kell hagyni, és onnan vehető a TV5 és a SUPER CHANNEL műsora, a PARABOLA olyan kiegészítő berendezéssel szállítja a blokk-konvertert, amivel vehető az ASTRA bármelyik vagy mind a három csatornája.

A SKY CHANNEL és a SKY NEWS a vertikális polarizációval sugároz, ezért polárváltó alkalmazása nem szükséges. Ha a EUROSPORT és az MTV műsorát is venni kívánják, úgy még egy blokk-konverter szükséges polárváltóval.

Az 1989. február 13-án ismert műsorszolgáltatást írjuk le, de amikor a hirdetés megjelenik már többet tudunk az ASTRA-ról.

PARABOLA ELEKTROTECHNIKAI Rt.

Budapest XIII., Kassák Lajos út 78.
Telefon: 490-791, 409-964. Telex: 22-3425
Postacím: 1553 Budapest, Pf. 19

Videoberendezések javítása,
áthangolása, színes televíziók
áthangolása, valamint Hi-Fi
berendezések áthangolása és
javítása.

VIII., József krt. 38.
Tel.: 141-216.

Hazai és külföldi garanciális és
készpénzes fekete-fehér és színes
televíziók javítása,
videomagnetofonok áthangolása.

XV., Frankovics M. u. 57-63.
Tel.: 635-225

Nyugati készülékek szervize:
Video- és Hi-Fi berendezések
javítása, áthangolása.

VI., Lenin krt. 94.
Tel.: 311-129

Szervizeink
CSÜTÖRTÖKÖN 20 ÓRÁIG
tartanak nyitva.

**Semmi kétség!
A Rávisz
a segítség!**

RÁVISZ

SZOLGÁLTATÓ
KISSZÖVETKEZET

A CSALÁD HANGLEMEZ- ÉS KAZETTA- GYŰJTEMÉNYÉBE AJÁNLJUK

Válogatás a Kodály Zoltán Hanglezmezbolt
készletéből.

FOKUSZ

	Gyerekeknek:	Lemez:	Kazetta:			
... pld.	Fazekas Mihály: LÚDAS MATYI			... pld.	OLD BOYS – NO. 1. – OLDIES PARTY	190,- 190,- Ft
... pld.	Schwajda György mesejátéka.	100,-	120,- Ft	... pld.	OSSIAN – FÉLRE AZ ÚTBÓL!!!	155,- 180,- Ft
... pld.	HALÁSZ JUDIT – ISMERETLEN ISMERŐS			... pld.	POKOLGÉP – ÉJSZAKAI BEVETÉS	180,- 210,- Ft
... pld.	14 népszerű gyermekdal.	155,-	180,- Ft	... pld.	SUPER HITS	
... pld.	100 FOLK CELSIUS – PAFF A BÜVÖS SÁRKÁNY	110,-	155,- Ft		Válogatás az év legsikeresebb világszlágereiből.	180,- 195,- Ft
... pld.	TINI DAL			... pld.	ZÁRAY MÁRTA ÉS VÁMOSI JÁNOS – HALLÓ, ITT JÓ BARÁT!	155,- 180,- Ft
	Válogatás tiniszlágereiből	110,-	155,- Ft		KÜLFÖLDI SZTÁROK:	
	Mulatós és magyar nóták:			... pld.	RICHARD CLAYDERMAN – BALLADE POUR ADELIN	295,- 295,- Ft
... pld.	BETLI DUÓ – CSAK TAVASZ NE JÖNNÉ...	160,-	190,- Ft	... pld.	JULIO IGLESIAS – UN HOMBRE SOLO	265,- 280,- Ft
... pld.	BOJTOR IMRE – GYERGYN INNEN, VAGY MEG AZON IS TÚL	190,-	210,- Ft	... pld.	IRON MAIDEN – SEVENTH SON	265,- 280,- Ft
... pld.	HORVÁTH ISTVÁN – ISTENEM, DE SZERETEK HALÓZNI			... pld.	OFRA HAZA – SHADAY	280,- 295,- Ft
... pld.	Cigánydalok.	160,-	190,- Ft	... pld.	PET SHOP BOYS – INTROSPECTIVE	280,- 295,- Ft
... pld.	3+1 KÖPÉ			... pld.	TINA TURNER – TINA LIVE IN EUROPE	280,- 295,- Ft
... pld.	Mulatós dalok. Bugyi Zoltán, Kadlót Károly és Lagzi Lajcsi.	160,-	180,- Ft			
... pld.	CIRMOS KORMOS – PRESSZÓ ROCK				A felsorolt hanglemezek vagy műsoros kazetták bármelyike megvásárolható a kitöltött, kivágott, címünkre borítékban beküldött hirdetés alapján. Rendelések kérjük, húzza alá, hogy az egyes címeknél a hanglemezre vagy a kazettára van szüksége. Postán, utánvétellel szállítunk, a portóköltséget felszámítjuk. Tekintettel a korlátozott példányszámokra, a rendeléseket beérkezésük sorrendjében teljesítjük.	
... pld.	Cirmos Kormos Gábor és zenekara játszik.	160,-	190,- Ft		Címünk: KODÁLY ZOLTÁN HANGLEMEZBOLT	
... pld.	Tánczene – pop – rock:				Budapest, V.,	
... pld.	ÉVA – INTIM PERCEK				Múzeum körút 21.	
... pld.	Csepregi Éva legújabb lemezealbuma.	190,-	210,- Ft		1053	
... pld.	KOMÁR LÁSZLÓ – EMLÉK – ELVIS PRESLEY	155,-	180,- Ft		A megrendelő neve:	
... pld.	KORDA GYÖRGY ÉS BALÁZS KLÁRI – SÖTÉT AZ UTCA...	190,-	210,- Ft		Pontos címe (irányítószámmal):	
... pld.	KOVÁCS ERZSI – CSAVARGÓ FANTÁZIÁM	190,-	210,- Ft		.....	
... pld.	LORD EGYÜTTES – RAGADOZÓK	190,-	210,- Ft		.....	

aláírás

ÖRÜLET

Nem igaz, hogy Magyarország monopoljogot szerzett az örültségekre! Akármil is láttunk tegnap a képernyőn, merő rágalom, hogy olyasmi csak nálunk fordulhat elő. Íme, néhány példa a televízió világából.

Khomeini és a tévészex

Khomeini ajatollah mondta volt az iráni televíziósoknak, rádiósoknak, mitől lesz jó – azaz: erkölcsös – a műsor. Íme, az útmutatás: (1) Színesnőket kizárólag nők, színeseket csak férfiak sminkelhetnek. (2) Csak olyan műsört szabad sugározni, aminek tanulsága is van. (3) Tilos olyan dalokat énekelni a műsorokban, amelyekben előfordulnak vallási szempontból helytelen célzások.

Ez nem a merevség jele. Épp arról van szó, hogy jele

se legyen a merevségnek! Íme, az iráni hírugynökség, az IRNA hivatalos közleménye, az engedékenység szép példája.

Az iszlám köztársaság rádiója és televíziója továbbra is közvetíthet olyan zeneszámokat, amelyekben női kórustagok is közreműködnek. Rosszindulatú álhírek viszont azok a szóbeszéddek, hogy énekesnők ezentúl szólistaként is felléphetnének a műsorokban. Minden marad így az ajatollah után is?

Kávészó és műholdcentrum

Jugoszláviában nincs jogszabály se a távközlési műholdak tévéprogramjainak tiltásáról, se a kábeltelevízióról. S amit a törvény nem tilt, azt – mint tudjuk – csapad. Tudják ezt a jugoszláviai Bosznia-Hercegovinában is.

Vitezen, egy boszniai kisvárosban él egy maszek, aki fel akarta lendíteni kávézőjének forgalmát, s különleges szolgáltatást nyújtandó, vett egy műholddevő parabola-antennát. Előbb csak a vendégei kedvéért „csapolta meg” az Eutelsat műholdat (pl.: Super Channel), majd gondolt egyet és kiépített egy vezetékes hálózatot. Száznál több háztartás fizette ki a csatlakozási díjat, meg az előfizetést. A kávéző tulajdonosa hamarosan vállalkozott hirdetések felvételére is. Újabb *speciális műsört* is kínál a *hajnali órákban*: kemény pornófilmeket a saját videoboltjának választékából.

A kisvállalkozó mindeztért meg egyetlen dinár adott sem fizetett. Az *ottani* hatóságok szerint ugyanis nem lehet megadóztatni olyan tevékenység jövedelmét, amelyet nem szabályoz a törvény.

A spanyol tévé legjobb nője

Spanyolországban jó a loci, a televízió sem árt neki. A bikaviadalnak viszont lanyhul a népszerűsége, tehát néhány éve kitalálták, hogy a liturgikus átlamészárllás „túlsgáosan erőszakos”, s ezért betiltották a viadalok televíziós közvetítését.

Eközben a spanyol televízió 1. programjában óriási sikerrel futott a „Sábado Noche” (Szombat este) című show-műsor, Bibi Andersennel a műsorvezető szerepében. A 30 éves Bibi időnként *topless* jelent meg a képernyőn, s láthatóan volt mit bemutatnia *deréktől felfelé*. Műsorvendégei között olyan világsztárok is felléptek, mint El-

ton John és Rod Stewart. Amikor a nézőket megszavazatták, hogy kit tartanak Spanyolország legszebb asszonyának, Bibi futott be elsőnek. A „Szombat este” még idén januárban is lenyűgözte a nézőket.

Márciusban aztán egy képes hetilap fotókkal bizonyította, hogy valami nem stimmel Bibinél – *deréktől lefelé*. A spanyol tévé legjobb nője ugyanis fiúnak született. A Manuel Fernandez nevű szenyhor hormonkezelés révén jutott *igazán* látványos keblekhez.

Manapság a spanyol tévé 1. programjában szombat este már nincsen „Szombat este”.

Nem élhet a tevépásztor műholdtévénélkül!

Mongólia hatalmas nagy területű ország, csaknem 17-szer akkora, mint Magyarország. A lakosság úgy jó kétfélmillió, a népsűrűség tehát nagyon-nagyon csekély. Ráadásul, a városokon kívül élő mongolok nagyobbik része még napjainkban is nomád életmódot folytat. Evente 50-60 alkalommal változtatják a lakóhelyüket a sztyeppés, félsivatagos, sivatagos vidékeken, attól függően, hogy a juh, teve és kecskényiák hol találának megfelelő legelőt. E sok százezernyi embert kívánja ellátni televízióval a mongol kormány.

Földi telepítésű tévéadóról szó sem lehet, hiszen képtelenül sokba kerülne a hálózat kiépítése. A műholdas televíziót pontosan ilyen nagy területű országok számára gondolták el a műszaki tervezők. S mivel Mongóliában is kitört a glasznoszt, a kor-

mány úgy határozott, hogy 1994-től kezdve egy szovjet műholdról televízióval sugározzák be a nomádokat.

Addig azonban meg kell még oldani néhány apró technikai problémát. Nem az űrben, hanem a sivatagban. El kell látni a nomád csoportokat aggregátorokkal, hogy elektromos áramot is tudjanak termelni a televíziók kedvéért. Az aggregátorokhoz üzemanyag, az üzemanyaghoz szállítóeszközök, ezekhez pedig helyenként út is kell. A félsivatagban, sivatagban!

A munkálatok már megkezdődtek. Néhány hónappal ezelőtt Ulan-Batorban átadták egy új televíziós központot, amit – a TASZS hírugynökség jelentése szerint – „kiváló minőségű szovjet el magyar berendezésekkel” szereltek fel.

Veszedelemes élet

Egy amerikai stáb több részes tévéfilmet forgatott Ferdinand Marcosnak, A Fülöp-szigetek egykori diktátorának a hatalomban töltött utolsó napjairól. A film címe „Veszedelemes élet” volt a felvételek helyszíne pedig Manila, a Fülöp-szigetek fővárosa. Mi más is lehetett volna hitelesebb?

Egy egy jelenet utcán játszott, ahol a felvonuló tankokat követő dobálta meg a statiszták-

ból álló tömeg. A szituáció tökéletesen hitelesre sikeredett. Marcosnak ugyanis manapság is igen sok híve van még – „az utca embere” körében.

A nyílt utcán járó forgatásról sok járókelő azt hitte, hogy valóságos látszó nyomban csatlakozott a statisztákhoz. A megátékozott zavar-gásból percekben belül igazat lelt.

A felvételek egy 10 ezer kilométerrel odébb, Sri Lankán folytat-

Maradona és a televíziós hazugságdetektor

Az olasz televízióban gyilkos verseny folyik az általi tévé, a RAI három programja és az öt országos magán-televízió, s a többszáz helyi adóállomás között. A fennmaradás kényszerétől „megindultak az agyak”, s a televíziósok újabbban felfedezték a naturalista valóságot.

A RAI második programjában jelennek meg például az „Igazság-gép” című adás, amelyben hazugságvizsgáló műszert kapcsoltak a *külföldi* riportalanysokra. Így válaszolt az igencsak kemény kérdésekre többen között egy gyilkosságról már jögerősen elítélt nő és egy kábszeres homoszexuális férfi, akit barátjának megölésével vádoltak. Felkérték a műsorban való szereplésre Diego Maradont is, mivel apasági perbe keveredett. A futballcsillag – ki hinné?! – nem vállalta a hazugságdetektoros fellépést.

A RAI harmadik programjában rendkívül népszerű az „Egy nap a bíróságon” című műsor. Ebben tárgyalótermekből közvetített igazságok lefolyása látható: maffia gyilkosságok, prostitúció, kifizetetlen gyerekartások, állatlopások stb. ügyei. A helyszíni felvételekhez a bíróságok szinte minden esetben megadják az engedélyt, legfőképpen csak az okoz némi gondot, hogy a tanúk arcát nem szabad bemutatni. (Olaszországban manapság is teljesen köznapi esemény,

hogy a „kellemetlen tanúk” egyik napról a másikra nyomtalanul eltűnnek, persze, nem a saját akaratukból.) Ugyancsak a RAI-3-ban fut a „Telefono Giallo” (kb. „A megoldás telefonon érkezik”) című műsor. Ezekben az adásokban felderítetlen bűncselekményeket rekonstruálnak, s a nézők betelefonálhatják megoldási ötleteiket vagy éppenséggel az addig ismeretlen információkat. Nemrégiben egy erőszakos közöszlési és gyilkossági ügy a műsorban felmerült új mozzanatokat nyomán került ismét a bíróság elé.

A magán-televízióknak is megtestesített a televíziós naturalizmus. A CANALE-5 programban látható a „Különleges híradás”. A 15 perces műsorban bemutatnak például egy AIDS-vírussal fertőzött milánói kábítószeres, amint éppen heroint injekciózik be magának. Óriási botrány tört ki! A közvélemény-kutatási adatok szerint a nézők 48 százaléka hasznosnak, 40 százaléka viszont ártalmasnak tartotta a szóban forgó adást. Meg kell jegyezni, hogy a heroin befecskendezése közben a férfi „kiszólt” a nézőknek: „Ne legyetek olyanok, mint én!”

Vannak akik abban bíznak, hogy a rendőrség közbelép és megakadályozza az ilyesfajta műsorokat. Mások azon elmélkednek, vajon hol húzódnak a jó ízlés határai. A közönségnek más dolga van. Rohan haza, hogy el ne mulasszon egyetlen adást sem.

Hogy lehet nézni 36 tévéprogramot?

Sehogy! – mondaná az ember, ha magyar ésszel gondolkodik és már attól ideges lesz, hogy két program között kell választania. Az amerikaiaknak más a véleményük.

Az Egyesült Államokban minden második háztartásba kábelben érkeznek a tévéműsorok, s a nagyvárosokban az a tipikus, hogy a vezetékes rendszerek *legfeljebb* 36 különféle programot kínálnak. Könnyű elképzelni, hogy milyen nehéz eligazodni a műsorújság, a „TV-Guide” alapján a kínálatban. Amerikában is a műsorújság a legnagyobb példányszámú hetilap, pedig a jeniknek legalább egyharmada sohasem veszi a kezébe. Nekik is és a többi néző többségének is a távkapcsoló segít a választásban. Az amerikai nézők kétharmada úgy ül le a képernyő elé, hogy nem tudja, mit is akar ténylegesen megnézni. Veszi a távkapcsolót és végigfut az éppen elérhető műsorokon, s kiköt valamelyik mellett. Legálábbis a legközelebbi reklámbetéttig. Akkor vagy kimegy sörért a hűtőszekrényhez, vagy épp a *folymatot* befejezendő a lakás legkisebb helyiségét látogatja meg. S ha marad a képernyő előtt, akkor a reklám ideje alatt a távkapcsolóval ugrál egyik csatornáról a másikra, harmadikra, harmincadikra. A fiatalok körében terjed a mozaikszűrő nézés, vagyis az egy-két percnyi nézést követő csatornaváltás, vagy oda-vissza, vagy végig a 36 programon.

A bőség zavarában a kézenfekvő, igazi amerikai megoldás – az automatizálás. A *tévézés számítógépes automatizálása*.

Minden második amerikai televízió alatt ott lapul a video is. Az ellátottság ilyen szintjén már szinte kötelező a tévéprogramokat műsorazonosító pilót-jelekkel kezdeni. É láthatatlan, ámde a képrögzítőkhöz számára nagyon is érzékelhető kódok jelzik az adás főbb jellemzőit, a műfajt, a sorozat címet, netán a főszereplőt stb. (Magyarországon is kaphatók olyan, például ITT márkájú videók, amelyek képek a műsorazonosító kódok érzékelésére – csak éppen az adásból hiányzik nálunk a kódjel. Pedig igazán nem volna olyan bonyolult vagy költséges műszaki feladat nálunk is bevezetni.) A műsorazonosító kódot érzékelő video akkor is felveszi az adást, ha arra konkrétan nem is programozták be. Felveszi, ha a *talaj* idomíthatja a képrögzítőjét műfaj, sorozatcím stb. szerint. Harminchat vagy még több program esetén, persze, azonnal gondok támadnak a rögzítési hellyel. Az Egyesült Államokban ezen segít a „Fifikás TV” (SmartTV) márkanevű szerkezet, amelyet idén márciusban jelentettek meg a piacon – bagatell 6000 dolláros áron.

A SmartTV videofelvételből és személyi számítógépből álló integrált rendszer. Memóriája 186 órányi műsor befogadására képes, s ha a *talaj* megfelelően programozza, megszabodulhat a választás kínálatának nagyobbik részétől. Az összetett bár csak azért sem, mert az amerikai televíziók ugyanazoktól a műfajokból egyidejűleg igen sokat kínálnak.

A hírek szerint a SmartTV-t arra is be lehet idomítani, hogy a műsorokba beékelte reklámokat ne rögzítse. E pillanatban még titok, hogy a szerkezet erre miképpen alkalmas, hiszen a hirdetéseket nem különböztetik meg pilót-jelekkel az adás többi részétől. Eppen azért nem, hogy minél kevesebben tudják kikerülni a reklámok befolyását.

A felsőfokú videóisképzés helyzete:

HÁNY DUDÁS ÉS HÁNY CSÁRDA?

Ellentmondások, ellentétek jegyében zajlott le az ELTE Videokommunikáció és alkalmazott videoszak szervezésében a Videokommunikáció című, kétnapos szakmai bemutató és tanácskozás a múlt tanév végén.

Az ellentmondásokat és ellentéteket éppúgy felfedezhettük az elvek és a gyakorlat, az egyes részt vevő szervezetek koncepciói, mint az egyes résztvevő személyek elvárásai és a valóság között. Nem kevés ellentmondás és feszültség gyülemlett fel az egyes oktatási formák meghirdetett célja és végeredménye közötti különbség miatt, s újabb ellentmondás, hogy miközben nem létezik alsó és középfokú videóisképzés az állami oktatásban, a felsőfokból négy is van.

Hogy kik vettek részt ezen a hallgatói kezdeményezés-re születtett találkozó? A Színház- és Filmművészeti Főiskola, az Iparművészeti Főiskola Vizuális Kommunikációs Stúdiója, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Videokommunikációs és alkalmazott videoszaka és az MTESZ Optikai, Akusztikai és Filmtéchnikai Egyesületének felsőfokú videó tanfolyama.

E felsorolás további ellentmondásokat rejt magában, hiszen nyilvánvalóan nem az egész Színház- és Filmművészeti Főiskola vett részt, sőt... A főiskolát hat vizsgafilm, egy végzett hallgató és egy meghívott előadó képviselte, aki hozzászólásában kifejtette: nem kíván (és nincs is feljogosítva) a vezető tanár Horváth Ádám helyett nyilatkozni, csupán a fő-

iskola helyzetéről mondja el információit. Az Iparművészeti Főiskola komolyan vette a találkozót. Ott volt *Kopek Gábor*, a Vizuális Kommunikációs Stúdió vezetője, több most diplomázott és még tanuló hallgató, és készítették a találkozóra egy, a főiskolájukon folyó oktatást bemutató másfél órás összeállítást. A szervező és rendező ELTE Péterffy András szakvezető-

vel, oktatókkal, hallgatókkal, közel három órányi videóanyaggal képviselte magát. A MTESZ-OPAKFI-tanfolyamról hivatalos személy nem, "csak" nagyszámu hallgató és 15 vizsgafilm volt jelen. Mint egy szervező megjegyezte, a résztvevők száma és összetétele pontosan megmutatta, hogy a hallgatók mennyire érdekelték és az egyes intézmények mennyire tartják fontosnak a felsőfokú videósokképzés helyzetét Magyarországon.

Az egyes oktatási formákat bemutató szóbeli tájékoztatók mellé minden intézményből érkeztek illusztrációs anyagok is, vizsgafilmek vagy évközi stúdiumok. Kronologikus sorrendbe csak az Iparművészeti Főiskolán szerkesztették egybe az anyagot, így az oktatás egésze szempontjából csak ez volt megtehető. Az egyes félévek kötelező feladatai közül (tárgy-, mozgásbrázolás, arcúlatvezetés) a hallgatók választhattak témát (például: üveg, toll, szemüveg, lámpa stb vagy lutas, gubancok, pillanat, stb.) és láthattuk egy-egy hallgatónak az egymást követő félévekben készült vizsgamunkáit. Ezek az anyagok magasan kiemelkedtek a többi közül, így senki nem csodálkozott, hogy az MTV *Videovilág* című műsora a főiskola harmadéves hallgatóitól rendelte meg a műsor évek óta futó földmért.

A Színház- és Filmművészeti Főiskola bemutattott öt vizsgafilmje (4 tévéjáték, 1 riport) ugyanazt a hideg rutint sugallta, ami a televízióból árad. Szakmailag korrekt, de invenció nélküli tömegárut láttunk. Persze ismét meg kell említeni, nem tudhatjuk, hogy a bemutattott anyag mennyire volt reprezentatív, vagy esetlegesen.

Az ELTE anyagát ömlesztve vetítették. Egy-egy hallgatónak több munkája is monitorra került, de nem derült ki, melyik volt vizsgamunka és melyik készült „házi feladatként”. (Hogy ilyen is volt, azt nem csak a szóbeli tájékoztatóból tudhattuk, megmutatták az azonos témák: ünnep, tévéműsor és reklámparódiák, olimpiai közvetítés hangja más képpel illusztrálva stb.) Csupán az ELTE anyagában láthattunk humoros (szatirikus) munkákat.

Az OPAKFI-tanfolyam évzáró vizsgafilmeket mutatott be, amelyek színvonala nem volt túl magas. Általában a szolid közepszer jellemezte azokat, a vizsgán való megfelelés igénye dominált. Nem tűntek fel vizuális kísérletek, meghökkentő ötletek, a tévéből ismert megoldások köszöntek vissza. A sok VHS-anyag sem emelte az összeállítás színvonalát.

A hallgatók között találkozunk elégedettség és csalódottság egyaránt. **Gárdos Péter** az Iparművészeti Főiskolán diplomázott. Oklevelében az áll, hogy „video és alkalmazott grafikai szakirányú vizuális kommunikációs tervező”. Munkakönyves állása nincs, a Művészeti Alap tagsága mellett produkciókra akar szerződni. Munkájának lényegét a videomonitro-

kon megjelenő vizuális elemek összhangjának megteremtésében határozta meg. Ilyen tevékenység Magyarországon még nem létezik, de a fejlettebb országokban már művelik. Bizik abban, hogy előbb-utóbb nálunk is felismerik szükségességét. Tulajdonképpen látványtervező szeretett volna lenni de olyan szak éppen nem indult. Az Iparművészeti főiskolán másként tanulták és

használták a vizualitást, mint a filmművészetin. Nem hagyományos rendezői és operatőri ismereteket tanultak, hanem komplex eszközként próbálták alkalmazni a videót. Elsősorban reklámfilmeket szeretné csinálni (diplomamunkája a „Masterfil” Vállalat arcutareklámja), de szívesen megpróbálna a hagyományos filmmel is. Véleménye szerint a magyar reklámfilmek elég izléstelenek,

nek, mert hozzá nem értő emberek határozzák meg, hogy mit és hogyan mutasson. Egy filmrendező sem tud jó reklámfilmeket csinálni, mert a mondanivaló és nem a vizualitás felől közelodik a témához.

Tóth Tihamér és **Vollmuth Frigyes** az oroszlanói, illetve a békéscsabai közösségi televízió vezető munkatársai. Ők nagyon elégedettek az ELTE-n tanultakkal. Úgy érzik, tagult látóhatáruk és a televíziózás mellett egyéb területen – például a középiskolai oktatásban – is hasznosítani tudják az itt hallottakat. Nem okoz problémát, hogy nem művészi diplomát kapnak, mert eszközként és nem célként használják a videót.

*

A kétnapos tanácskozás, egymás problémáinak és munkáinak megismerésén túl, konkrét szervezeti, együttműködési megállapodást nem hozott. Még a minimális program: a bemutatott munkáknak egy videotékában való elhelyezése is függően maradt. Azonban mégsem nevezhető sikertelennek a kezdeményezés. A személyi kapcsolatok megszületése mellett megtörtént az első lépés a szervezettek között is.

Dékány István

Mi az a MIT?

Egy mozi, ami más, mint a többi

Másfajta mozi volt a budapesti Kinizsi már korábban is, hiszen egy évtizede a főváros talán első igazi stúdiómozijává vált, jól válogatott művészfilmeivel. Akkoriban még nem számított általánosnak, hogy mindennap más filmet vetítsenek – ez a megoldás azonban odaadó törzsközöniséget toborzott a Kinizsi utcába azok közül, akik nem a mindenkori újdonságokra, hanem az elmulasztott vagy éppenséggel a nagyon is jól ismert darabokra voltak kíváncsiak.

Aztán az egyre jobban leborzottnak fapadoszt bezárták. Senki sem tudta, mi lesz vele, kinyitják-e még valaha egyáltalán. Olyan hírek terjedtek el róla, hogy felújítása már nem érné meg, mások úgy tudták, hogy az épületet egy francia cég vette meg.

Szerencsére az egyik információ sem bizonyult helytállóknak – a Kinizsi az idén tavasszal újra megnyitották, cég-táblája szerint a MIT moziklub-jaként. Mi az a MIT?

A Mozgóképek Innovációs Társulása néhány éve az érzéskkal felosztott Társulás Film-stúdió részleges utódjaként alakult meg – tagjai között elsősorban azokat a filmrendezőket találjuk, akik tevékenységüket nehezen tudták beilleszteni a hagyományos stúdiók keretei közé. Dárday Istvánék állítólag már tíz évvel ezelőtt „kinézték” maguknak ezt a mozi: olyan helyre szerettek volna szert tenni, ahol a nézők nemcsak filmeket nézhetnek, de az alkotókkal is találkozhatnak, vitákat hallgathatnak meg, és a játékfilmek mellett dokumentum- és videoprogramokat is választhatnak – vagy éppenséggel kiülhetnek a kert-helyiségeibe egy itálra.

A MIT a Mozgóképek Innovációs

Alapítvány keretében a Művelődési Minisztérium kulturális keretnek terhére viszonylag olcsón, alig négy millió forintért ültette fel a mozi. A felújítás egyben bővítést is jelentett, mivel a mozi terem mellett új videoterem nyílt, továbbá egy olyan közös tér jött létre a halban, ami társalgó és kávéház is lehet egyben, ugyanakkor az itt elhelyezett monitorok tíz csatorna műsórát tudják fogni. Előrelátóan bekabellázták az egész mozi, így, ha szükséges, videokészülékek a tetszés szerinti számban állíthatók be – márpedig több hasonló programot terveznek. Hátravan még a kertmozí helyreállítása és itt, az udvaron üzemel majd a kerthelyiség is

– a Kinizsi inozi 1990-től működhetné minden tervezett szolgáltatás.

Az a koncepció, ami régóta próbálja helyreállítani a filmgyártás, -forgalmazás és -befogadás önálló darabokra szakadt egységét, időközben természetesen sokat változott – és még idősebbé vált, mindenekelőtt a videózás elterjedésével. A MIT-ben társultak szándéka szerint a Kinizsi olyan helyé válhatna, ahol a hagyományos mozi funkciók mellett a vizuális kultúra minden más szelete is szerephez juthatna.

Az újra megnyitott Kinizsi most először március 15-én hivta fel magára a figyelmet, amikor úgynevezett nyílt napot tartot-

tak: mindenki látvehette a magával hozott videofelvételeket, amelyek akkor az ország különböző pontjain lezajlott megemlékezésekről tudósítottak. Ez a kezdeményezés nem marad alkalmi próbálkozás: nemcsak megismételni, de rendszeresíteni is szeretnék. Hasonlóan az első vizuális kerekasztalhoz, ahol egy-egy témát mindig több oldalról igyekeznek körbejárni. Amikor például a vizuális alkotások és a társadalmi folyamatok kölcsönhatásáról volt szó, a beszélgetést számos film vetítése előzte meg, így bemutatott Wajda Vasemberét, a Bőszörményi – Gyarmathy páros Resck-filmjét vagy a Fekete Doboz videodokumentumait is. Az elsőhöz hasonló formában terítékre került *Aimunk, Amerika* a maga külföldi és magyar új nosztalgikus filmjeivel, illetve a horror-, pornó- és akciófilmek mindent elsőpró-

Törvénytől védve

A múlt hónapban már beszámoltunk egy bírósági ítélettel végződő videós ügyről, most egy újabbról adhatunk hírt. Am mind jellegéből, mind súlyában a két ügy meglehetősen eltér egymástól: a közös bennük csupán annyi, hogy mindkettőt a Pesti Központi Kerületi Bíróság tárgyalta dr. Halász András büntető tanácsa.

Videokészített cserébéréjére épülő hobbiközösségekről, munkahelyi klubokról sokan hallottak. Azt is tudjuk, hogy ezek a közösségek valahol a legalitás és féllegáltság határmezsgyéjén egyensúlyoznak. Ezért volt némiképp meglepő, hogy a BRFK Népgazdaság és Társadalmi Tulajdonvédelmi Osztálya sajtórövidítési vétség alapos gyanúja miatt eljárás indított a Pénzügyi Bizottság egyik dolgozója, Asztalos Gábor ellen. Az eljárás rend szerint a rendőrség a nyomozás befejezése után az ügy iratait vádemelés végett

megküldi az ügyészségnek, amely aztán az elkészített vádat iratot beterjeszti a bíróságnak. Ebben az ügyben viszont – jelentéktelenség miatt – nem készült vádrat, csak vádindítvány, és az az ügyben sem vett részt személyesen a bírósági tárgyaláson. Sőt népi ülőközben sem volt szükség így a tárgyaláson az egyesbíró, a jegyzőkönyvvezető, a vádlott és a védőjén kívül csak néhány tanú és a kirendelt szakértő volt jelen.

A bíró kérdésére Asztalos Gábor elmondta, a vállalatnál 1985-ben kezdődött a videózás. Eleinte csak a klubban tartottak hetente egyszer zártkörű videovetítést, majd – a megnövekvő igények miatt – hobbiklubot szerveztek kazettakölcsönzésre. A munkát – a vállalatvezetés tudtával és a szakszervezet bizottság beleegyezésével – a gazdasági osztály vezetője vállalta fel, aki korábban a klubvetítéseket is szervezte. A kölcsön-

zőklub hamarosan egész vállalkozással nőtte ki magát, a vállalat dolgozói közül 130-an léptek be – a vezérigazgatóig bezárólag. Az állomány a tagok által beadott és lemasolt kazettákból állt össze, amelyből a rendőrségi eljárás megindulásának 393 darabot a helyszínen lefoglaltak. Visszatérve a szerveződés időszakához, a klubvezető elmondta, hogy egy idő után – a kazetták mind nagyobb mennyiségű miatt – kezdett számára terhelővé válni a vállalkozás. Természetes igényként fogalmazódott meg a cserébere valamiféle szabályozásának a követelménye. A vállalat jogászai nem tudtak egyetelmű választ adni a felmerült kérdésekre, de az elkészült szabályzat végül is mindenki elfogadta, tudomásul vette, amit az sz is megerősített. Asztalos Gábor kiemelte, a kulturális tevékenység címén 500 forint szakszervezeti jutalomban is részesült: lényegében ez volt az összes haszna a rengeteg időt és munkát igénylő vállalkozásból. A szabályzat 1988 augusztusában

hulláma is. (A sikerre való tekintettel egyik témát sem tekintik lezártnak – a folytatás ősszel várható).

Az új tulajdonosok első lépésben felvették a kapcsolatot a kerületi oktatási intézményeivel, hiszen a mozi az iskolákban felmerülő igényeket is szeretné kielégíteni. Vasárnaponként mindig a Balázs Béla Stúdió filmjei peregnek, a szerda pedig a Független Filmek Napja, és elsősorban alternatív filmeket várnak azokra a tervezett nemzetközi szimpóziumokra, amelyek közül az elsőre szintén az őszi hónapokban kerül sor. Októbertől amatőrök és haladók számára egyaránt videótanfolyamok indulnak, az összes szolgáltatás beindulásával pedig egyszeri alkalomra szóló, napi és állandó belépőt is lehet majd váltani.

Az új Kinizsi mozi eddigi néhány hónapja azt mutatja, igény mutatkozik az ehhez hasonló alternatív kezdeményezésekre. Mivel külön dotációban nem részesülnek, hamar kiderül majd, hogy képesek-e önköltséggel vagy akár nyereségesen üzemeltetni. Kezelői mindenesetre be akarják bizonyítani: egymástól látszólag távol eső funkciókat is össze lehet kapcsolni és mozit üzemeltetni gazdaságosan is lehet – ha nem feltétlenül a megszokott keretek között csinálják.

T. T.

Kazetta 56-ról

füzet társaságában. Ebben a füzetben az eredeti filmek, filmhíradók adatai, keletkezésük körülményei lesznek olvashatók.

S hogy miket láthatnak majd a téma iránt érdeklődők? Várhatóan látni lehet majd a Sztálin-szobor ledöntését és azt, hogy miként kerültek el a szobor egyes részei az EMKE-hez. Minden bizonnyal lesznek részletek a Ludovika körül harcközből.

A végleges anyag még nem állt össze, az bizonyos, hogy sok műlik az itthon élő és a külföldi segítőkész emberek, akiknek ilyen eredeti filmek vannak a birtokában. Nyilván az első kazettára nem fér majd rá az összes magánkézben lévő képi dokumentum, ezért a Tudósítók Kft. szükség esetén újabb kazetta vagy kazetták kibocsátására is kész. A cél az, hogy ezzel is hozzájáruljanak egy olyan képi dokumentumtár létrehozásához, amelyet bárki kikölcsönözhet, de természetesen meg is vásárolhat.

E sorok megjelenése után is szívesen veszik bárkinek a jelentkezését, akinek '56-os amatőr felvételei vagy egyéb képes dokumentumai vannak.

készült el, és október 1-jén lépett hatályba.

30 forint éves alaptagdíj befizetése után maximum 5 darab kazettát vihetett haza a dolgozó – kazettánként 10 forint kölcsön – díj fejében. A kazettaállományról katalógus készült, a bevételeket és kiadásokat pénztárkönyvben vezették, pontos adminisztrációt vezettek, minden számlát és bizonylatot megőriztek. A rendőrségi házkutatás pillanatában a pénztárban 24 155 forint volt, ami a tagdíjból és az egyéb bevételekből folyt be.

A „tényállás” tisztázása ezek után a bíróságnak nem okozott különösebb gondot. Az ügyvéd védőbeszédében két dologra hivatkozott: egyrészt tévedés, másrészt a cselekmény csekély súlyára. A Btk. értelmében ugyanis nem büntethető, aki a cselekményt követi a téves feltevésben követi el, hogy a társadalom nem veszélyes és ársa a feltevésre alapos oka van. A bíróság is ezt az álláspontot vette figyelembe mert az eljárás megszüntetése mellett bírói megrovásban részesítette a

vádlatot. Az ítélet indoklásában elhangzott, hogy a cselekmény az elbírálásakor oly csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy a legenyhébb büntetés kiszabása is szükségtelen.

Tény ugyanakkor, hogy a műsoros videokazetták zártkörű klubszériú felhasználása, csereberéje kérdésében óriási a joghézag, amit szabályozni kellene – nem vállalati szinten. Az is nyilvánvaló viszont, hogy a Pénzügyi Központban túllépték azt a határt, ameddig a szerzői jogszok még nyugodtan alszanak.

Feltehetően erre is tekintettel volt a bíróság, amikor az ítélet zárórészében a lefoglalt videokazetták elkobzásáról intézkedett, és az eljárás során felmerült bünyűi költségek egy részében is elmarasztalta a vállalatot.

A Pénzügyi Központban jelenleg nem működik a videoklub, és a történetek után nem is tervezik az újrarendítést. Arról, hogy más vállalatoknál, intézményeknél mi-féle hobbi-közösségek tevékenykednek, nem szól(hat) a bírósági ítélet...

Kiss Zoltán

Most, hogy 1956 eddigi tendenciózus beállítását kezdjük meghaladni, szinte nem múlik el nap, hogy ne jönnének létre újabb és újabb kezdeményezések, vállalkozások az októberi napok hiteles krónikájának foltlására. A Tudósítók Lap- és Könyvkiadó Kft. például egész sorozatot kíván összegyűjteni 1956 írott sajtójából, röplapjaiból, mindenfajta írott dokumentumaiból. Emellett pedig szeretnék összegyűjteni a magyar felkelés képi anyagát is. Olyan amatőr és nem amatőr felvételekből kívánnak videokazettát készíteni, amelyeket akkor, tehát 1956-ban vettek fel, eredeti dokumentumnak számítanak. Manchin Róbert, a kft. egyik munkatársa szerint először egy 180 perces VHS-kazetta kerülne forgalomba, egy kísérő (információkat tartalmazó)

Fekete Doboz után:

Nyitott Szem

ABós-Nagymaros vizerőmű elleni tavalyi, első nagy tüntetéssel kezdődött – emlékezik dr. Székely Ferenc, a MOVI főszerkesztő-helyettese, a Nyitott Szem legújabb videós folyóirat felelős szerkesztője. – A negyven év alatt lejáratos filmhíradós szakmában új időszakítás kezdődött. Senki nem szabta meg előre, miről szólnon a tudósítás. Egyáltalán, senki nem mondott semmit. Végül is a riport nem került a mozikba, nem fért a heti tíz percbe...

A MOVI filmhíradósai válaszul elé kerültek. Ők is érezték, olyan események elé néznek, amelyek sorsdöntőek lehetnek a későbbi generációk számára. Számtalan dokumentum értékű anyag gyűlt össze archívumukban, miközben csak csekély reményük lehetett arra, a szélesebb nyilván-

nosság is megismerhesse munkájukat. A felelős szerkesztő az elődökre is hivatkozik:

– Ha '56-ban az operatőrök nem mennek az utcára, ma nincs hiteles képünk az eseményekről. Mi sem akartunk emaradni a társadalmi mozgások megörökítéséről.

A régiek mellett kortárs mintát is leltek. A Fekete Doboz alkotói, akik már akkor megjelentek kameráikkal az ellenzék megmozdulásán, mikor a hatalom meglehetősen keményen lesújtott a résztvevőkre. (Élég csupán 1988. október 23-ra vagy november 15-re gondolni.)

Természetesen az indítással hasonló elemek kívül, sok minden másképpen igyekeznek csatlakozni a Nyitott Szem készítői. Először is ügyelnek a technikai mindig kifogástalan felvételek készítésére.

Az adott témától függően vagy film nyersanyagra, vagy videóra dolgoznak. A BETACAM és U-MATIC berendezésekkel készült felvételeket filmre is átjuttatják, mint ahogy a filmdokumentumok is videoszalagra kerülnek.

A havonta rendszeresen megjelenő VHS-kazettákon szatíriz perces összeállítások találhatók. A felelős szerkesztő alapvető szándékuknak tartja, hogy mindenféle szélsőséget mellőzve, lehetőleg a politikai és társadalmi szervezetek, csoportok korlátozás nélkül fejthessék ki álláspontjukat. A figyelem ébrentartása érdekében általában egy-két hosszabban, alaposabban kifejtett téma mellett, több, rövidbebe ríport szerepel a kazettákon.

Állandó rovatokat is tartalmaznak a Nyitott Szem darabjai. Márciusban Mit akar a kisgazda-

párt?; áprilisban Mit akar az SZDSZ?; májusban Mit akar a népfront? címmel foglalkoztak össze a szervezetek elkötelezettei.

A dokumentumkazetták kínálatából további izellő: a márciusi összeállításban mi más is lehetne, mint az első szabad március 15. Kis interjúk Csengey Génessel, Deutsch Tamással, Lezsák Sándorral, a Magyar Függetlenségi Párt megalakulása, a Munkásszolidaritás bemutatása.

Áprilisi kazettájukon a 301-es parcellát keresték föl kamerájukkal. Megszólalnak a mártírok hozzátartozói, Mész Imre, Rainer M. János története, Hegedűs B. András; beszámoló a Kérdészelekek '56-ról estről, a Jurtá színházról. A Politikai Fogyok Szövetsége tagjai, és vezetője Fónay Jenő évtizedek

Reformműhely Megjelenési rekorddal

Eseményekben gazdag közéletünkben különösen fontos, hogy az objektív és hiteles információkat időben megkapjuk – a tömegkommunikációs eszközökön keresztül is. Napjainkban jó irányú változásoknak lehetünk tanúi. Ezt példázta a MOKÉP vállalkozása is, amikor napok alatt piacra dobta a kecskeméti reformtanácskozás anyagát videoszalagra.

Április 15-én Kecskeméten rendezték az MSZMP reformköreinek első nagyszabású találkozóját. A tanácskozásról a Közművelődési Információs Vállalat (A Selyemgombolyító) és a Mozgóképek Innovációs Társulás közreműködésével videofelvétel készült. Az anyagot Kósa Ferenc filmrendező szerkesztette meg

úgy, hogy a háromórás rövidített változat Pozsgay Imre és Nyers Rezső beszédét teljes egészében tartalmazza, míg a többi felvételből részleteket idéz. A U-matic kazettán lévő anyag április 26-án jutott el a MOKÉP Video Kiadóra, ahol azonnal megkezdődött a sokszorosítás VHS-szalagokra. Május 2-án megvolt a borító grafikai terve, ennek alapján a FOFOTO másnapra elkészítette a borítókat. A propagandagépezet is beindult, s a megjelenés napján, május 5-én az újságolvasó, a tévéző már értesülhetett a kazettáról. Az első napokban a kazettából 7 darab állandóan forgalomban volt a Majakovszkij utcai Videotékában, az árusítással foglalkozó Tanács körüli Dia-

boltban azonnal eladtak belőle 10 darabot. Később természetesen esett a forgalom, de szatiz így is megvásároltak különböző intézmények, szervezetek – elsősorban pártbizottsá-

gok. A kazetta kiskereskedelmi ára 2000 forint volt, a viszonteladónak 1440 forintért kínálta, a továbbkölcsonzésre be rendezkedett partnerek 2500 forintért juthattak hozzá. A Kecskeméten megkezdett reformtanácskozást a résztvevők májusban Szegeden folytatták. Az erről készült videofelvétel – hasonló módon és feltételek mellett – mára már szintén az érdeklődők rendelkezésére áll.

REFORM - MŰHELY

REFORM -
MŰHELY

Kecskemét,
1989. április 15.

– Szerelmények –

múltán, végre nyíltan szólhattak a kegyetlen megkorlásokról, az ötvenhatosok megaláztatásairól.

Májusi összeállításuk ismét a hónap jelentős ünnepéről, az el-sejél, Népligetben tartott alter-natív tömeggyűlésről, különbö-ző rendezvényekről szól. Ezen a kazzettán örökítették meg az MSZMP budapesti reformköré-nek ülését is, valamint a kiscszák Tildy-émléknapiját. A júniusi Nyitott Szemben két rendkívül jelentős személy látható. A Nagy Imre-temetés, illetve előzmé-nyei. Magyar filmek közül, va-lószínűleg elsőként jutottak el a Nyitott Szem munkatársai a Sza-bad Európa Rádió müncheni központjába.

A Nyitott Szem kazettái 1500 forintért kaphatók – az alkotók legnagyobb sajnálatára egyelő-re csak náluk, a helyszínen ren-delhetők meg. MOVI, Könyves Kálmán krt. 15. Magyar Filmhí-radó. A megrendelésről számított egy héten belül küldik a kazettát. A megoldás azonban dr. Szé-kely Ferenc szerint a kereske-delmi forgalmazás lenne.

Talán ennél is nagyobb nehé-zséget okoz az alkotók számára, hogy bár a MOVI költségvetésé-ből hozzájutnak némi pénzhez, de semmi egyéb támogatást nem kapnak. A felelős szerkesz-tő említi: a Nyitott Szem stábia szabaddíjében, társadalmi munkában dolgozik, ami nem képzelhető el hosszú távon. A szomszédos Ausztriában az Osztrák Filmhíradó csapata köz-ponti támogatást kap, hogy min-den jelentős politikai, társadal-

mi eseményen ott legyen, füg-getlenül attól, hogy végül fel-használják-e a rögzített anyago-kat. A Nyitott Szem másként lát, mint a Fekete Doboz, de talán éppen ezért, a két alkotógárda munkája egymást kiegészítve, nyújthat majd teljesebb képet a jelenkornak s az utókornak.

Bihari Tamás

A Nyitott Szem első megjelent kazettájának kínálata:

301. parcella

Reformműhely
Kecskeméten

Fidesz-tüntetés
a BM előtt

Ellenzéki kerekasztal
április 28-án

Kérdezz-felelek
'56-ról

Mit akar a Politikai
Foglyok Szövetsége?

Lemondjon-e
a kormány?

Nyilvános vita
a Mikroszkóp
Színpadon

Mit akar az SZDSZ?

SIKERLISTA

A MOKÉP Videotéka legsikeresebb filmjei

1. Amerikai rémregény (amerikai horror)
2. Baubau babaház (hongkongi kalandfilm)
3. Júdás hadművelet (francia kalandfilm)
4. Én csókollak, te csókolsz (olasz-filmvígjáték)
5. Vénlány (francia-olasz vígjáték)
6. Vadhatyúk (japán rajzfilm)
7. 12 hónap (japán rajzfilm)
8. Szuperexpressz (japán katasztrófafilm)
9. A dokumentátor (magyar dráma)
10. Alázatosan jelentem (magyar dráma)
11. A velencei nő (olasz erotikus)
12. Ballagás (magyar ifjúsági film)
13. Csacsacs (magyar ifjúsági film)
14. Ökölpárba (hongkongi kalandfilm)
15. Szenczióvadászok (olasz kalandfilm)
16. Játék a gyilkossággal (francia krimi)
17. Vakbuzalom (kanadai krimi)
18. Zenebolondok (amerikai zenés film)
19. Rolling Stones (angol zenés film)
20. Olivia Newton John (angol zenés film)

INTERVIDEO sikerlista a kölcsönnapok alapján

1. (1) **The Bourne Identity** (A Bourne rejtély), amerikai bűnügyi film Richard Chamberlainnel
2. (–) **Disorderlies** (Ápolandó ápolók), amerikai vígjáték a Fat Boysszal
3. (–) **Angel of Vengeance** (A bosszú angyala), amerikai horror
4. (3) **Magnum Force** (A Magnum ereje), amerikai bűnügyi film Clint Eastwooddal
5. (–) **Blade Runner** (Szárnyas fejjavász), amerikai sci-fi Harrison Forddal
6. (–) **Day of Animals** (Az állatok napja), amerikai katasztrófafilm
7. (–) **Avanti**, amerikai vígjáték Jack Lemmonnal
8. (–) **City Beneath the Sea** (Város a tenger alatt), amerikai sci-fi
9. **Carrie**, amerikai horror Sissy Spacekkel
10. (5) **Thunderbolt and Lightfoot** (Villám és fűrgeláb), amerikai bűnügyi film Clint Eastwooddal

Böngésző

E havi böngészőnket a videokazettáknak szenteljük. A kedves olvasó valószínűleg felszabadultabban olvasgatja e termékek paramétereit, s főként árait, mint a jóval drágább árú képmagnóké.

Hiszen az ideit, kétszeri forintértékesítés és az áprilisi vámszigorítások után a drágább termékek elvámolásakor igencsak ki kell nyitni a pénztárcákat; jószereivel a kazetta maradt az egyetlen videocikk, amely után nem kell vámot fizetni.

A nyugatnémet Video Magazin 5. számából átvett tesztlünk nem túl sok eltérést mutat a legutolsó kazettaböngészőhöz képest. S várhatóan, egy darabig nem is lesz változás, mivel nem kerülnek minden hónapban új kazetták a kínálatba. A választék valószínűleg a közeljövőben megrendezésre kerülő nyugatberlini nemzetközi elektronikai vásár idején gazdagodik jelentősebben, hiszen a gyárak szeretik ilyen alkalmakra tartogatni

újdonságaikat. Addig is be kell érni a régi kínálatlalt... A VHS-Hifi kazetták legjobbjai továbbra is a Panasonic S-VHS-SE 180. Akár VHS, akár S-VHS üzemben használjuk, képe kitűnő, hangja tiszta, másolásra is alkalmas. Jó a jel/zaj viszonya, alacsony a drop-outja. A VHS-High-Grade kazetták között tartja elsőszámú a TDK NEW EHG. Nem csupán jó képet és hangot ad a lejátszáskor, de – teljesítményéhez képest – az ára is igen kedvező. Végül szóljunk néhány szót a VHS standard kazettákról is. Az eddigi legsikeresebbnek ítélt Philips Quality Grade megőrizte vezető helyét. Képe egyedülálló minőséget képvisel, s hangja is jó. Ára szintén vonzó, alig haladja meg például a rangsor utolsó sorában elhelyezkedő GoldStarét.

Tipus	Játék-idő	Ár/DM	Kép	Hang		Összesen	A magazin minősítése
VHS- HIFI és PRO KAZETTÁK							
1. Panasonic S-VHS	SF-180	34	38	18	30	9	95
2. Schotch S-VHS	SF-180	36	38	18	30	7	83
3. TDK HDX-Pro	E-180	29	36	18	29	8	92
4. Maxell HiFi Pro	E-180	29	36	17	29	10	31
5. Fuji SXG Pro	nagyon jó	27	37	18	28	7	85
6. Fuji SHG HiFi	E-180	18	32	18	28	9	85
7. JVC Super Pro	E-180	20	36	18	27	7	85
8. Hitachi HF	E-180	18	31	16	28	9	84
9. Kodak HiFi	E-180	18	33	16	28	9	84
10. Schotch FXG HiFi	E-180	16	32	17	28	8	84
11. TDK HD	E-180	19	33	17	28	9	84
12. Sony UHG HiFi	E-180	19	32	16	26	9	83
13. BASF HiFi SHG	E-180	18	33	16	28	7	83
14. Kodak XHG	E-180	16	30	17	26	8	92
15. Maxell HGX Gold HiFi	E-180	17	31	16	27	8	92
16. Agfa HG HiFi	E-180	19	26	18	26	8	85
17. Kodak Fastman Pro	E-180	32	30	16	26	8	30
18. Philips EHG HiFi	E-180	17	29	18	26	9	66

VHS-HIGH-GRADE KAZETTÁK

1. TDK NEW EHG	E-180	13	30	16	26	8	30
2. Fuji SHG	E-180	13	30	16	26	8	30
3. JVC SHG	E-180	16	30	17	28	8	85
4. Sony HG	E-180	18	33	18	28	8	83
5. Agfa HG	E-180	18	26	16	27	8	85
6. Magna HG	E-180	9	26	16	26	8	30
7. Maxell HGX	E-180	12	26	16	26	7	77
8. Philips XHG	E-180	13	28	18	28	8	77
9. Panasonic SHG	E-180	16	26	16	22	8	75
10. Raks HG	E-180	11	26	16	23	8	75
11. Konica SHG	E-180	13	28	18	22	7	73
12. SKC SHG	E-180	10	27	18	26	7	73
13. BASF SHG	E-180	12	27	18	22	7	75
14. Kodak Eastman HG	E-180	26	26	16	20	7	30
15. Goldstar XG	E-180	7	29	14	22	5	66

VHS-STANDARD KAZETTÁK

1. Philips Quality Grade	E-180	16	30	17	28	8	92
2. Agfa high Color	E-180	12	26	17	28	9	30
3. Schotch EG Plus	E-180	11	26	17	28	9	30
4. Konica Super SR	E-180	10	26	16	23	8	75
5. TDK HS	E-180	11	27	18	23	8	75
6. Fuji HQ	E-180	11	30	18	20	7	72
7. BASF Chromd. EQ	E-180	10	28	18	28	8	72
8. Sony	E-180	12	26	18	21	8	75
9. Maxell EX	E-180	10	28	16	18	8	30
10. PDN Standard HG	E-180	10	26	18	26	8	30
11. SKC PG	E-180	8	26	18	23	7	30
12. Hitachi	E-180	16	28	18	18	9	85
13. JVC HR	E-180	11	26	16	17	8	85
14. Kodak	E-180	10	23	16	16	7	61

VHS-kazetták 210-240 percig

1. TDK Extra High Grade	E-240	16	32	18	26	10	81
2. BASF HiFi SHG	E-240	16	32	18	27	7	81
3. BASF Extra Quality	E-240	16	30	18	27	9	81
4. Sony Ultra HG HiFi	E-240	20	32	12	28	10	30
5. BASF SHG	E-240	16	31	18	27	7	30
6. Agfa High Color	E-240	16	26	18	28	8	76
7. Fuji Super HG	E-240	16	26	13	27	8	76
8. Philips Extra High Grade	E-240	16	26	16	28	10	75
9. JVC Super HG	E-240	26	31	18	28	9	75
10. Hitachi Super Extra HG	E-240	23	29	18	28	7	75
11. Magna High Grade	E-210	16	26	18	28	7	75
12. Sony Dynamicron HG	E-240	16	26	18	27	7	75

Wilkommen Tatabánya!

Hosszú ígéretések után, végre megnyit Tatabányán a legújabb, konvertibilis valutáért árusító üzlet-központ. Az M1-es autópálya mentén a Skála Sztráda áruházaban 1500 négyzetméteren töltötték fel a polcokat és gondolatokat nyugat-európai és távol-keleti árufelvételekkel.

Júniusban, kezdetben kétéle video volt kapható, Panasonic NV-G40, Samsung SVX-305. A három fellelhető kazettatípus elsősorban a standard kategóriát képviseli: a Sony DX, a Philips HG és a TDK HS. Viszonylag televíziókból a legnagyobb a választék. A nyolc fajta viszonylag széles áruskálán kínálja magát a soványabb és a vastagabb pénztárcájú vásárlóknak egyaránt. Az MTC IC 37 centiméteres képsőtármérőjű tv-hez már 3400 schillingért hozzá lehet jutni. Aki egy ITT sztereo „kép a képből” 71 centiméteres képsőtármérőjű berendezésre vágyik, annak 14480 schillinget kell fizetnie a kasszájánál.

Táblázatunkat böngészve döntse el az olvasó, érdemes-e Bécsig utaznia, vagy ezek az árak valóban olcsóbbak az ausztriaiaknál, ahogy a cég hirdeti. Érdemes azonban figyelembe venni, hogy az M1-es mentén nem számolnak többletértékadó, nem vámolniak, és az üzlet mindössze 60 kilométerre fekszik a fővárostól.

Sokaknak természetesen még ez a távolság is számottevő lehet, különösen, ha tudják, hogy Budapesten a Dob utcában bemutatótermet nyitott a Skála Sztráda. Árurendelésre és házhoz szállításra viszont nincs mód. A KOMA-hoz hasonlóan csupán annyit tehet a budapesti ügyfél, hogy a megvásárolni kívánt berendezést leköti és meghatározott időben érte megy. A bemutatóterem szolgáltatásainak bővítésére – úgy tűnik még várni kell.

A bevásárló turizmuson nevelkedett hazai polgár nagyjából tisztában van azzal is, hogy Magyarországon milyen feltételekkel vásárolhat valaki konvertibilis valutáért. Mégsem árt megismételni a tudnivalókat: tőkés és szocialista országokból érkezett vendégeink a Skála Sztrádánál is korlátlanul szabadulhatnak meg konvertibilis fizetőeszközeiktől. Magyar állampolgár devizaszámlája terhére, illetve a legalább egy évre lekötött BC számláról vásárolhat. Aki egyikkel sem rendelkezik, a hivatalosan magánán tartható 4 ezer forint értékű konvertibilis valutáját költheti el, igaz, akár tízszer is egyetlen napon. Az egy háztartásban élők összevontan az ott-on tartható valutájukat, de ebből még a legolcsóbb színes televízióra sem igen futja.

B. T.

Tipus	Jármű- idő	Ár/DM	Kép	Hang		Össze- sen	A magazin minősítése
11. Philips EXG HiFi	E-240	23	26	13	26	10	jó
14. Magna High Grade	E-240	15	26	14	26	6	jó
14. Magna HG Super	E-240	18	26	10	26	7	jó
14. PDM Super HG HiFi	E-240	19	27	14	26	6	jó
17. DM Standard HG	E-240	16	26	12	26	6	jó
18. Maxell HGX	E-240	19	26	13	26	6	jó
18. Schotch EXG Plus	E-240	19	28	14	23	6	jó

VHS-C-KAZETTÁK

1. TDK HDX-Pro	EC-30	26	33	14	26	6	84	nagyon jó
2. TDK EHG	EC-30	15	32	15	27	6	83	nagyon jó
3. Fuji Super HG	EC-30	16	33	10	26	7	81	nagyon jó
4. Kodak XHG	EC-30	20	31	13	26	6	77	jó
5. Panasonic Super HG	EC-30	18	30	18	26	6	75	jó
6. Maxell HGX Gold	EC-30	17	30	12	26	6	74	jó
6. Agfa High Color	EC-30	15	30	12	26	7	74	jó
6. Schotch EXG	EC-30	10	30	12	26	6	75	jó
6. JVC SPro	EC-30	16	32	11	24	7	75	jó
10. BASF Super HG	EC-30	17	26	18	21	10	75	jó
11. Philips XHG	EC-30	18	26	14	20	7	68	jó
11. JVC SHG	EC-30	18	27	18	21	7	68	jó
13. JVC HG	EC-30	18	26	10	18	7	60	közepes
14. Hitachi SF	EC-30	13	23	9	18	7	57	közepes

VIDEO-8 KAZETTÁK

1. TDK	P5-60	24	32	18	24	7	81	nagyon jó
2. Agfa	P5-60	24	32	17	24	7	80	nagyon jó
3. Fuji	P5-60	26	32	18	23	7	60	nagyon jó
4. Maxell	P5-60	21	31	17	24	6	75	jó
5. BASF	P5-60	22	30	18	19	8	75	jó
5. Kodak	P5-60	23	30	17	22	8	75	jó
7. Sony	P5-60	26	28	18	19	8	75	jó
8. Schotch	P5-60	25	28	17	18	6	69	jó

VIDEO-8 KAZETTÁK

1. TDK	P5-60	27	32	18	23	8	75	jó
2. Fuji	P5-60	26	30	17	19	8	75	jó
3. Sony	P5-60	26	26	17	18	9	75	jó
3. Kodak	P5-60	30	26	18	24	7	75	jó
5. Agfa	P5-60	27	26	18	21	6	72	jó
6. BASF	P5-60	27	26	18	19	6	75	jó
6. Maxell	P5-60	26	26	18	20	8	70	jó
8. Schotch	P5-60	32	26	18	18	7	69	jó

A SKÁLA SZTRÁDA KÍNÁLATÁBÓL

Megnevezés	Ar (Schillingben)	Televíziók	Ar (Schillingben)
Videomagnók:			
Panasonic NV-G40 EE	6850		
Samsung SVX-305	4420	ITT 42 centiméteres	4940
Videokazetták:			
Sony DX E-180	68	45 cm	5290
Sony DX E-195	75	55 cm	7410
Sony DX E-240	88	63 cm	7690
Philips HG E-180	68	70 cm	8390
E-195	75		
E-240	88	ITT sztereo, kép a képből	
		71 cm	14480
TDK HS E-180		MTC IC 37 cm	3400
E-195		MTC IC 51 cm	4200
E-240			
75			
85			
99			

HITACHI OSCILLOSKÓPOK

V 262 típusú 2 csatornás	20 MHz-es	42 000 Ft
V 522 típusú 2 csatornás	50 20 MHz-es	76 000 Ft
V 685 típusú 2 csatornás	60 20 MHz-es	120 000 Ft
V 1150 típusú 2 csatornás	150 20 MHz-es	270 000 Ft
VC 6025 típusú 2 csatornás	20 20 MHz-es	194 000 Ft

Video - határtalanul

Míg tavaly naponta átlagosan háromszáz-négyszáz képmagnót hoztak be a turista-vásárlók a nyugati határszakaszon, addig ez a szám az év elejétől április 8-ig, az új vámjogszabályok életbe lépéséig ötszáz és ezer közé emelkedett. Január 27-én például 937 videót és 452 színes televíziót vámoztak el, március 24-én pedig 624 képmagnót, melyek közül csupán egyetlen egyet szántak eladásra, a többit saját célra hozták be.

Mára szinte legendáknak hatnak a történetek, amelyek a magyar-osztrák határszakaszon játszódtak április első hetében, vagyis azon a néhány napon, amikor a kormányzat még meghagyta a kiskaput az állampolgárok számára. Az új vámrendelkezés kihirdetése és bevezetése közötti héten minden eddigi vámcúcs megdőlt és

videóból sem áramlott még be az országba magánimportból annyi, mint március utolsó napja és április nyolcadika között. Ekkor egymillió ember lépte át kifelé és befelé a határt Soprontól Rábfűzésig, közülük 902 ezer magyar útlevéllel. (Ha tehát azzal számolunk, hogy döntő többségük nem turistáskodni, hanem vásárolni utazott át Ausztriába, akkor számuk csaknem 450 ezerre tehető!) A várhatóan hosszú ideig fennálló csúcsot április 3-a tartja, amikor is pontosan 113847 magyar lépett ki az országból a határállomáson. Ezen a napon 7278 volt az úgynevezett „vámki szabási esetek” száma, s a vámok összege meghaladta a 19 millió forintot. A „jeles” napok között a második helyet április 7-e, foglalja el, 7135 vámköteles áru beérkezéseivel és 16 millió 778 ezer fo-

rintos vámbevétellel. Előkelő helyen szerepel április 4-e és 6-a is. A nyolc napon összesen (beleértve április 2-

át, vasárnapot is) csaknem 35 ezer darab árut vámoztak el, 93,5 millió forint összegben.

A behozott slágercikkek között darabszáma a video érdemelte ki az aranyérmet, megelőzve a színes televíziót, az egyéb szórakoztató elektronikai termékeket és a hűtőládát. Április 3-án és 4-én 5664-en (!) költötték pénzüket képmagnóra és 4013-an színes tv-re – míg hűtőládára 3506-an. Legalábbis a hivatalos adatok szerint.

Az 1989. április 3-án és 4-én behozott jellemző áruértékeség

megnevezés	átlagár (ATS)	behozott mennyiség (db)	Össz. értéke* ezer ATS-ben	ezer Ft-ban
képmagnó	5440	5664	30812	138650
színes tv	5440	4013	21830	98230
egyéb szórakoztató elektronika	4500	4280	19260	86670
hűtőláda	3490	3506	12235	55062

* a számítás még az 1989. január 27-től érvényes schilling árfolyammal készült
forrás: VPOP

Vénülő videók?

Gondolkozhat-e úgy egy videomagnó tulajdonosa, mint egy japán autó birtokosa? Hetedik életévük betöltését követően ugyanis a japán gépkocsik mindennapos problémájává válik a meghibásodás. Így, aki meg akarja előzni a várható gondokat, még időben kicseréli járgányát egy frissebb évfjára. De vajon a videokészülékek esetében is meghúzható-e az a határ, amikor érdemes a régi gépet tudni, s helyette újat vásárolni, hogy ezzel megmeneküljünk egy esetleges katasztrófális meghibásodás sorozatától?

A szakemberek nagyon óvatossá fogalmaznak meg véleményüket. Az egészen

biztos – állítják –, hogy olyan video nem létezik, amelyik egy bizonyos életkort elérve, egyik napról a másikra úgy szólna használhatatlanná válik. A magnók azonban tartalmaznak olyan alkatrészeket, részegységeket, amelyek előregedését be lehet határolni. A fej működését például körülbelül két-ezer órára tervezik a gyártók, ennek leteltével ajánlatos a csere. Ezt azonban többnyire csak a szervizekben tudják, mivel a használati utasításban általában nem is szerepel ez az adat. Így igen nehéz megbecsülni, mikor is jár le kétezer óra, hiszen minden vásárló más gyakorisággal használja a

videóját. Sőt, a finommechanikai rész élettartamát az is befolyásolja, hogy gyakran kapcsolgatják-e a készüléket ki-be, vagy inkább egyenletesen járatták.

Még több gondot okoz a szakembereknek a videomagnó elektromos részének az elhasználódása. Ezt szinte lehetetlen előre kiszámítani – mondják –, hiszen még valódi fizikai kopásról sem lehet beszélni. Tény, hogy jelenleg számos olyan készülék van használatban (és kifogástalanul működik), amely 1984-ben a legkorábbi típusokból, az elsők között került hazánkba, például a Panasonic NV 333.

Vannak persze „fogások”, amelyekkel meghosszabbítható a videók élettartama. Nem szabad például rossz vagy ismeretlen minőségű kazettákat használni, mert ezek károsítják a fejet. A meglevő kazettaállományból is kiszűrhetők a rossz minőségűek vagy a porosak. (Lejátszásukkor csikós kép jelenik meg a monitoron, s zavaros lesz a hang is.) A fej

megóvásához azonban ilyenkor nem a tisztítókazetta jelenti a megoldást. A hozzáfértek szerint az úgynevezett száraz tisztítók kopatják a fejet, a folyadékosak pedig előbb-utóbb egy kémény réteget képeznek. A szennyeződést ilyenkor legjobb puha alkoholos ruhával eltávolítani, s a műveletet lehetőleg profi szerezőre kell bízni. S amint ezt a használati utasítások is tartalmazzák, a videóknak nem tesz jót a gyakori hőmérsékletváltozás és a sűrű ki-be kapcsolgatás sem.

A gondos kezelés azonban csupán az ismeretlen életkort növeli, vagyis nem kerülünk közelebb eredeti kérdésünk megoldásához.

Biztos kapaszkodókat tehát a készülékek fizikai elavulásánál, „időzítéséhez” nem tudnak adni a szakemberek sem. Van persze néhány hasznosítható észrevételük. Aki teheti – tanácsadják –, hat esztendő elérésekor cserélje ki a szervizeléshez ugyanis csak 8 évig kell alkatrészt biztosítaniuk

Rovatunkban ingyen köz-
zétesszük magánszemé-
lyek 100 szótagnál nem
hosszabb szövegű hirdete-
seit. Levélben kérhetik
gyáry vagy házilag felvett,
de megunt műsoros kazet-
táik, valamint „üres” kazet-
táik, prospektusaik, televí-
ziók, monitorjaik, képmag-
nók, kameráik hirdetését.

F. T.

Sz. I.

● Eladó 2 hónapos Philips 6185 Stereo-corder (g-ancialis, Pal-Secam VPS, átványvíval (programozásra is) 49 tv á

● Hordozható videofelszerelés: stadiosztereó magnó (utóhangosítás és inzer) táska, kamera (tároltás) táska, hálózati tápegység és akkutöltő, akku, áll-

ELNÖKHÖSÖK

AMERIKAI ELNÖKÖK A FILMVÁSZNON

Az amerikai elnökökről rengeteget összeírtak már. Nem beszélve arról a felmerhetetlen mennyiségű kép- és hanganyagról és a megszámlálhatatlan celluloidklimától, amely alakjaikat, tetteiket őrizi. Nincs is még egy olyan nemzet a világon, amely történelmének mozgóképen való föléleltetése kapcsán ilyen nagy figyelmet szentelt volna államfőinek, elnökeinek, mint az amerikai. E sajátos nacionalizmus és jellegzetes amerikai mentalitás megnyilvánulását kövessük most nyomon 364, 1984-ig bezárólag készült játékfilmben.

A mozi mint olyan még meg sem született, amikor Edison felforgatta az első olyan dokumentumértékű filmjelvenetet, amelyben először tűnt fel az amerikai elnök. Mindjárt keltő is. Az egyenész „láto szekrények”, a Kineloscope-ok számára készített félperces *Élénk politikai vitájának* (Lively Political Debate, 1894) felvételein Benjamin Harrison és Cleveland volt látható. A film történeti adatok szerint Harrison egy Steele, míg az utóbbit egy Topack nevezetű színész alakította. A következő filmszalagra a századfordulóra kellett várni: *A Rettenetes Teddy*, a grizzlykirály (Terrible Teddy, the Grizzly King, 1901) főhőse – ki más is lehetne? – mint a vadászenvedélyéről is ismert „kemény lovas”: Theodore Roosevelt. Ő lett egyébként az első elnök, aki színészi oldaláról is bemutatkozott saját magát személyesítette meg a *Nagy vadászat Afrikában* (Big Game Hunting in Africa, 1909) című, az egykori élményeiről beszámoló híradófilm rekonstruált játékfilm-változatában. Még két szerepléséről tudnak a krónikák, az egyik egy még pontosan nem azonosított egyfelvonásos komédia 1914-ből, melyben Matty Roubert volt a partnere, illetve az *Asszonyiség, avagy egy nemzet dicőség* (Womanhood, the Glory of a Nation, 1917) című mozgókép Raita kívül csak Woodrow Wilson dicsőíthet még azzal, hogy mint elnököt alakító elsőszínész állt a kamerák elé.

Közben föltűndeztek a többiek is. Mindenekelőtt Abraham Lincoln, aki talán a legismertebb és a legnép-

szerűbb az összes közül. „Különleges morális ereje, jellemének nagysága révén... az volt ő, ami Beethoven a zenében, Dante a költészetben, Raffaello a festészetben... a történelemben ismert nemzeti hősök és nagy államférfiak közt... igai óriás.” (Lev Tolsztoj) És valódi „sztár” a vetítővásznakon is. Egyhamar senki sem fog tudni a nyomába érni, hiszen 1903 [*Tamás bátya kunyhója* (Uncle Tom's Cabin)] és 1977 [*A vadon őrangyal* (Guardian of the Wilderness)] között nem kevesebb, mint 120 játékfilm kisebb-nagyobb szerepében kapott helyet. Különösen a '10-es években fordultak érdeklődéssel az alakja felé a filmesek, ebben az időszakban 42 alkotásban szerepelt. Az első, névről is ismert megformálója George Stelle volt *Az alvó őrszemben* (The Sleeping Sentinel, 1910), később azután világsztárok sorra – Walter Houston, Henry Fonda, Raymond Massey és mások – öltötte magára a szerepet. *Washington a Kóvacsok völgyében* (Washington at Valley Forge) jelent meg először 1908-ban. Látoztatását – mármint a völgyben – később még kétszer (1914-ben és 1971-ben) megismételte. Még ugyanebben az évben, ha nem is az oldalán, de Ulysses Granttal szerepelt a *Barbara Fritchi*-ben.

Az elnökfilmek terén ők hárman vezelik a ranglistát. Lincoln mögött Grant a második 34 róla szóló filmmel, míg a harmadik Washington 31-gyel. A középmezőnyt Theodore Roosevelt (26), Franklin Delano Roosevelt (19), Andrew Jackson (13), Richard Nixon (12), valamint Thomas Jefferson és Woodrow Wilson (10-10) alkotja. A többiekről csak mutatóvagy számban készült 1-6 mozi Tylerről, Fillmore-ról, Buchananról, Hayesről és Hardingról pedig még annyi sem. Ha Roosevelték nem tartanák magukat olyan jól, akkor az arányok még meglepőbbek lennének, ugyanis a XVIII-XIX. sz-i elnökök a filmek számát tekintve 269-95-re vezetnek századunk államfői előtt.

Ez a múlt felé fordulás sok tényezővel magyarázható. Elsősorban a függetlenség háborúval az önálló nemzeti állam létrejöttével, később pedig polgárháborúval és a Vadnyugat meghódításának korszakával. Hiszen az ezek-

ben az időszakokban játszó történetekben mindaz megvolt, illetve megvan – hazafias lelkesedés, buzditás, a kiemelkedő személyes példák bemutatása, a romantikus cselekményvezetés, a látványos armánykodások és cselszövegek, no meg az elmaradhatatlan szerelmi románcok – amivel be lehet csalogatni a közönséget a moziba. A műfajok közül pedig elsősorban az amerikai történelmi film, a western volt az, amely megkülönböztetett figyelemmel fordult az elnökök figuráira. Ezzel szemben a legújabb kor a Kennedy-gyilkosságban és a Watergatebotrányban rejlő lehetőségeket aknázták ki leginkább.

Az amerikai elnököket megszámlálhatatlan színész játszotta. Főleg azért, mert sok korai némafilm esetében a legtöbbjüknek meg a nevét sem sikerült kideríteni. Azt viszont tudjuk, hogy Frank McGlynn 1915 és 1939 között 15 alkalommal maszkírozta Lincolnnak. A Lincoln-filmeknél meg kell még említeni Ralph Ince és Benjamin Chapin nevét, akik 9-szer, illetve 7-szer alakították. A sorból mindegyikben érdemes megkiesni a *Lincoln gettysburgi címé*nek (Lincoln's Gettysburg Address, 1927) amatőr főszereplőjét, egy Lincoln Caswell nevű papot. Ezt a témát egyébként már korábban (1912-ben és 1922-ben), illetve azt követően (1930-ban és 1973-ban) is megfilmesítették. A többi elnöknel a sorrend a következőképpen alakult: Walter Rogers négyszer jelent meg a színen, mint Grant. Ugyanezt mondtatja el magáról Sidney Blackmer Theodore Rooseveltként és Richard M. Dixon, mint Nixon. A triplázók közül említjük meg Fred Warren-t és Joseph Grehant (mindkettő Grantként) és a Washingtoni játszó Alan Mowbray-t. Keveseknek adatott meg az a lehetőség, amit Jason Roberts és Charlton Heston kapott, nevezetesen az hogy három (Grant, Nixon, F. D. Roosevelt), illetve két (Jackson és Lincoln) elnököt is megsemmélyesíthettek.

Ha továbbá csemegézünk a nevek, évszámok és címek adattengerében, újabb és újabb különlegességekre bukkanhatunk így például két olyan film is létezik, amelyekben egyedülálló módon 4 elnök is megfordult.

Két Lincoln-arc
1939-ből: Henry
Fonda *Az Ifjú
Lincoln* (Young
Mr. Lincoln) és
John Carradine az
Emberi szíveknek
(*OI Human Hearts*)
című filmben.

A korábbi, az 1918-ban készült *A gyönyörű Mrs. Reynolds* (The Beautiful Mrs. Reynolds), amelyben az első elnökök – Washington, Adams, Jefferson és Monroe – parádézta. A kellő áhítattal és alázattal áthatott mozi mellett a másik alkotás a *J. Edgar Hoover magánírtáira* (The Private Files of J. Edgar Hoover, 1977) volt, amely az FBI egykori mindenható főnökének praktikáiról lebbentette föl a fátylat. A négy elnök F. D. Rooseveltt, Kennedyt, Johnson és Nixon volt.

Az amerikai elnökök zöme főszereplőként, vagy epizódistaként természetesen amerikai filmekben kelt új életre. Persze azért más nemzettek alkotásaiban is megjelentek. Legelőször 1919-ben. A *Matsumoto iskolamester* (Schoolmaster Matsumoto) című japán filmben Washington kapott egy kisebb szerepet. A japánokon kívül angol, francia, olasz, német és szovjet filmekben is közreműködtek. A 6 föltüntetett szovjet mozgókép közül a legismertebb kétségtelenül Jurij Ozerov monumentális második világháborús tablója, a *Felszabadítás* (Öszvobozsgyenyijje, 1970–71), 272 amelyben F. D. Rooseveltet Sztaniszlav Jaskevics játszotta. Az ismert nemzetek mellett az egzotikumot a kínaiak [*Kennedy és az ő igaz színei* (Kennedy in His True Colour, 1962)], az irániak (!) [*Haji Washington*, 1983] és a Kajmán-szigetiek [*A Kajmán-szigetiek* (The Cayman Tringle, 1977)] képviselik. De készült még velük lengyel, svéd és mexikói film is.

Összeállításunk végén, az elnökökről szóló filmek sorát zárjuk a leköszönt államfő, a köztudomatosan színészként indult Ronald Reagannel, aki egy elnökalkitást tudhat maga mögött. Ennek a mozinak viszont az az érdekessége, hogy profétikus látomásként megelőzte korát, „meglátta” a jövőt. Azt hiszem, hogy maga Reagan sem gondolta azt, hogy *Az egy nagy érzés* (It's a Great Feeling, 1949) képzelte elnöke egyszer, egy nap valószínűleg személyllyé fog válni. Hogy az utódja, George Bush fog-e kapni filmszerepeket – színészként vagy figuraként – azt majd vélhetően a ténykedése, illetve működésének visszhangja fogja majd nagymértékben meghatározni. A színészmesterséget mindenestre már ő is elsajátíthatta a nagy tanítómester mellett.

John F. Kennedy,
mint rohamcsónak
parancsnok a II.
világháborúban
(balra) és az őt
alakító Cliff
Robertson a *PT
109* (1963) című
filmben.

Ronald Reagan *Az
egy nagy érzés*
(1949)
főszerepében.

A bohócok magányos

király

„Ha a filmet nem találják fel, Chaplin minden bizony-
nyal zseniális bohóc maradt
volna; a hetedik művészet vi-
szont lehetővé tette számára,
hogy a cirkusz és a music-hall
komikumát a legmagasabb
művészi színvonatra emelje.”

André Bazin

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT CHARLIE CHAPLIN

Ő az, aki filmjei végén kemény-
kalapját lengetve, sétapalcáját
pörgetve kacsázik el egy
kackaringós úton a végte-
lenbe, melynek neve: sza-
badság. Ezt az utat nem
árnyékolják be fák, nem
szegélyezik virágok.
Ezen az úton nem sző-
vődnék barátságok,
nem születnek szerel-
mek. Legfeljebb déli-
bábok kísértének a
kíméletlenül tűző
nap alatt. És Char-
lie – a milliomas
filmsztár és a
szakadt csa-
vargó – rendü-
letlenül megy
tovább.

Egyedül.

Chaplin a
filmtörténet
legmagá-
nyosabb

magányos hőse. Ő az a zseniális
deviáns, aki úgy illeszkedett be
mindig, mindenüvé, hogy köz-
ben soha, sehol sem illeszke-
dett be. A sors – ki tudja, miért
– úgy döntött, hogy nagy embert,
sztárt, féltistent teremtsen belőle: és
kidobta London egyik nyomor-
negyedébe. Mit tehetett Charlie
ezek után? Tragikus hőssé,
hősszerelmeassé alkatánál? Kö-
rülményeinél? fogva nem válha-
tott. Elment hát bohócnak. Vesz-
tenivalója nem volt: komédiává
oldotta tragikus magányát.

Ezen a szabadsághoz címzett
úton egyetlen társa, mentora,
őrző anyála a kaján, cinikus,
kiszámíthatatlan és kíméletlen
véletlen volt. Az gondoskodott
arról, hogy miután Charlie apja
– az állítólag jöképű és sikeres
színész – a sírba itta magát, any-
ja – a valaha szép és tehetséges
music-hall primadonna – egy
kocsmái fellépése botrányba ful-
ladjon.

„A színlalak mögött álltam,
amikor anyám hangja megbí-
csaklott” – írta Chaplin vissza-
emlékezéseiben. – „A hallga-
tóság nevetni, majd füttyölni

kezdt. Anyám zokogva rohant
le a színpadról és veszekedni
kezdett az ügyelővel, mert látta,
hogy az egyszer csak kézen fog
engem és a rivaldafénybe pen-
desz. Ott álltam, életemben elő-
ször, a színpadon! Énekelni
kezdtem: Jack Jonest ismerik
errétél, mégse látod a piacté-
ren őt... A dal felénél pénzeső
hullt a színpadra, én pedig foly-
tattam. Énekeltem, táncoltam,
végül azon kaptam magam,
hogy anyámat utánzom, azt,
ahogy megbicsaklott a hangja...
Ez volt az ő utolsó és az én első
fellépésem. Így lettem színész,
sőt hivatásos színész ötvenes ko-
romban.”

Gyermekkora – ha volt egyál-
talan – így ért korai és drasztí-
kus véget. Türelmetlen nagyra-
vagyó végzete üstökön ragadta
és a londoni kocsmák, mulatók
részes csempűrőgőinek és
mocskos kurváinak sötét alvilá-
gába hajította. Mi volt ez? Pró-
batétel, mely végül elnyerte
méltó jutalmát? Charlie, a korá-
vén, toprongyos kis bohóc, hom-
lokán zürzavaros származásá-
nak – francia? spanyol? cigány?
zsidó? –, alkoholista apjának,
elmebeteg anyjának, soha fel
nem állait, törvénytelen féltés-
véreinek fekete bélyegével me-
nekült az éhhaláltól és vonszolta
magát tovább, előre a végtelen-
be vesző úton.

Tizenhét évesen szerződött
a londoni music-hall világ má-
gánya, a nagy Fred Karno. „Töré-
keny, sápadt, szomorú kisfiú
volt, semmi több. Túlságosan fé-
lénknek találtam és nem bíztam
abban, hogy bármilyen hasznát lá-
tom majd a színpadon” – így em-
lékezett Karno. „Főként ellen-
szenves szerepeket osztott rám.
Én voltam a hitvány áruló, aki
hiába csetlik-botlik hosszú ka-
bátjában, egyik kudarc a másik
után éri” – mesélte később
Chaplin.

Charlie összeszorított foggal
túrte, hogy mindig csak őt rúgják
fenéke. Mintha csak tudta vol-
na, hogy hamarosan ő lesz a

Ma

filmtörténet – mit filmi a világ történetének – legközvetlenebb, leleplezhetetlenül alátomos farba billentő bajnoka.

Karno társulatával jutott el Párizsba, majd Amerikába. „Megnyílt előttünk a világ. Amerikában üzleti szellem és opti-

mizmus töltötte meg a levegőt. És én olyan fiatal voltam!” – áradozik Chaplin, akinek egy San Franciscó-i melléktutában ezt jóslókat: „Hosszú út előtt áll. Elhagyja Amerikát, de hamarosan visszatér és új üzletágba fog. Valami másba kezd, mint amivel

most foglalkozik. Nem látom pontosan, mi az, de majdnem azonos az eddigi foglalkozásával. Óriási sikert látok, hatalmas vagyont. Pénzteremtő keze van. Három házassága lesz, az első kettő nem sikerül, de az életét egy boldog kapcsolatban fejezi be, három gyerekkel. Egy dollár!”

A jósnőnek minden szava valóra vált, kivéve, hogy Chaplinnek négy házassága és tíz gyermeke volt – legalábbis törvényesen... Visszatért Angliába, ám London szmogja hamarosan foglalatni kezdte. A második alkalommal már nem teherhajón, hanem személygépkocsiban érkezett New Yorkba. Amikor megpillantotta a Szabadság-szobrot, a fiatal kor önhittségével – a róla szóló legenda szerint – így kiáltott: „Vigyázz, Amerika, mert meghódítalak!” És így is történt. Charlie-t felfedezte a Keystone Stúdió vezető rendezője, Mack Sennet. Heti száztözeven dollárral indult, de hamarosan ő lett a stúdió sztárja.

Between Showers – Két zápor közt, avagy Charlie esernyőjének lop – ez volt negyedik filmjének címe, melyet 1914. február 28-án mutattak be. A nagyvilág számára ezen a napon és nem 1889. április 16-án született meg CHARLIE CHAPLIN. Keménykapla, sétatápláló, bő nadrag, nyakkendő. Az ügyefogyott csavargó igyekszik úriemberként viselkedni, ám valamiben mindig melléfog. A kora Charlie sok szempontból ellentét a későbbi gyenge és gyengéd, sebezhető és jószágos Charlie-nak. „Szerepeimben eleinte lusta, kéjsóvár, irigy és gögös voltam, de mindezekelőtt gyáva.” – emlékszik ő maga. „Charlie később sem szeretett szembe nézni a nehézségekkel. Szívesebben támadott hátulról, meglepetésszerűen. Amikor fenéken rúgott valakit, mindig félrefordult, mintha semmi köze nem lenne a történethez. Talán így, anarchista módra próbáltam megbosszúlni balszerencsés, nyomorult gyermekkoromat.”

Somerset Maugham alapján melléfogott, amikor azt írta, hogy Chaplin számára az egyetlen hely, ahol valaha is otthon érezte magát, a Kennington úti padlásra volt. „Marhaság!” – fakadt ki Charlie – Tudják, hol éreztem otthon magam? Luxemburgban, Beverly Hills-i házamban és svájci, tízvázilámban. Sem vonzónak, sem épületesnek nem tartom a szegénységet. Nem neveltem másra, csak az értékek eltorzítását, a gazdagok erőnyeinek túlbücsülésére. A vgyon és a hírnév viszont lehetővé tett, hogy megfelelő szemszögből nézzem a dolgokat. Minden ellenkező híreszteléssel ellentétben a gazdagság nem korlátoz, hanem felszabadít. Szegénynek lenni a legkevésbé sem erény.”

Chaplin pontosan tudta, hogy miről beszél. Huszonhét éves volt, amikor már a világhígre-

sebb emberének tartották. Louis Delluc, korának híres kritikusa pedig azt állította, hogy csak Jézus Krisztus és Napóleon veheti fel vele a versenyt a népszerűségi listákon. Ömlötték hozzá a milliók, ő volt a társaság kedvence. Hollywood –, a szabadsághoz vezető végteleen új szemérmellen delibábia – pontosan tudta, hogy kapráztassa el mit sem sejtő áldozatait. Rajongás és ünneplés közepette Charlie néha úgy érezte magát, mint egy potyautast, akit bármikor leleplezhetnek és zsákba varrva a tengerbe dobhatnak. Epp New Yorkban sétált, amikor a Times Building tetején levő fényképezőgép azt olvasta: „Chaplin a Mutual Filmstúdióval évi hatszázhetvenezer dolláros szerződést írt alá.” Egyszerűen nem hitte el, hogy ő az a szobán forgó Chaplin: „Olyan tárgyilagosan olvastam el a hirt, mintha valaki másról szolt volna. Befutott, Charlie! – mondták az ismerőseim. Hová futottam be? Két party közt olyan magányos voltam, hogy nem volt kivel egy kávét meginnom!” Fejezeteket lehetne írni a filmsztár és a csavargó Charlie tragikomikus szerelmi életének párhuzamairól. Chaplint magánya? Naivitása? szeximádása? botrányosabbnál botrányosabb kapcsolatokba, házasságokba sodorta. Ötvennégy éves volt, amikor feleségül vette az akkor tizenkilenc éves Oona O'Neillt, a világhírű drámaíró lányát. Az apai tiltakozás és a hollywoodi pletykák, ármanýok dacára ez a házasság jól sikerült és pontot tett Chaplin kalandozásainak végére. Nyilván ekkor, érett fővel jelentette ki: „Nem értek egyet Freuddal, aki szerint a szexualitás a legfontosabb elem az emberi magatartás és az emberi jellem küz- sa szövényében. A szex sohasem töltötte be az életem. Balzac úgy vélekedett, hogy minden szerelmes éjszakáért odavész egy jó oldal a regényéből. Nekem is meggyőződésem, hogy odaván tőle a másnapi műtermi munka.” Charlie, a csavargó szerelmi történetét sohasem végződték happy enddel. Ő mindig reménytelenül volt szerelmes, a gyönyörű lányok vagy mást szerettek – lásd Aranyláb, Cirkusz –, vagy észre sem vették őt – Nagyvárosi fények. Legfeljebb barátságát, szeretetét kaptak tőle, de szerelmet soha. Chaplin sikere és hírneve csúc- sán volt, amikor a húszas évek végén betört a hangosfilm. Első- pör mindent, amit a némafilm addig teremtett: filmsztárokat, rendezőket, stúdiókat. „Hangosfilm? Vegyük úgy, hogy gyűlö- löm” – kiáltotta Chaplin, míg Charlie, a toprongyos, néma kis csavargó egyre dacolt a felé áradó szárdattal. „Charlie- nek hallgatnia kellett, mert saját groteszk maszkjába volt zárva, melyet ő maga talált ki a maga számára, de melynek sikere és népszerűsége őt ki nem engedte többé, hanem mint vas álarcs csu-

Aki áprilisban és májusban alaposan ügyelle a Magyar Televízió kettős csatornájának műsorait, három vasárnapi kora este én rögzíthette házi videokönyvtára számára Chaplin 1915 és 1917 között készült némafilmjeinek legjavát. E bő négy és fél óra annál is nagyobb kincs, mivel tudunkkal a televízió az előzővek óta években nem tervezte Chaplin filmjeinek műsorra tűzését.

A MOKÉP videókéja számára szeretné megvásárolni három összeállítását Chaplin 1918 előtt némafilmjeiből (részben azt a filmsorozatot, amelyet a tv távasszal vetített). E művek a jövő év elején kerülnek a kölcsönözhetőekbe. A Televízió közel kiadással terelt között nem szerepelnek Chaplin-művek bár a Filmtörténet klasszikus alkotásai sorozatban szívesen jelenítenék meg a nagy nevetett filmjeiből, ha meg tudnák vásárolni az ehhez szükséges jogokat.

A legbiztosabb helyzetben a Magyar Filmintézet van, amely a Magyar Filmklubok Szövetségével közösen Chaplin születésének századik évfordulójára megvásárolta a Modern Idők az Aranyláb és A diktátor című filmek mozivetítési jogát. E műveket láthattuk áprilisban a Filmmúzeumban, s e három alkotás az ország háromszáz filmklubjában is vetíthető. A szerződés alapján a mozi elsőbbséget élvez: a televízió két és fél évig nem játszhatja ezeket a filmeket.

kódott rá." – írta Balázs Béla, aki szerint az elkerülhetetlen műfajváltás Chaplin művészetének hasznára vált. A filmesztéta igaza vitatható. Hisz lelke mélyén Chaplin pontosan tudta, hogy Charlie halála az ő művészi öngyilkossága is lesz egyben. És tudta ezt Charlie is, de megszólalni mégsem volt hajlandó. „Nem szólalhatott meg! Az első kimondott szó egészen más személlyé változtatná volna. A koncepció, amelynek életét köszönhetné, épp olyan néma volt, mint a rongyok, melyekbe öltöztött, mint a kalap a fején, melynek külön élete volt, mint a sétatáplálca, ami száz meg száz, kizárólag a pantomimben érvényes játékokra adott nekem illethe-t." – töprengött Chaplin. „Hogyan beszélne egy ilyen furcsa, groteszk, stilizált figura? Beleegbedtem a gondolatba, mert tudtam, hogy sohasem érhetném el némafilmjeim színvonalát."

A konok kis csavargó még jó pár évig ellenállt: néma volt a Modern idők anarchista Charlie-jaként és csupán artikulálatlanul makogott vagy üvöltözött A diktátor Hitler-paródiájában. „A csavargó A diktátorban búcsúzott el örökre. Kénytelen voltam megőlni őt, mert a régi film mohikánja volt, és sohasem tudtam rávenni arra, hogy megszólaljon. Némán váltunk el egymástól, egyszer s mindenkorra" – adta fel a harcot Chaplin.

A filmet 1940. októberében mutatták be – Charlie mindössze huszonhat évet élt. Egyelőre senki sem gyászolta. Amerika még boldogan kacagott, de Európában már véres harcok dúltak és Hitler – lám a művész döbbenetes próféciája – megállíthatatlan volt.

Charlie meghalt, ám Chaplin-re még harminchét zaklatott földi év várt. Meg kellett érnie, hogy az ötvenes évek McCarthy-izmusától megvadult Amerika elűzőzze választott hazájából, mert az Amerika-ellenes Tévé-kenséget Vizsgáló Bizottság-

nak azt merte táviratozni: „Én bekebebnős vagyok!"

Svájcban telepedett le, sok gyereke született és forgatott pár kétéves sikeres hangosfilmet. A vége felé közeledő hosszú úton immáron Chaplin egyedül bandukolt tovább. A csavargó egy felhőről nézett le rá csendes mosollyal. Csak ő tudta, hogy ki teremtett meg kit? Ki merné biztosan állítani, hogy Chaplin agyából pattant ki Charlie és nem fordítva?

Zétényi Lili

Chaplin és a video

Tavasszal néhány napot Budapestén vendégeskedett Pamela Paumier, a Mo. Rottman Film De Dam filmforgalmazó cég elnökösszonya. Azé a cége, amely Charlie Chaplin 1918 óta készült valamennyi alkotásának jogával rendelkezik. Az elnökösszony harmincegy esztendőre dolgozik a Chaplin családnak, s a család fő életének utolsó húsz esztendőjében is tevékenyen részt vállalt az életmű feldolgozásában, népszerűsítésében.

Így a leghitelesebb személytől tudakolhattuk meg, vajon mi a titka a Chaplin-művek és a video különleges kapcsolatának.

– Mi az oka annak, hogy gyári műsoros videokazetták csak ritkán lehet találkozni Chaplin nagyszerű filmjeivel?

– Bevallom, sem a család, sem én nem erőltetjük a videokazetta-gyártást. Nem ragaszkodunk hozzá, mert úgy érezzük, a Chaplin-filmek nem mutatnak igazán jól a televízióban és így műsoros videokazettán sem, mert csökken a hatásuk.

Mégis léteznek gyári Chaplin-kazetták, például az Egyesült Államokban, tehát a család hozzájárul a videoforgalmazáshoz?

– Igen, természetesen léteznek videojogok a Chaplin-művekre, de ezek a jogok meglehetősen drágák. Annak érdekében, hogy ez megváltozzon, nemigen teszsek semmit. Nem akadályozom meg, hogy forgalomba kerüljenek, de nem is segítsem elő.

– A divatos slágervideo-képes mennyire kerülnek a Chaplin-produkciók videojogai?

– Körülbelül ugyanannyiba. – S ezt sokkalják a videoforgalmazók? Mondván, hogy egy mai sikerfilmből sokkal több hasznot lehet elérni?

– Igen, ez a helyzet. De mi ragaszkodunk ahhoz, hogy ha a Chaplin-filmek megjelennek videokazettán, azok kiváló minőségű legyenek. Tapasztalataim szerint a nagy áruházakban kapható műsoros kazetták nagyon olcsók, de a minőségük igencsak gyatra. Mi nem kívánjuk azzal rotálni a Chaplin-művek színvonalát, hogy olcsón, nagy tételekkel árasztjuk el a piacot. Ha viszont szuper minőségben jelennének meg a kazetták, akkor áruk is magas lenne. Magyar pénzre átszámolva a gyenge minőségű kazetta 500 forintba, míg a kiváló minőségű 5000 forintba kerülne. Erre viszont nem lenne igazi piac. Márpedig mi a minőséget helyeznénk az első helyre? Ez a csapda.

– Azért is érdekes a család álláspontja, mert a video elterjedésével e műsoros kazetták révén, szinte a világban, jóval többen ismerkedhetnének meg Chaplin művészetével? Nem gondolja, hogy kisebb hátránnyal járna, ha a sokszorosított kazetták minősége valamelyest szerényebb lenne, de milliók otthonába jutnának el Chaplin filmjei?

– Teljes mértékben egyetértsek önnel abban, hogy a remekműveknek meg kell jeleniük az otthonokban, de mi azt szeretnénk, hogy azok a Chaplin-művek esetében az adott technikai színvonal maximumán jussanak el. Biztos vagyok abban, hogy az elkövetkező években találunk majd megoldást, hogy mind az ár, mind a minőség megfelelő legyen.

– Mennyire keresettek ma a nagyváltásban Chaplin filmjei?

– Manapság talán valamelyest kevésbé, mint mondjuk a Csillagok háborúja-szerű amerikai szuperfilmek, de már a világ valamennyi országában vetítették őket és ma is sok helyütt népszerűek.

Falus Tamás

Chaplin filmjei 1918-tól

Kutyaelő (A Dog's Life), 1918
Idilli a mezőkön (Sunny Side), 1919
Egy nap boldogság (A Day's Pleasure), 1919
A kölyök (The Kid), 1921
A semmittevők (The Idle Class), 1921
Fizetésnap (Pay Day), 1922
A zarándok (The Pilgrim), 1923
Bohémvér: Párizs asszonya; Közvélemény (A Woman of Paris Public Opinion), 1923
Aranyláz (The Gold Rush), 1925
Cirkusz (The Circus), 1928
Nagyvárosi fények (City Lights), 1931
Modern idők (Modern Times), 1936
A diktátor (The Great Dictator), 1940
Monsieur Verdoux, 1947
Rivaldalány (Limelight), 1952
Egy király New Yorkban (A King in New York), 1957
A hongkongi grófnő (A Countess from Hong-Kong), 1967

VHS – S-VHS–VHS–C

JAVÍTÁS kétnormásítás, secam beépítés
video audio átváltószókábelek
SZUPER határidők – garancia –
legújabb technológia
PANASONIC-tól
az AUDIO-TON-ig.

30-féle típus, gyári előírás szerinti
javítása.

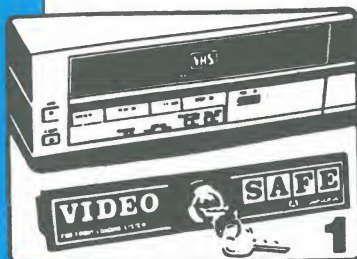
NE FELEDJE: VIDEOFEJ-tisztítás
1000 üzemóra után ajánlott.

Kétnormásítás, fejlesztés
MEGVÁRHATÓ

„VIFI” – VIDEO Szerviz

Kerekes Gábor villamosmérnök
1092 Budapest, Ferenc krt. 26.
Telefon: 373-754

Nemcsak a kényes ügyeket kell lezárni,...

BIZTONSÁGI
ZÁR
KÉPMAGNÓHOZ

Minden
forgalomban lévő
VHS-rendszerű
videomagnó
kazettabeadó
ablakának
lezárására
alkalmas.
Megakadályozza
a képmagnó
illetéktelen
használatát.
Elkerülhető a
gyerekek
nemkívánatos
videózása.
Csökkenti a
lopásveszélyt.

Gyártja:

Vevőszolgálat:
686-786

...olykor a videót is!

2

Video- kazetta- kölcsonzó!

Akció, horror, kaland, erotikus, rajz-
és mesefilmek kölcsönzése nagy
választékban!

Budapest, VIII., József krt. 43.

Tel.: 335-581

Budapest, XV., Konytyfa u. 6.

Tel.: 645-116

Nyitva tartás reggel 8-tól este 10-ig

Forgalmazza:

és

VIDEO-SAFE MEGRENDELŐ

Megrendelek ..... db Video-Safe-et utánvétellel 720,- Ft/db +
postaköltség egységáron (közületek esetén átutalási egyszám-
szám: .....)

A termék ára tartalmazza az ÁFA-t.

Megrendelő neve: .....

Címe: .....

Felirat színe: fekete arany ezüst

aláírás

A megrendelőlapot nyomtatott betűvel kérjük kitölteni és az alábbi
címe borítékban elküldeni: COMPU DRUG Műszaki Fejlesztő Kíszo-
vetkezet, 1037 Budapest, Toboz u. 6.

Műholdvevő paraboloid antenna- reflektor lakásába hozza Európát

Az Alumíniumszerkezetek Gyára megkezdte a műholdas tv-adások vételéhez alkalmas mechanikai berendezés gyártását.

A tükör műszaki adatai:

névleges átmérő $D = 1200 \text{ mm}$
alkalmazási frekvenciatartomány
 $10,9 - 12,5 \text{ GHz}$
nyereség $G = 39,5 - 41,2 \text{ dBi}$
 $F/D = 0,375$

Kiegészítő tartozékok:

állvány, fejtartó, megfogógyűrű és szerkezet.

Az állvány vízszintes és függőleges síkra, valamint sarokra szerelhető.

Ár:

vízszintes síkra szerelhető állvánnyal
11 458,- Ft
függőleges síkra szerelhető állvánnyal
11 610,- Ft
sarokra szerelhető állvánnyal
11 750,- Ft

Az alumíniumból készült tükör alkalmas a luxemburgi ASTRA, a DBS, valamint az ECS műholdak egyes programjainak vételére a megfelelő elektronikus egységek használata esetén. Termékünket elektronika nélkül ajánljuk.

Gyártja és forgalmazza:

Alumíniumszerkezetek Gyára
6801 Hódmezővásárhely
Szántó Kovács János u. 162.
tel.: 62/44-622
telex: 84-219

Továbbá Budapesten:

Alumíniumipari Kereskedelmi Vállalat
Belföldi Áruforgalmi Főosztály
Bp. X. Keresztúri út 39-41.
tel.: 630-668, 630-669
telex: 22-6667

Bemutatjuk a

MONTY PYTHON

társulatot

A Gyalog-galopp és társai

Körülbelül tizenhárom esztendője egy merőben újszerű, abszurd humorú, a hagyományosabb filmekhez szokott nézők szerint időtlen, az értelmiségi fiatalság körében viszont egyértelmű elismerést, sőt rajongást kiváltó film került a hazai mozikba: a *Gyalog-galopp*. A film (dacára a magyar szinkron hibáinak) azóta legendává lett, s hosszú ideig csak botrányos minőségű kazettamásolatok formájában forgott közkezen. Nemrégiben azonban végre megjelent a film a Molykép Videotékában is.

Bár az egyetemista-főiskolás réteg szinte mítosszá emelte a *Gyalog-galoppot*, azt valószínűleg még mindig kevesen tudják, hogy a film nem egyszeri „kísérlet” volt, hanem egy hattagú alkotócsoport, a *Monty Python* sokadik munkája. Ki hát az a hat művész, akik kétségkívül a legtöbb újat hozták a tévés, filmes és írott humor terén az utóbbi évtizedekben? Őt színész-író: *Graham Chapman*, *John Cleese*, *Eric Idle*, *Terry Jones* és *Michael Palin* – valamennyien angolok. A hatodik tag, az amerikai *Terry Gilliam* íróként és animátorként vett részt a közös munkában, s csak nagyrítván tűnik fel személyesen is a képen.

Ök hatan 1969-ben alakították meg a csoportot. Tévéorozatokkal kezdtek, vagyis jelentékből és Gilliam animációiból

álló, egyenként félórás epizódokkal. A téves műsorolyam címe *Monty Python Repülő Cirkusza* (*Monty Python's Flying Circus*) lett. Hogy miért? Erről *Ian MacNaughton*, aki akkoriban rendezőként dolgozott velük, így írt: „1. Mert tudomásunk szerint senkit sem hívtak Monty Pythonnak. 2. Mert a sorozatnak semmi köze nem volt a repüléshez. 3. A cirkuszhoz sem.”

A csoport egyik nagy újítása, hogy a jeleneteket nem hagyományos értelemben vett „poénok” zárják le, hanem azok szinte „átfolynak” egymásba, a legképtelenebb módokon. És persze valamennyi jelenet, monológ és animáció magán viseli a csoport minden addigitól eltűt, végletesen abszurd képzelőerejének nyomait. Példa nélkül állóan színes világot építettek fel azáltal, hogy valamennyien a legkülönbözőbb fazonokat (hang, maszk, ruha) képesek eljátszani, s mivel ők ilyen színész dolgozott együtt, ez a változatosság megsokszorozódott. 1969-től kezdve a hetvenes évek közepéig a csoport elképesztő mennyiségű és minőségű kreativitásról tett tanúbizonyságot. Tévéorozataik mellett számos nagylemezt adtak ki, részben tévés, részben eredeti jelenetekkel, dalokkal, sőt könyveket is megjelentettek, amelyekben nem a tévéműsorok leírt változatát találjuk, hanem teljesen más írásokat, rajzokat. Ma már természetesen videón is kapható a *Repülő Cirkusz*-sorozat egy része, a BBC gondozásában.

Graham Chapman

John Cleese

Terry Gilliam

Eric Idle

Az első Monty Python-mozifilm az 1971-ben készült *És most valami egészen mást* (And Now For Something Completely Different), amelyet téves jelentékből állítottak össze. Am azokat – és ez nem mellékes – a filmhez újra leforgatták, helyenként változtatásokkal. Ez a másfél órás ötletzuhatag bárkinek ajánlható, aki szeretne megismerkedni a Monty Python csoport fantasztikus világával szertelen fantáziájuk abszurd gyöngyszemeivel, briliáns színjátszásukkal.

Aársulat első, összefüggő nagyjátékfilmje a Gyalogalopp (Monty Python And The Holy Grail) volt. Mestermunka ez, meglátszik rajta, hogy alkotói előzőleg, a sok-sok jelenet során nagy rutint szereztek a komikus hatáskeltés terén. A film egyetlen kockája sem unalmas, minden percre jut egy újabb képi, vagy verbális geg.

1979-ben készült a második Monty Python-nagyjátékfilm, a *Brian élete* (Monty Python's The Life Of Brian). A bibliai időkben játszódó történet főhőse Brian, aki körülbelül egy időben születik Jézussal, így a Háromkirályok összetévesztik vele. Ő persze csak Brian, így sorsa másképp alakul, bár végül ő is a keresztre kerül.

Ami közös a Gyalogaloppban és a Brian életében (azonkívül, hogy valamennyi fontosabb szerepet a csoport tagjai játsszák), az a parafrazis-jelleg. Vagyis nem megtörtént események eltűzött paródiáját látjuk, hanem mindenki által ismert legendák és tények teljesen „önkényes”, abszurd felhasználását. A Brian élete esetében persze sokakat megbotránkoztatott a szent személyek és események illetlen való ábrázolása. Am John Cleese erről úgy vélekedik, hogy akik Krisztusban csak az isteni tulajdonságokat hajlandók meglatni, az emberieket pedig nem, azok épp a kereszténység lényegét nem értik.

1982-ben és 1983-ban két olyan film készült, amelyekben

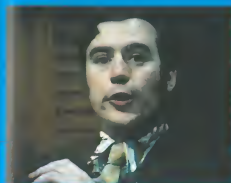
ismét jelenetekből építkeztek. A *Monty Python élőben, a Hollywood Bowlban* (Monty Python Live At The Hollywood Bowl) egy színpadi fellépéseket örökíti meg. Itt régi, televízióból már ismert jelenteikből játszanak el egy összeállítását, óriási közönségsikerral.

Ezzel szemben *Az élet értelme* (Monty Python's The Meaning Of Life) csupa új jelenetből áll, amelyeket egy laza szál fűz össze, valamennyi az élet értelmét boncolgatja. Kronológiája is van a filmnek: a születéstől a halálig mutatnak be példázatok. Itt is ér-

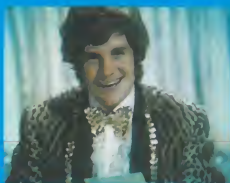
vényesul a csoport teljesen autentikus, eredeti látásmódja. A jelenetekben ezúttal sincs „mondanivaló”, aktuálpolitikai vagy társadalmi utalás, egyszerűen csak képtelen, egyszerűen ellenállhatatlan mulatságos szkecscek sorozatát látjuk, s ez a

Terry Jones

Michael Palin

telített üresség valahogy meg-
csak a legtöbbet mondja el
az élet értelméről. Kiemelke-
ző jelenete a filmnek, amikor
az iskolaigazgató felesége
társaságában tart szemlélté-
séssel egybekötött nemi felvi-
vagosítást a diákoknak, akik
ezt olyan unottan figyelik, mint
ha a Ruhr-vidék iparáról len-
ne szó. Ugyanígy hatásos fi-
gura Mr. Creosote, a valóság-
szíttlenül kövér úr, aki az étte-
lemben mindent és mindenkit

szó szerint leokád végül fel-
robban. Ugyancsak említést
érdemel az *Elő szervátülteté-
sek* (Live Organ Transplants)
című jelenet amelyben erre
szakosodott iparosok (tehát
nem orvosok) kiveszik egy
egészséges ember máját,
másrányú felhasználás célja-
ból. Így talán ijesztőnek, eset-
leg gusztustalannak tűnnek
ezen ötletek, ám filmen mind-
eset nevetett John Cleese nyi-
latkozta a *Films and Filming*

Róta Menések Minisztériuma

Nem horror – komédia

című lapnak „Földhözragadt
gondolkodású emberek nem
veszik észre a különbséget
aközött, ami a vásznon törté-
nik és aközött, ami az életben,
de aki intelligensebb, megérti,
hogy lehet nevetni valamin,
ami a valóságban nem lenne
vicces. Amikor Tomon (a *Tom*
és *Jerry* című rajzfilmben) át-
megy a gőzhenger, nevetünk
és nem gondoljuk, hogy »Iste-
nem, ez a szegény macska
biztos szörnyű kínokat élt
átt!«.

Az élet értelme a csoport
utolsó közös műve. 1983 óta
csak külön dolgoznak, (önálló
vállalkozásokra korábban is
volt példa) esetenként kettén-
hárman együtt működnek. Ne
felejtjük el, hogy csak az a mi-
nőség Monty Python-produk-
ciónak, amelyben mind a ha-
tan részt vettek.

John Cleese 1975-ben,
majd '79-ben készített egy-
gy tévésorozatot *Fawley*
Towers címmel, amelyben
egy kis panzió tulajdonosát
alakítja. Az önálló epizódok
mindegyike valóságos jutu-
lomjátékokat kínál Cleese-nek,
aki virtuóz módon él a lehető-
séggel. Természetesen a ven-
dégek és a személyzet körüli
állandó bonyodalmak okozja
és szenvedő alanya ő, akit
még pikírt felesége is folyton

nyul. A *Fawley Towers* tizen-
két epizódját negy videokazet-
tán adta ki a BBC.

1985-ös keltetésű a Brit
Filmhét alkalmával nálunk is
bemutatott *Oraműpontosság-
gal* (Clockwise) című nagyjá-
tekmű, amelyben Cleese
olyan iskolaigazgatót játszik,
aki mindent másodperce
pontosan csinál és erre kör-
nyezetét is rákényszeríti.
Csak éppen élete legfonto-
sabb közéleti szerepléséről
késik el váratlan és deho-
nesztáló kalandok miatt.
A hal neve Wanda (A Fish
Called Wanda) – ez Cleese
legújabb mozisikerének cí-
me. Az Amerikában is nép-
szerű bűnügyi komédia
egyik szereplője, *Kevin Kline*
az idén Oscar-díjat kapott
ezen alakításáért.

Terry Gilliam, aki az ani-
máció mellett már régóta ér-
dekölődest mutat a rendezés
iránt is, 1977-ben forgatta
Jabberwocky 1981-ben pe-
dig *Idő-banditák* (*Time Ban-
dits*) című filmjeit. Nos, e fil-
mek bizony nélkülözik a cso-
port közösen készített alko-
tásainak humorát, eredetisé-
gét, s ezek helyett nem sok
egyéb értéket vonultatnak
fel. Mielőtt azonban arra
gondolnánk, hogy ezek szer-
int Gilliam önállóan „félka-
rú óriás”, megcáfol bennün-
ket az 1985-ös *Brazil* című
film, amely valódi mestermű.
Részletesebb méltatása fö-
lösleges, hiszen szerencsé-
re a hazai mozikban is látha-
tó volt. Gilliam jelenleg
Münchhausen című filmjén
dolgozik.

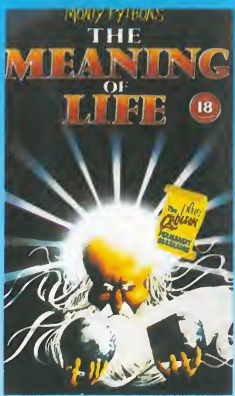
Michael Palin gyakran vál-
lalt filmszerepeket, ezenkívül
egyik megalapítója és mun-
katársa a *HandMade Films*
nevű kis cégnek, melynek
célja, hogy helyt adjon újsze-
rű filmes kísérleteknek, ere-
deti ötleteknek.

Terry Jones továbbra is ír,
játszik és rendez. Készült
filmje az *Erik, a viking* (Erik,
The Viking) címet viseli, s ő
maga királyt játszik benne.
Cleese ugyancsak feltűnik
majd e filmben, sőt a holly-
woodi veterán, *Mickey Roo-
ney* is.

Graham Chapman a jelek
szerint visszavonult a filme-
zésről, Eric Idle-ről pedig
annyi a hírünk, hogy szerep-
el Gilliam fent említett
Münchhausen jében.

S hogy ki közülük a legna-
gyobb? Az Osztrák Televízió
szerint John Cleese. Már
ami a testmagasságot illeti.

Galla Miklós

Mostantól
a hírlapkézbesítőknél
is előfizethető!!!

video

magazin

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a Video Magazin havilapot ... példányban és kérem az alábbi címre kézbesíteni:

Egyéni megrendelő neve:
címe:

Közzéleti megrendelő neve:
címe:

Az előfizetés díja: fél évre 294 forint,
egy évre 588 forint. A következő korábbi példányokat is kérem megküldeni, amennyiben
mód van rá:

aláírás

Kérjük a megrendelőlapot a következő címre adni: feli. terjed. és Lapellátási Iroda, 1900.

**Speciálisan kialakított
márkaszervizeinkben JVC, Siemens,
Grundig, Sony, Fisher és még sok más
típusú szórakoztató elektronikai
termék javítását
vállaljuk.
Hangátalakí-
tás, áthangolás
a leg-
korszerűbb
technológiá-
val.**

MOZI augusztusi műsora

AUGUSZTUS 27.-AUGUSZTUS 2.

Önyörtelenek (színes, feliratos olasz kalandfilm)
Főszereplők: Joseph Cotten, Norma Bengeli, Julian Mateos
Rendezte: Sergio Corbucci
12, 14, 16.

Játék a gyilkossággal (színes, feliratos francia krimi)
Főszereplők: Claudine Auger, Jean-Pierre Cassel, Michel Duchaussoy
Rendezte: Alain Jessua
8, 11.

AUGUSZTUS 3.-AUGUSZTUS 9.
Tökéletes péntek (színes, feliratos angol bűnügyi filmvígjáték)
Főszereplők: Stanley Baker, Ursula Andress, David Warner
Rendezte: Peter Hall
12, 14, 16.

A kék katona (színes, feliratos amerikai film)
Főszereplők: Candice Berger, Peter Stauss, Donald Pleasence
Rendezte: Ralph Nelson
8, 11.

AUGUSZTUS 10.-AUGUSZTUS 16.
Kellemes hűsvéti ünnepeket (színes, szinkr. francia filmvígjáték)
Főszereplők: Jean-Paul Belmondo, Sophie Marceau
Rendezte: Georges Lautner
12, 14, 16.

Egy férfi, egy nő és egy bank (színes, feliratos kanadai bűnügyi vígj.)
Főszereplők: Donald Sutherland, Brooke Adams, Paul Mazursky
Rendezte: Noel Black
8, 11.

AUGUSZTUS 17.-AUGUSZTUS 23.
A leopárd (színes, feliratos francia bűnügyi filmvígjáték)
Főszereplők: Claude Brasseur, Dominique Lavanant
Rendezte: Jean-Claude Sussfeld
12, 14, 16.

Téli gyilkosságok (színes, feliratos amerikai politikai krimi)
Főszereplők: Jeff Bridges, John Huston, Anthony Perkins, Eli Wallach
Rendezte: William Richert
8, 11.

AUGUSZTUS 24.-AUGUSZTUS 30.
A lestőr (színes, feliratos francia filmvígjáték)
Főszereplők: Jane Birkin, Gerard Jugnot, Sami Frey
Rendezte: François Letterrier
12, 14, 16.

Erőszakos rendőrök (színes, feliratos olasz bűnügyi film)
Főszereplők: Henry Silva, Antonio Sabato, Ettore Manni
Rendezte: Michele Massimo Tarantini
8, 11.

Budapest
VIII., József krt 63.

Szomorú leltár:

Jazz

ÉS VIDEO

A magyar észjárás mindig is hajlamos volt rá, hogy tudomást se vegyen olyan kulturális jelenségekről, melyek országunkban nem váltak divattá. Ez a közönyös szemlélet azt sugallja a kultúrcikkre vásárlóinak, hogy ami nem hozzáférhető a boltokban, az nem is létezik. Így módon Magyarországon a mai napig „nincs” több meghatározó jelentőségű képzőművészeti, irodalmi vagy éppen zenei irányzat, iskola.

A jazzről néhány évtizeddel ezelőtt még majdnem-tiltott szférába tartozó kapitalista ármányként beszéltek, akárcsak a Coca-Coláról, mely megrészegíti a barbár gyilkos amerikai katonákat. Aztán a hetvenes évek közepére a jazz is divat lett. Bördzsekis „hipszterek” szívták a ragasztót felhomályos jazzklubok sarkaiban; mindig benepesült a szerdai Syriusz-hajó, ahol tényleg jó zenét lehetett hallani. De ennek is vége szakadt egyszer. A legnépszerűbb muzsikások egy része a határokon túra szerződött, a hipszterek vagy végleg külföldre távoztak, vagy családot alapítottak, nem jártak többé koncertekre. Ugyanakkor minden utcában megnyílt egy új diszkó, mely már egy más generációt szórakoztatott. A jazznek maroknyi híve maradt. De maradt!

Nehéz lenne tagadni, hogy a Magyarországon egyre elterjedtebb videokultúra is a populáris zenei műfajoknak kedvez. A videokazettákat árusító boltokban a külföldi slágerlisták kedvenceinek koncertfilmjeit, illetve az ő zenéjükkel készült játékfilmeket lehet megvásárolni. Jazz sehol. Azok a videoutalajdonosok, akik televíziójukon nyugati adókat tudnak fogni, elsősorban clipek között válogathatnak. A clip pedig, mint a műfaj eddigi története bizonyítja, mindenekelőtt slágerek reklámozására való. Történtek ugyan kísérletek arra is, hogy jazzfelvételeket clipeken népszerűsítsenek, például Chick Corea és Pat Metheny egyes szerzeményeit, Magyarországon pedig Babos Gyula egyes lemezen is hozzáférhető darabjait, de ezek a próbálkozások nem jártak nagy sikerrel. Úgy tűnik, a jazz összeegyeztethetetlen a clipek kínálta vizuális lehetőségekkel.

Válószerűleg azért van ez így, mert a jazz, a klasszikus zenéhez hasonlóan, elsősorban koncerten, illetve lemezen (magnószalagon) élvezhető. A hangverseny az „élő” hangulat és hangzás miatt pótolhatatlan, míg a stúdióban készített, keverőberendezésekkel tökéletesített felvételek a hibátlan technikájú, „steril” zenére tett kísérletek. Mindkét zene esetében erős koncentráció, odafigyelés várható el a hallgatótól. A clip nézője nem akar koncentrálni. Ő azt szeretné, ha vizuális és auditív hatások egyszerre érnék, s a kettő ráadásul ki is egészítené egymást. Ezek után természetes, hogy a befelé forduló, meditatív muzsika nem kapcsolható a gyakori éles váltásokkal dolgozó, a szerkezetébe gyakran bábfilm- és animációs filmmegoldásokat is beépítő clipekhez. Jazzfilmek, jazzvideók azonban igenis léteznek.

A jazzfilmek gyűjtője

legénája is akadnak, akik gyűjtői a jazzvideófilmeknek. Közéjük tartozik *Solti János* is, a *Locomoliv* GT dobosa, akit legutóbb *Banos Gyula* lemezén hallhatunk.

Először azt kérdeztük tőle: valóban nem lenne igény a magyar videófilmek körében jazzfilmekre?

– A látszat csal. Mindenki úgy gondolja, hogy kereslet nálunk csupán „limonádék” iránt van. S valóban: a videók egy hányada a kommersz zenés filmekről rajong. Fülbemászó dallam, szokványos-hamis karriertörténet, mely a nyomorító a luxusvilágig lve! ez nagyon sokaknak kell. De azért léteznek mások is, úgy gyantim, nem is kevesen, akikről a magyarországi videópiac teljesen elfeledkezett. Szerintem főleg olyan harmincot

éves vagy még idősebb emberekről van szó elsősorban, akiknek már végképp sikerült egzisztenciát teremteniük, s arra is teik a jövedelmükből, hogy szírvonalas zenekészülékeket és videót vásároljanak maguknak. Viszont izlésükben „konzervatívak”, ha van idejük tévét nézni vagy egy filmet berakni a képmagnóba, inkább vágnak a nyugodt, mint az izgató után. Ők azok, akik Karajant és a IX. szimfóniát, vagy egy békés jazzkoncertet néznek szívesen. Nekik a magyar tévéműsorai sincs valami nagy szerencséjük. Elég ritka eset, hogy jazzkoncerteket vetítsenek, akkor is inkább olyan modern fúziózenét, amely már kívül esik sok idősebb jazz-kedvelő érdeklő-

Wayne Shorter

desi körén. A magyar tévé műsorából igenis hiányoznak azok a filmek, melyeket a negyvenes évek ot-tani mozijaiban a tömör sor előtt vetítettek. Ezek afféle „ösclicpek”, némelyiknek története volt, táncosok jelentek meg a képkockákon, s természetesen maga a jazz-sztár is: Count Basie és Duke Ellington, Louis Armstrong és (kicsit később) Thelonius Monk. A névsor tel-szőlegesen bővíthető.

– Melyik a legkedvesebb, ka-zettán őrzött jazzfilm?

Egy viszonylag korai filmet Miles Davisről. Őt többen szeretik a fiatalabb jazzrajongók közűl is, hiszen még a nyolcvanas évek elején, hosszú betegség után is képes volt megújítani, felrészíteni a zenéjét. Róla szól a film, mely az ötvenes évek második felében készült. Stúdiófel-vételek láthatók rajta, részben kiszeneikkel, olyan résztvevőkkel, mint John Coltrane és Julian Cannonball Adderley, részben pedig nagyzeneikkel, a Gil Evans Big Banddel. A tanuló-s film bepillantást enged Davis egyik zenei műhelyébe, ezen keresztül a jazzstúdió munkába. Muzsális érték: a rajta játszó zenészek nagy része ma már lott.

– Honnan szerezhet valaki ilyen filmeket?

– Bonyolult út. Valaki egy nyugati országban, ahol gyako-ribbak a jazztévéműsorok, fel-vesz egy anyagot, hazahozza, itt pedig a gyűjtő átmásolja. Más megoldást egyelőre nem ismer-tek. Nem létezik az a tömegkommunikációs intéz-mény, amely feladatának érezn-e a jazz népszerűsítését.

– Szerinted mennyire lenné-nek népszerűek a jazzvideók, ha könnyen lehetne hozzájuk jutni?

– Elég, ha csak annyit mon-dok: ott voltam majdnem minden fontos budapesti jazz-koncerten, hallhattam a BNV egyik pavilónjáb-an John McLaughlin és Gato

Barbierit, a Sportsarnokban Al DiMeolát, Wayne Shortert, Chick Coreát és Stanley Clarke-ot. Minden esetben szüfőslág volt nézőkkel a hatalmas terem. De amikor Armstrong Pesten járt és a *Népstadionban* adott koncer-tet, verekedtek a jegyekért. És legutóbb, amikor a Tavasz-i Fesztiválon koncertezett Keith Jarrett: be se lehetett férni a te-rembe.

– Milyen a jó jazzvideó?
– Nincs recept. Lehet a film koncertfelvétel, és jó hangminő-séggel, ügyes kameraállásokkal utánozhatja a páratlan hangver-senyhangulatot. Mondok egy példát arra, mennyi múlhat egy jól megcsinált és jó zenét rögzí-tő koncertfilmen. Zenei izlésem-be valahogy sosem fért bele Carla Bley zenéje. Mindig tudtam és elismertem: színvonalas, amit csinál, de tőlem idegen maradt. Aztán láttam róla egy filmet, gyorsan le is vettem, annyira tes-zett. Látni kellett ahhoz, hogy megcserezsem. De lehet a film stúdiófelvétel is. Annak szintén megvan a varázsa, ahogy Miles Davis esetében említettem.

– Am vannak olyan jazz-filmek is, amelyek elsősorban oktató szándékkal készültek!

– Így van! Az ilyen filmek még annyira sem ismertek nálunk, mint a koncertfilmek. Pedig egy muzsikusz rengetegét profilálhat belőlük. Nekem magamnak is van több ilyen oktatófilmem, természetesen dobosok részére. Kiemelném közülük Steve Gadd kazettáját, melyen technika-trükkjeit, bonyolultabb dobolási eljárásait mutatja be, magyaráz-a el. Tanácsokkal is szolgál kezdőknek. Egy magyar zenész számára azért is lényeges lenne ilyen oktató filmek megnézése, mert nálunk egyetlen világhírű jazztanár se működik. A konzervatóriumban nem lehet mindent megtanulni, az ilyen filmek „posztgraduális képzés” helyett látnak el tanácsokkal a zenésze-ket.
Wayne Shorter

Ajánlat

Szerény ajánlatunkban ezúttal néhány olyan jazzkasszétára hívjuk fel a figyelmet, amelyről a szaklapok is elismerő han-gon nyilatkoztak. Az érdeklődők dolgát azzal szeretnénk meg-könnyíteni, hogy minden esetben megadjuk a film rendezője nevét, a kazetta pontos címét és időtartamát.

Azoknak, akik a jazz történetét a trombitájátek fejlődésén keresztül szeretnék látni, ajánlhatjuk a David Chertok magán-gyűjteményéből publikált *Trumpet Kings* (72 perc) című fil-met. A ritka felvétel narrátora a neves jazztrombitás Winton Marsalis. A film „ösclicpek” során át mutatja be a hangszer útját a New Orleans-i időktől máig, korunk egyik legkiválóbb zenekaráig, a trombitás Lester Bowie-ra építő Art Ensemble of Chicagoig.

Ugyanebből a filmtájtábol való a Chick Corea kísérőszöve-gével forgalmazott *Piano Kings* (63 perc). Huszonhárom világhírű jazzpianista számit megtalálható az az értekes film, mely arra is törekszik, hogy lehetőleg az összes fontos zongorastí-lus képviseltesse magát a kockákon.

Szintén a Chertok-kollekció egyik filmje a *John Coltrane: The Coltrane Legacy*. A legendás avantgárd tenorsaxofonos olyan felvételei hallhatók itt, melyek a Miles Davisről való elválás után nem sokkal készültek, mindig négytagú zenekar-ral. A Coltrane-együttes akkor tagjai ma már világhírű muzsi-kusok: Elvin Jones (dob), McCoy Tyner (zongora) és Jimmy Garrison (bőgő).

Aki a modern nagyzeneikari stílus kedvelője, annak a *Gil Evans And His Orchestra* című film ajánlható (rendező: Stan-ley Dorfman, 57 perc). Svájci koncert, melyen olyan nagysá-gok is fellépnek mint Billy Cobham (dob) és Mike Mainieri (vibrafon). Szintén Dorfman rendezésében látható a *Louis Bellen And His Big Band* című film, mely 55 percet rögzít a dobosfenomen 1984-es svájci koncertjéről.

Visszatérve a trombita művészeire: ragyogó stúdiófilm a *Freddie Hubbard: Studio Live* (rendező: Ric Trader, 59 perc), melyben a steril stúdiózene valóban közeliről szemlélhető: többször az egész képernyőt betöltik a trombitaművész ujai, amint hangszerén dolgoznak. A már említett Art Ensemble of Chicago *Live At The Showcase* című filmjét (rendző: William Mahin 50 perc) a vezető trombitás Lester Bowie bravúrjai miatt lehet ajánlani.

Thelonius Monk zenéjéről készült néhány ritka dokumentu-mot gyűjtött össze a *Monk In Music Time* című film rendezője, John Goodhue (60 perc). S végül említsünk meg két olyan kazettát is, melyen ősi alrikai ritmusok hangzanak fel, termé-szetesen jazzelemekkel kísérve. Ilyen Fela Anikulapo *Kuti Fela In Concert* (Rendező: Stanley Dorfman, 57 perc) című filmje, valamint a kamerai származású saxofonos, Manu Dibango *King Makossa* című kazettája (rendező itt is S. Dorfman, 55 perc).

Írta és összeállította:
Máté J. György

ÁRUBÓN ÉS 100,-

KIZÁRÓLAG A
VIDEO MAGAZIN OLVASÓINAK!

ENNEK AZ ÁRUBÓNNAK ÁTADÁSÁVAL SZEMÉLYENKÉNT ÉS 100,- KEDVEZMÉNY!

moda pelle
APRA

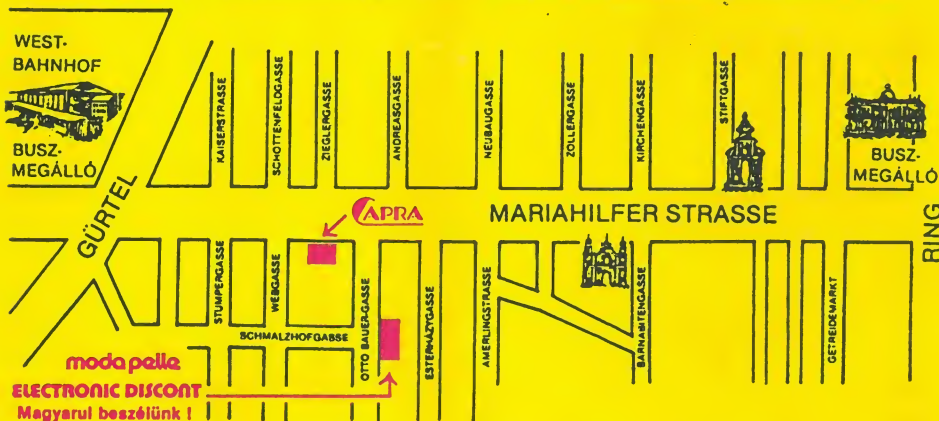
ELECTRONIC DISCONT

1020 WIEN, TABORSTRASSE 15

1060 WIEN, MARIAHILFER STR. 97

1060 WIEN, OTTO BAUER-GASSE 18

TV-, ÉS VIDEÓKÉSZÜLÉKEINK BEÉPÍTETT MAGYAR HANGGAL RENDELKEZNEK

**NAGY VÁLASZTÉK A MÁRKAKÉSZÜLÉKEKBEN !
RENDKÍVÜL OLCSÓ ÁRAKON**

TDK PHILIPS BASF ELIN
SAMSUNG HITACHI 3M SANYO JVC
PanaSonic TENSAT Technics SHARP
MAXELL FISHER JAMONA
Commodore SONY ATARI Sansui
GRUNDIG PIONEER TOSHIBA S. Schneider
Goldstar SALORA

AZ ÁRAKBÓL A 20%-OS ADÓT A HELYSZÍNEEN LEVONJUK

itt levágandó!

✂